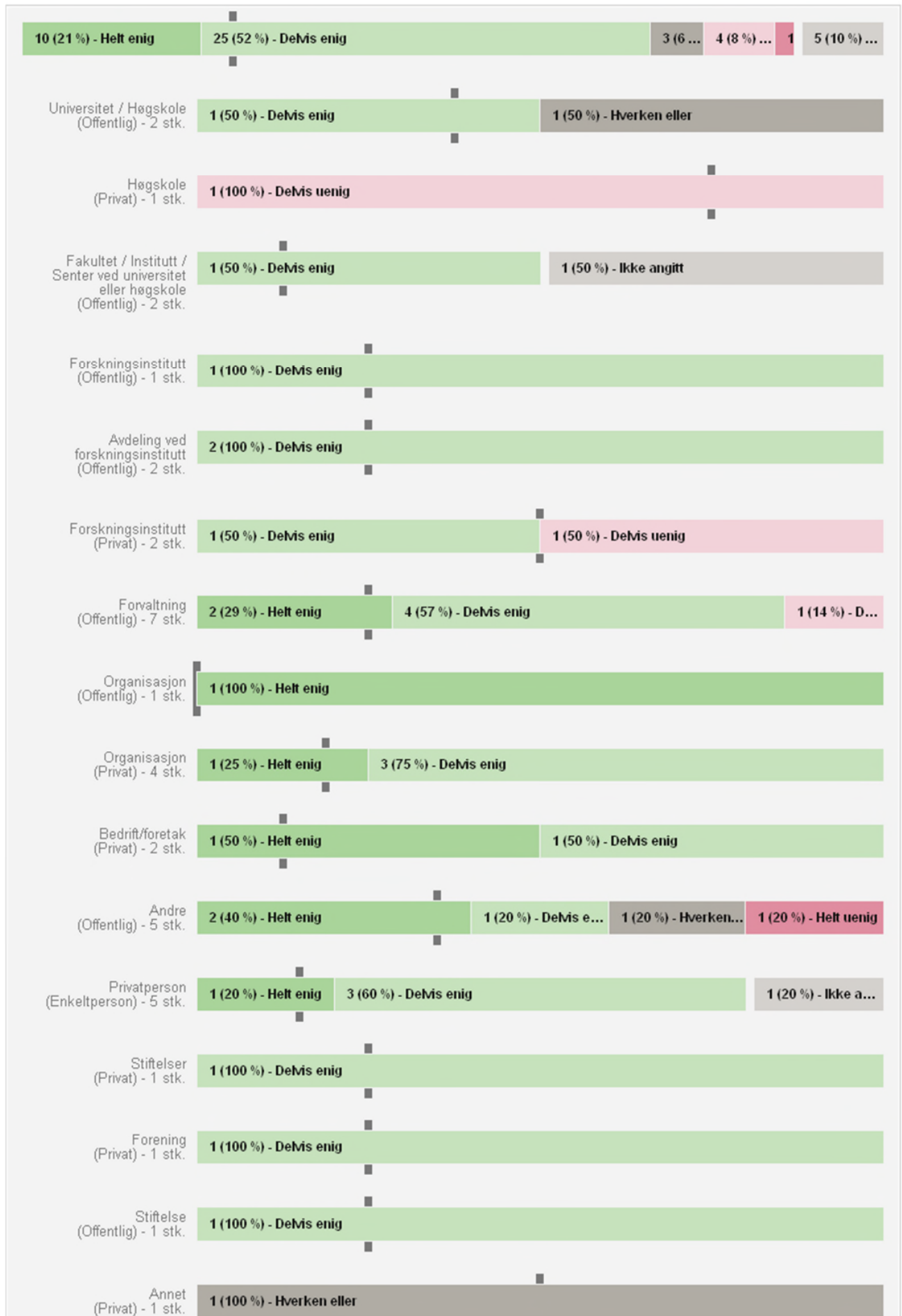


1. Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon

1. Spørsmål: 1. Beskrivelse og vurdering av nåsituasjon



Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)	Hverken eller
Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttalelsen er på vegne av instituttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)	Delvis enig

Høgskole (Privat)	Svar
VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag	Delvis uenig

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
SVA-NOVA ved OsloMet	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Forbruksforskningsinstituttet SIFO	Delvis enig

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBU Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE	Delvis enig
RKBU Vest, GAMUT og Arbeidsliv og inkludering, NORCE	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	Delvis uenig
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge	Delvis enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Bydel Stovner	Delvis uenig
Buudir	Delvis enig
Helsedirektoratet	Delvis enig
Stavanger kommune, direktørområdene	Delvis enig
Helse og velferd og Oppvekst og utdanning	
Stavanger kommune, direktørområdene	Delvis enig
Helse og velferd samt Oppvekst og utdanning	
Korus-Sør	Helt enig
Trondheim kommune, kommunedirektørens fagstab, oppvekst og utdanning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Bergen kommune	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Fellesorganisasjonen - FO	Delvis enig
KS	Delvis enig
Utdanningsforbundet	Delvis enig
Blå Kors	Helt enig

Bedrift/foretak (Privat)	Svar
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Delvis enig
Manuelt håndverk AS	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	Helt uenig
Statped	Hverken eller
Det barnerettslige forskningsmiljøet ved OsloMet, UiO, UiB og UiT	Delvis enig
Barne- og familieetaten, Oslo kommune	Helt enig
KoRus-Øst	Helt enig

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Anika Kurshed	Delvis enig
Hanne Kristine Stabursvik	Delvis enig
Odd Sverre Westbye	Delvis enig
Siri Merete R. Johannessen	Helt enig

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	Delvis enig

Forening (Privat)	Svar
Norsk Forening for Musikkterapi	Delvis enig

Stiftelse (Offentlig)	Svar
Stine Sofies Stiftelse	Delvis enig

Annet (Privat)	Svar
KoRus Vest Stavanger (Kompetansesenter rus region vest Stavanger)	Hverken eller

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	Delvis enig
Kompetansesenter rus-Midt-Norge	Delvis enig
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder	Delvis enig

(Partnere er
Universitetet i Agder,
Sørlandet sykehus,
NORCE, Kristiansand
kommune)

Rådmannens fagstab
for oppvekst og
utdanning

Helt enig

Helsesektor (Privat)	Svar
-----------------------------	-------------

Helse Bergen, RVTS	Delvis uenig
Vestre Viken HF	Delvis enig
Alternativ til Vold	Helt enig

Fem andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 1.a. Har du forslag til styrker, svakheter, utfordringer og muligheter som kan legges til?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)	<p>Første del i delrapport 1 omhandler en bakgrunnsbeskrivelse av forskningssituasjonen – og strukturene for forskning når det gjelder utsatte barn og unge. Det skrives innledningsvis at i forskning rundt utsatte barn og unge er det viktig å ha blick for de normative utfordringer på dette feltet. Dette er en viktig påpeking, og tilsier at forskning rundt utsatte barn og unge må ivareta komplekse innsikter i hvordan barn og unges liv henger sammen med individuelle, grupperelaterte og samfunnsmessige forhold. Imidlertid følges ikke normativiteten som er knyttet til dette forskningsfeltet opp videre i delrapporten når dette.</p> <p>Hadde man ivaretatt dette, ville det hatt implikasjoner i form av at forskning som omhandler utsatte barn og unge krever et mangfold av perspektiver. Delrapporten fremhever at forskningen MÅ ha et barneperspektiv, og vi støtter at det er viktig med et barneperspektiv, men et det kan synliggjøres bedre at et barneperspektiv også forutsetter at forskningen ofte innehar flere perspektiver som f.eks. foreldreperspektiv, familieperspektiv, nettverksperspektiv, nærmiljøperspektiv, folkehelseperspektiv, ulikhetsperspektiv m.m. Dette er også viktig siden satstingen BarnUnge21 skal være sektorovergripende.</p> <p>Delrapporten går inn på hvem som utgjør de utsatte barn og unge. Her tegnes det opp et bilde av risikofaktorer som er utelukkende knyttet til forhold på individnivå. Dette er uheldig, og står ikke i takt med nyere internasjonal forskning på marginaliserte barn og unge, som viser hvordan ulikhet i barns livssjanser henger sammen med forhold på samfunnsnivå, f.eks hvordan forekomst i barnevern henger sammen med ulikhet i levekår på grunnkrets nivå (se f.eks. Bywaters mfl., 2019).</p> <p>Det må også pekes på at delrapporten svekkes noe av at den virker å være lite gjennomarbeidet tidvis. Det er en rekke språkfeil, men alvorligere er det også at det er feil i kunnskapsgrunnlaget som beskrives i rapporten. Her er det først og fremst en mangel at det ikke synes å være gjort en tilstrekkelig kunnskapsgjennomgang, selv om det skrives at det er gjort. Det er ingen informasjon om denne kunnskapsgjennomgangen, foruten at det vises til et enkelt søk som er gjort i en fotnote (s.11). Det er dessverre også flere sentrale studier som ikke er blitt inkludert i bakgrunnsbeskrivelsen, f.eks. på barnevernfeltet når det gjelder følgestudier på etterverns – og fosterhjemsområdet og store surveyundersøkelser om barnevernets arbeid med utsatte barn og familier.</p>

Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttalelsen er på vegne av instituttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)

Videre er det feil f.eks. i barnevernstatistikken som det henvises til på s. 7. Her fremgår det at i 2019 fikk 55 027 barn og unge hjelpetiltak fra barnevernet. Dette tallet stemmer ikke, tallet det henvises til inkluderer barn og unge som har fått et eller flere barneverntiltak i eller utenfor hjemmet i løpet av 2019, altså dreier det seg om både hjelpetiltak og omsorgstiltak.

- Ambisjonen for at dette forskningsfeltet skal bli verdensledende er imponerende, og rapporten inneholder mange gode ideer om hvordan dette målet kan nås. Dette er en viktig og ambisiøs rapport.
- Ambisjonene i rapporten om satsning på både grunnforskning og anvendt forskning svært oppmuntrende.
- Rapporten er litt snever i sitt fokus, og legger implisitt stor vekt på forskning rettet mot barnevern og hjelpetiltak. Samtidig vektlegges forebygging og en holistisk tilnærming, og det etterlyses øket tverrfaglighet og sterkere fokus på høy forskningskvalitet. For eksempel er sosial ulikhet, psykisk helse og rus hos foreldre, og utdanningssystemets rolle i sosial utjevning, temaer hvor det publiseres forskning av høy kvalitet (og som jevnlig støttes av Forskningsrådet) og som er av stor relevans for årsaks- og forebyggingsforskning.
- Institutt for spesialpedagogikk synes det er svært viktig at gruppe 8 (Barn med ulike funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom) er lagt til i rapporten. Likevel er det uklart hvilke grupper barn som inngår i denne gruppen. Inngår for eksempel barn med lærevansker, ADHD eller autismespekterforstyrrelser? Alle disse vanskene/forstyrrelsene er forbundet med store konsekvenser for utdanning, arbeidsliv og livskvalitet, selv om disse barna ikke nødvendigvis vil inngå i gruppene 1-7 i rapporten.
- Rapporten diskuterer ikke utfordringer knyttet til at det er store ideologiske skismaer innen dette feltet. Sentrale aktører, både innen forskning, politikk/forvaltning, og praksis, er diametralt uenige om sentrale prinsipper, både for kriterier for god forskning og for tiltak. Det er mulig at dette er utelatt av strategiske årsaker, og at det er veldig gode grunner til at dette ikke trekkes frem. Samtidig er det en reel utfordring, som har blitt illustrert gjennom de siste dagenes nyhetsdekning av MTS i Oslo kommune, hvor Oslo kommune ikke ønsker å benytte et eksisterende program med dokumentert effekt, og heller vil utvikle et eget program «som samsvarer med kommunens verdier».
- På side 9 fremheves det at Norge burde ha gode muligheter for å bli en spydspiss når det gjelder forsknings og kunnskapsutvikling om utsatte barn og unge. Her kunne det legges til at en vesentlig faktor er velferdsstaten, som gjør at vi i Norge tilbyr utredning og oppfølging i helsevesenet til barn med funksjonsnedsettelse og kroniske lidelser uavhengig av foreldres økonomi, samt at barn også får tilgang til de hjelpemidler de har behov for. For forskning medfører dette at vi har tilgang på representative geografiske utvalg, og for noen lidelser også komplette populasjoner. Dette gir Norge et unikt utgangspunkt for å forske på årsakssammenhenger og implementering av anbefalte tiltak.

- På side 11-12, punkt 2.3, beskrives forsknings- og utviklingsmiljøer. Her nevnes mange sentrale aktører. R-HABU-miljøene, som er de regionale kompetansemiljøene for habiliteringsfeltet, og Norsk akademi for habiliteringsforskning, er utelatt. Disse miljøene arbeider for å synliggjøre behovet for forskning på habiliteringsfeltet, som er den tjenesten som følger opp barn og unge med sammensatte og langvarige funksjonsnedsettelse (gruppe 8), og det ville derfor være ønskelig om også dette fagområdet var inkludert. Innenfor helsesektoren finnes det også kompetansemiljøer som driver med forskning på flere områder enn det som er nevnt, og der flere er særlig rettet mot utsatte barn (se <https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester#regionale-kompetansetjenester>)
- Det er positivt med fokus på utfordringene rundt **formidling** av forskningsresultater til praksisfeltet og etablering av et nasjonalt kunnskapssenter.
- Del 2.5 fokuserer på et svært utbredt problem, vansker med å **omsette** forskningsresultater, f.eks. positive resultater av tiltak/intervensjonsprogram, til praktiske tiltak som er tilgjengelige for de utsatte barn og unge som kan ha nytte av dem. I mange tilfeller publiseres og formidles forskningsresultater om tiltak som kan hjelpe utsatte barn og unge, og kunnskapsoversikter som viser hvilke tiltak som har effekt, men disse blir ikke satt i verk i praksisfeltet, fordi det er et vesentlig steg fra forskningsversjoner av tiltak til «praksisklare» tiltak som kan tas direkte i bruk i en norsk kontekst. Forskerne har ofte ikke midler eller insentiver til å ta dette steget mellom forskning og implementering. Dette steget kan f.eks. dreie seg om å utarbeide opplegg for systematisk opplæring i tiltaket, utarbeiding av digitalt og visuelt materiell, oversettelse til en norsk kontekst og språk, og infrastruktur å støtte implementering og evaluering av tiltaket.

Høgskole (Privat)

Svar

VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag

Deler av beskrivelsene baserer seg på en situasjonsbeskrivelse som vi ikke er enige i. Den baserer seg ikke på nyere forskning og det mangler oppdaterte tall. Det gjelder for eksempel nevnte andel ansatte med PhD i universitet og høgskoler. Disse tallene har steget markant etter 2013. I mandatet for dette arbeidet er barn og unge definert på en måte som ikke i tilstrekkelig grad ser barn og unge som relasjonelle, og at fremstillingen tenderer mot å definere barn og unge som problemer. Vi ønsker en mer kritisk til hvordan barn og unge defineres som sårbare og en mindre statisk beskrivelse hva som menes med utsatte barn og unge vil være hensiktsmessig. Vi synes at det er gjennomgående lite søkelys på barnet som en del av en familie og som står i relasjon til mange andre i et nettverk. I stedet for å se på sårbare barn og unge bør man snakke om barn og unge i sårbare situasjoner eller i sårbare familier. Vi ønsker at dette fremheves i større grad. Videre mener av vi at forskning på sårbare barn og unge bør sees i sammenheng med forskning på

alle barn og unge. Vi mener skillet mellom barnets perspektiv, og barneperspektiv kommer frem i rapporten. Barns rett til deltagelse (children's participation) og all forskningen innen dette feltet, refereres ikke til.

**Fakultet / Institutt / Svar
Senter ved
universitet eller
høgskole (Offentlig)**

SVA-NOVA ved
OsloMet

Rapporten konkluderer med at forskningen på feltet er svak, lite preget av grunnforskning, mangler internasjonal orientering og foregår i små og fragmenterte forskningsmiljøer. NOVA mener at denne konklusjonen bør nyanseres.

Beskrivelse av nå-situasjonen framstår som snever. Den utelater sentrale faglige perspektiver, data og metoder som er viktige for å forstå helheter og samspill mellom ulike risiko-faktorer i barn og unges oppvekstbetingelser. Rapporten ser ut til å hvile på et **kunnskapssyn** som favoriserer visse typer forskning, som randomiserte kontrollerte studier, effektstudier og grunnforskning. Vi vil oppfordre til at strategien i større grad vektlegger betydningen av kvalitativ forskning og anvendt forskning på dette feltet.

- NOVA mener at en forskningsstrategi for utsatte barn og unge bør etterspørre kunnskap om grunnleggende marginaliseringsprosesser på samfunnsnivå (diskriminering, utstøting) osv. som skaper, opprettholder og forsterker sosial ulikhet, og skaper nye former for sårbarhet. Videre bør den etterspørre konsekvenser av og variasjon i denne type ulikhetsskapende prosesser. Det er også behov for forskning om tiltak, men tiltaksforskning er bare en del av dette feltet og kan ikke stå isolert fra de andre delene.
- Inntrykket er at dokumentet slik det er skrevet nå, legger vekt på smalt utformet tiltaksforskning og RCT-studier. NOVA vil anbefale at dette balanseres bedre. Det er nok lite RCT-forskning på feltet per i dag, men vektlegging av slik forskning bør justeres med tanke på at slik forskning kun egner seg til å svare på noen, ofte ganske snevre, problemstillinger. Teksten bør være klarere på hva denne typen studier kan brukes til, hva de ikke kan brukes til, samt hvilke betingelser som må være til stede for at man kan gjennomføre slike studier av høy kvalitet. Det bør også diskuteres i hvilke sammenhenger og i hvilken grad slike studier er nyttig for utdanning, styring og praksis, da gjerne med referanser til studier som har undersøkt nettopp dette.

Under punkt 1.1. gis en **redegjørelse av hvem som er utsatte barn og unge**. Det listes opp totalt 8 «risikofaktorer». I tillegg argumenteres det for at utsatte barn og unge har 1) sammensatte behov, 2) preges av flere risikofaktorer, 3) er i situasjoner der flere tjenestesteder må inn samtidig. Dermed snevres det tematiske feltet kraftig inn, og forskning/forskningsmiljøer av høy kvalitet på hver enkelt av de ulike «risikofaktorene» omtales ikke i

beskrivelsen av nåsituasjonen. Dette er med på å prege beskrivelsene og vurderingene av forskningsfeltet og nåsituasjonen slik at feltet feilaktig framstår som forskningsfattig, og bidrar til at deler av beskrivelsen treffer feltet dårlig. NOVA vil understreke at utsatte barn/unge ikke bør tenkes som én avgrenset gruppe, og oppfordre til i større grad å fokusere på utsatte posisjoner og situasjoner - som må sees i sammenheng. Det bør vurderes om strategien i større grad også bør ta utgangspunkt i veletablerte forskningsfelt som kan forstås som viktige drivere for marginaliseringsprosesser/risikofaktorer for utsatthet som for eksempel frafall fra skolen, diskriminering, barnefattigdom osv., istedenfor å tenke «utsatte barn og unge» som ett, avgrenset og distinkt forskningsfelt. Vi vil oppfordre til at utsatthet i større grad sees i relasjon til det vi kan kalle «vanlige» oppvekstbetingelser, slik vi har tradisjon for på NOVA. Det gir et helhetlig perspektiv som treffer nettopp kompleksiteten i utsatte unges liv langt bedre enn om en studerer utsatthet isolert. Det bør i denne sammenheng også vurderes om søkeordene (barn* + utsatt*, barn* + marginal*, barn* + risiko*) som er brukt (Se fotnote 2 på s. 11) er egnet. Disse begrepene er hentet fra en internasjonal kontekst og brukes i mindre grad på norsk i norske studier. Det betyr imidlertid ikke at norske studier ikke behandler lignende tematikker. Andre søkeord, som for eksempel ung*/barn* + barnevern*, ung*/barn* + tiltak*, ung*/barn* + familie*, ung*/barn* + bekymring*, osv., vil i tillegg til ord som frafall og barnefattigdom treffe norsk begrepsbruk bedre og dermed fange opp viktig forskning og eksisterende kunnskap om utsatte barn. (Enkelt søk «Barnevern»: 272 artikler i norske refereebaserte tidsskrifter i perioden 2010-2020 + bøker. Til slutt vil vi oppfordre til at strategien i større grad synliggjør behovet for en balansert forskningsportefølje, både når det gjelder type forskning, publiseringskanaler, norsk/internasjonal og grunnforskning/anvendt forskning. Feltet har behov for ulike typer kunnskap og metoder som svarer på ulike spørsmål og bør utfylle hverandre. Internasjonalisering er viktig, men det er like viktig at forskningen forholder seg til en norsk og nordisk velferdsstatskontekst. Særlig gjelder det siste tiltaksforskningen. Videre bør det vurderes om dokumentet kan gi inntrykk av at grunnforskning og anvendt forskning settes opp mot hverandre. Vi vil hevde at begge er nødvendige for å svare på samfunnets kunnskapsbehov – og ikke minst gjensidig avhengig av hverandre. Det bør for øvrig ikke skapes et kunstig skille mellom forskning som foregår på universitet/høgskole og på oppdragsinstitutter, da både anvendt- og grunnforskning foregår begge steder.

**Forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Forbruksforskningsinstituttet SIFO

BarnUnge21 ba i fjor om innspill til fire rapporter. I presentasjonen av dagens forskning på feltet fikk vi vite at noen området (kanskje spesielt barnevern) var viktigere enn andre. Generelt var forskningen på barn og unge svak og måtte bedres

for at politikutformingen på feltet kunne bli mer effektiv og målrettet. Nå foreligger det utkast til rapport på feltet forskning som i korte trekk bekrefter og styrker de prioriteringene og underliggende antagelsene som lå i utvalgets forforståelse av feltet. Dette er høyst forståelig, men ikke særlig tillitsvekkende ettersom det reiser spørsmål med utvalgets intensjoner med å samle inn innspill. Var 'brukermedvirkningen' reell? Visste de svaret fra før? Forbruksforskningsinstituttet SIFO på OsloMet la ned mye arbeid i sitt innspill der vi vektla betydningen av å ha et forskningsmiljø med kunnskap om forbrukets betydning for sosial ekskludering/inkludering av utsatte barn og unge liv i nåtid og samfunnsdeltakelse i utdanning og arbeid på sikt. I rapportutkastet er forbruk ikke nevnt en eneste gang. Hvor mange av dem som ga innspill har i dag en opplevelse av å ha blitt hørt? Ei heller er rapportens entydig negative beskrivelse av forskningsfeltet særlig tillitsvekkende. Er det virkelig ingen positive trekk ved dagens forskning på barn og unge? Selv er vi av den klare oppfatning at det i all hovedsak er et gode at det finnes mange forskningsmiljøer på feltet ettersom dette setter oss i beredskap til å dekke flere perspektiver på, og aspekter ved, barn og unges liv. Det er imidlertid riktig at det er tildelt forsvinnende lite forskningsmidler til barn og unge. Det er heller ikke vanskelig å være enig i at all forskning skal bygge på og videreutvikle tidligere forskning. Om dette grunnleggende prinsippet i all forskning bør forvaltes av et eget senter, slik det antydes her, eller av forskerne selv (som en naturlig begrunnelse for å få forskningsmidler) er imidlertid høyst diskutabelt.

En generell innvending mot rapporten er at den i liten grad tar høyde for makt- og interessekonflikter i forskningsfeltet. Isteden inntar den et allvitende (top-down) perspektiv som verken gir lite rom for alternative virkelighetsforståelser eller har tillit til at forskerne selv ser hvor det skorter og hvor ny kunnskap må til. Refleksjoner rundt konsekvensene av målene og tiltak er så godt som fraværende. Er det virkelig slik at de målene og tiltakene som er gitt vil bedre politikutformingen på feltet?

Nærmere bestemt preges rapporten av en manglende forståelse av at oppfatninger at hva som er «sentrale områder», «sentrale kunnskapshull» og «utsatte barn og unge» varierer med tid, sted og – ikke minst – av hvilke aktører som uttaler seg. Av målformuleringene fremgår det at det legges opp til en konsentrasjon av kunnskapsmiljøer, noe som vil gi noen miljøer makt til å definere hva som er «sentrale områder», «sentrale kunnskapshull» og «utsatte barn og unge». Det sier seg selv at miljøer med alternativer tilnærminger kan få problemer og må se seg nødt til å avvike sin forskning på barn og unge. Å bli verdensledende på noen områder er et viktig mål i rapporten, selv om dette kan gå på bekostning av muligheten til å sette inn målrettede tiltak på andre felt. Det hevdes videre at midler til oppdragsforskning skal reduseres og heller gis «stabile og solide» forskningsmiljøer. Dette er et underlig mål tatt i betraktning at ett av våre fremste forskningsmiljøer på barn og unge i dag, Ungdatasenteret, tilhører oppdragsforskningsinstituttet NOVA på

OsloMet. Det hevdes at det meste av grunnforskningen foretas på universiteter. I virkeligheten er denne forskningen vanskelig å skille fra den mer anvendte, og utøves både på universiteter og oppdragsforskningsinstitutter. Det sterke fokuset på kunnskapssentral og databaser gir inntrykk av at de fortrinnsvis er kvantitativt materiale som skal spres og preserveres for ettertiden. Tatt i betraktning alle svakheten som er forbundet med slike data, ikke minst i studier av utsatte barn og unge, er også dette et tankekors.

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE	Se kommentarer under punkt 4
RKBV Vest, GAMUT og Arbeidsliv og inkludering, NORCE	Se kommentarer under punkt 4

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	<p>Det er viktig å styrke forskningsinnsatsen på barn og unges oppvekstvilkår og det er gledelig at det er tatt initiativ til BarnUnge21.</p> <p>Skal vi få god innsikt i barn og unges situasjon er det viktig å legge til grunn at dette er del av et større helhet der vi trenger flere typer kunnskap enn det det legges opp til i denne rapporten. Vi vil særlig trekke fram tre momenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapporten har et sterkt <i>individfokus</i>. Barn og unges utfordringer vurderes på individplan og i konkrete grupper. Det trengs et bredere perspektiv på dette der barn og unges oppvekstvilkår ses i lys av den større samfunnsutviklinga. Dette er med unntak av et avsnitt om samfunnsøkonomiske forhold så godt som fraværende i rapporten. For eksempel kan utfordringer innen psykisk helse ses i lys av større samfunnsfenomener som utvikling av prestasjonskulturer, sosiale medier, skoleutvikling m.m. • Rapporten fokuserer på <i>utsatte barn og unge</i>. Dette er et sammensatt begrep og det er viktig å være var på at karakterisering av grupper av barn og unge som utsatte kan bidra til ytterligere stigmatisering. Videre kan en sterk vektlegging av visse grupper utsatte barn og unge bidra til at helhetsforståelsen av barn og unges situasjon får for lite oppmerksomhet. Det er med andre ord viktig å studere alle

	<p>barns posisjon og vilkår og ikke bare konkrete grupper som defineres som utsatte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapporten fokuserer mer på barn enn på ungdom. Barn, ungdom i puberteten og ungdom etter puberteten er ulike situasjoner og faser og bør ikke alltid ses under ett.
<p>Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge</p>	<p>Hovedinntrykket av rapporten er veldig positivt, og arbeidsgruppen framhever flere viktige poenger ved «forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon. Det er en modig ambisjon at Norge bør være i front når det gjelder forskningen om utsatte barns rettigheter og velferd. Det bør imidlertid sees i sammenheng med de lave forskningsbevilgningene på området, som bortsett fra helseforskningen, er marginale. Det kan være noe av forklaringen på at forskningen om utsatte barn framstår som fragmentert og med svak internasjonal profil og gjennomgående lav kvalitet. Samtidig synes vi beskrivelsen av forskningsmiljøene kan virke noe overflatisk, de burde vurderes mer detaljert i forhold til produktivitet og formidlingspraksis. Hvis noen for eksempel skal få status som et fremragende forskningsmiljø, så må de kunne dokumentere at de har et empirisk grunnlag for det.</p>

Forvaltning (Offentlig)	Svar
<p>Bydel Stovner</p>	<p>Det finnes mye relevant kunnskapsmateriale som kan benyttes i tjenesteutvikling og planlegging. Hovedproblemet er at det kan være vanskelig å finne fram til og dermed ta i bruk for tjenestepersoner, ledere og planleggere/tjenesteutviklere. Det vil til enhver tid være behov for oppdatert kunnskap som gjenspeiler endringer i samfunn og kultur, men samtidig er det viktig å benytte seg av all den kunnskapen som allerede finnes på feltet. Slik nåsituasjonen beskrives i notatet, kan man få inntrykk av at det finnes altfor lite relevant forskning. Vår oppfatning er at det pr. i dag finnes svært mye kunnskap som er høyrelevant for praksisfeltene, men at det krever mye ressurser å finne fram til det som er nyttig for den enkelte tjeneste og planleggingsprosess. En lett tilgjengelig sammenstilling av kunnskapen bør ha like høy prioritet som å legge til rette for ny forskning.</p>
<p>Helsedirektoratet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Det innledende avsnittet om problemstillingene om grensen mellom foreldreansvar og statens ansvar og beskrivelse av ulikhet mellom land, er litt uklar og bør forklares nærmere. Kan virke som man henviser til barnevernstiltak uten å nevne dette eksplisitt. Kultursensitivitet bør omtales. • Barn utsatt for vold/overgrep bør inngå mer eksplisitt. Vold/overgrep er i dag definert som et folkehelseproblem i Norge. Nyere forskning har vist at en betydelig del av barn/unge (40-50%) som utsettes for vold/overgrep får helseproblemer i ungdoms/voksen alder. Dette kan være psykosomatiske sykdommer og/eller påvirkning på psykisk helse. Enkelte av disse vil falle inn under et eller flere punkter på gruppene i oversikten 1-8 f.eks. atferdsforstyrrelse, depresjon, angst og barn med hjelpe- og omsorgstiltak.

Årsaken kan være at de har vært utsatte for vold/overgrep og i grupperingen av utsatte barn, bør årsakssammenhengen framkomme dersom målet er en koordinert innsats for barn og unge.

- Systematisk følgeevaluere av etablerte opplæringsprogram (nasjonal satsing)
- Opplæringsprogrammet Tidlig Inn

Korus-Sør

Det er en stor styrke at **barns rettigheter** til både bli hørt og til medvirkning ivaretas.

Ofte deles forskningen opp i «smalere» temaer som for eksempel rus, vold, psykisk helse (med mange underkategorier), ulike somatiske helsetilstander, - men **det å se for eksempel helse, boforhold, sosiale utfordringer, kognitive vansker og familiestruktur** sammen er mye mer krevende.

Rus i hjemmet som risikofaktor bør fremheves tydeligere.

Multisenterstudien viste at de barn som kom dårligst ut, og som fortalte om de største vanskene, var barn som levde med foreldre som slet med rus. Å vokse opp i et rusorientert familiesamspill er en type svikt som kan beskrives som et pågående sammenhengende traume med potensielt store konsekvenser for barnet. Vold som risikofaktor nevnes ofte, men rus glemmes, (eller underkommuniseres) til tross for forskningen vi har på dette området. Dette er et eksempel på manglende integrering og bruk av eksisterende forskning.

Vi trenger å etablere **vold, traumer, rus og svikt** som de fire store temaene vi trenger å snakke mer om, forske på og sette inn tiltak i forhold til. Disse bør nevnes i samme åndedrag.

Etisk ivaretagelse av barn i forskning er viktig å utvikle og formidle mer kunnskap om. Både forskere og fagpersoner må kjenne til barnets utviklingsnivå, språk og begrepsbruk. Hva er det *egentlig* et barn forteller? Hvordan skape en trygg kontekst med et barn? Hvilke konsekvenser kan barns utsagn få, og hva og hvordan skal dette formidles på en trygg og god måte til barnet? Hvilke goder kan deltakelse i forskning gi barnet? Hvordan sikre at barn som bidrar til forskning i sårbare temaer ikke får en ekstra belastning i etterkant? Det er viktig med tydelig kunnskap om hvem og hvordan et barn skal følges opp etter krevende samtaler / forskning.

Rapportene er rettet mot barn og unge, - som enkeltstående individer. Det er viktig, men også sårbart. **Familedynamikk og nettverksarbeid kunne kanskje vært tydeligere med? Kunnskap om barns «betydningsfulle andre», - hvordan involvere, støtte og invitere til samskaping for å bygge og styrke nettverk er betydningsfullt.**

Tiltak før, under og etter fødsel: Politiets rapport viser at 25% av den groveste volden mot barn under 4 år skjer i løpet av de første 8 ukene. Da kan det være for sent å sette inn tiltak etter fødsel. Det samme gjelder for mors og fars alkoholvaner og

påvirkning av barnet i magen. Mors alkoholinntak kan gi alvorlige skader på fosteret som barnet må bære med seg resten av livet. Svensk forskning viser at fedre har en indirekte virkning på fosteret, - gjennom eget drikkemønster som påvirker mors alkoholinntak

<https://bmcpublikealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-016-3338-9>**Alkohol sees som den største utfordringen i forhold til folkehelsen fremover. Hvordan denne kunnskapen kan omsettes i praksis trenger vi å utvikle kunnskap om.**

Svangerskap og graviditet: Det står skrevet flere steder om tidligst mulig innsats, og da er graviditeten en veldig god start. I svangerskapet er foreldrene opptatt av å sortere livene sine og gjøre seg klar til det kommende barnet. Denne perioden i livet gir veldig gode muligheter for endringsarbeid. Både den kommende mor og far/partner burde få mulighet til å snakke om deres egne barndomserfaringer, og for de som har vanskelige opplevelser skulle man allerede her satt inn gode tiltak. Vanskelige barndomserfaringer er det mye forskning som viser at påvirker både helse, livskvalitet og de kommende barns livsgrunnlag videre. Dette handler blant annet om forebygging av vold mot de aller minste barna (Jfr <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/vold-mot-barn/alvorlig-vold-mot-barn.pdf>)

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd og
Oppvekst og utdanning

Forskningsmidler tildeles spesialisthelsetjenesten 90/10 % til kommunehelsetjenesten noe som er en stor utfordring da mange av aktivitetene utføres i kommunene. Tilby nye tverrfaglige masterprogram. I rapporten pekes det på behov for flere master innen helsesykepleie. Helsesykepleier er et eget masterprogram – vi ser derfor ikke et behov for flere masterprogram innen sykepleie (se side 10). Master program i Rogaland inneholder en barnevernsfaglig og sosialfaglig del.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning

Forskningsmidler tildeles spesialisthelsetjenesten 90/10 % til kommunehelsetjenesten noe som er en stor utfordring da mange av aktivitetene utføres i kommunene. Tilby nye tverrfaglige masterprogram. I rapporten pekes det på behov for flere master innen helsesykepleie. Helsesykepleier er et eget masterprogram – vi ser derfor ikke et behov for flere masterprogram innen sykepleie (se side 10). Master program i Rogaland inneholder en barnevernsfaglig og sosialfaglig del.

Trondheim kommune,
kommunedirektørens
fagstab, oppvekst og
utdanning

Trondheim kommune mener rapporten er grundig, presis og dekker vesentlige områder. Det er likevel vanskelig å finne et språk som er presist nok til å gi retning for praksis og for forskning. Utsatte og sårbare barn kan peke på at en forstår barn uavhengig av kontekst og dermed står i fare for å egenskapsforklare barns problematiske livssituasjon. Det er viktig å differensiere graden av vansker, men vanskelig å gjøre dette på en etisk god nok måte. Dette strever vi med. Magne Raundalen har påpekt at barn er formbare (som et alternativ til sårbare). Det retter blikket på kontekst og relasjoner.

Trondheim kommune mener delrapporten ville løftet seg om den i større grad tydeliggjorde barns medvirkning, oppvekstvilkår i et familieperspektiv. Etter mange års nødvendig fokus på barns rettigheter, er det nødvendig å balansere dette med et familieperspektiv. Hvordan vurderes f.eks barnets beste og behov i et familieperspektiv?

Forskning på tvers av profesjoner er svært viktig. I dag kan vi se at sosialfag/barnevern alene i for stor grad har eierskap til kunnskap om "sårbare barn" Dette kan medføre at kunnskapsproduksjonen blir for smal. Der de mest sårbare liksom hører hjemme hos noenprofesjoner, og der resten av barna hos andre. Et større folkehelseperspektiv/recoveryperspektiv kan gjerne utfordre det store fokuset på risiko.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Bergen kommune

Bergen kommune mener at forskning på barn og unge er preget av samme fragmentering og silotenkning som tjenestoområdene ofte kan være. Det er viktig at det forskes på områder som praksisfeltet opplever som nyttig, relevant og dekkende for kunnskapsbehovene. Derfor er det også viktig at det er en kobling mellom kommune og forskning.

Organisasjon (Privat)

Svar

Fellesorganisasjonen - FO

FO vil innledningsvis berømme utvalget for en god og grundig delrapport. Rapporten ivaretar ulike perspektiv og med mange gode forslag til forskningsområder. FO har også tidligere gitt innspill til dette arbeidet og til temaer vi mener det bør forskes på. Selv om det i denne rapporten pekes på at det er lite forskning knyttet til barn og unge, så mener vi at det også finnes omfattende forskning innenfor dette feltet. Det er imidlertid behov for å samle og systematisere eksisterende forskning og gjøre denne mer tilgjengelig for fagfolk i feltet. Vi støtter derfor eventuelle forslag om å lage en samlet database som inneholder all tilgjengelig forskning og kunnskap om utsatte barn og unge. Forskingen må også gjøres tilgjengelig - for eksempel oversettes til norsk og omarbeides slik at den i større grad blir mer lesbar og anvendelig for praksisfeltet.

KS

KS gir med dette innspill til rapportutkastet på delrapport 1 av betydningen av forskning med sikte på å:

- Foreslå tiltak som bidrar til utvikling av praksisnær forskning av høy metodisk kvalitet med sikte på at tjenestene tar i bruk systematisert og kvalitetssikret kunnskap i praksis.

- Foreslå hva som skal til for å oppnå gode koblinger mellom forskning, innovasjon og praksisfeltet med sikte på å utvikle relevant og praksisnær forskning.

KS overordnede bemerkning er at det det ønskes innspill på og delrapportens innretning fremstår så ulikt at vi er usikre på om høringsinstansene og arbeidsgruppen har fått samme mandat. Delrapporten, slik den fremstår nå, er i alt for liten grad er opptatt av praksisfeltet.

I delrapport 1 fremstår forskningen i for stor grad som et mål i seg selv, uavhengig av praksis. Omtale av innovasjon er fraværende, og det gjøres ingen koblinger til hvordan forskning kan bidra til utvikling av nye løsninger i offentlig sektor. Det er videre for liten vekt på hvordan man skal sikre at forskningen er relevant for ulike aktører, slik at det forskes på problemstillinger som det reelt trengs mer kunnskap om. **Det utvikles kunnskapsgrunnlag og statlige satsinger, men det legges ikke nok vekt på praksisfeltets behov, og dermed heller ikke på behovet til barn og unge selv.** Det er for svakt beskrevet hvordan forskningen kan bli mer tilgjengelig slik at flere i praksisfeltet utvikler og tilpasser tiltak basert på forskningsresultater. KS er opptatt av forskning i, med og for kommunesektoren. Det innebærer at kommunesektoren i større grad involveres i forskningsprosjekter, fra definisjonen av relevante problemstillinger, tett involvering underveis, til spredning av resultatene i etterkant.

Det er beskrevet et behov for effektstudier i rapporten, men etter vår mening vies ikke dette nok plass. KS mener vi bør ha et hovedfokus på behovet for effektstudier fremover, og spesielt når det gjelder tiltak og tjenester rettet mot utsatte barn og unge. Offentlig sektor har et stort mangfold av innsatser overfor utsatte barn og unge, og nye løsninger prøves stadig ut. Kunnskapen om hva som faktisk virker og ikke virker er imidlertid mangelfull. Forskningen bør i mye større grad rettes inn mot å se på effektene av eksisterende og nye tiltak. Bare på den måten kan vi forsterke innsatser som gir resultater, og slutte med det som ikke virker. KS mener videre at delrapporten i for liten grad tar opp en forskerrolle i forandring. Det mangler refleksjoner rundt erfaringsbasert kunnskap, og hvordan dette skal tas videre og utgjøre en del av kunnskapsgrunnlaget. Internasjonalt er det en rekke forskere som har påpekt at det å være forsker i dag er å fasilitere den kunnskap som til en hver tid oppstår i konteksten man skal studere. Det vil kreve helt andre forsker-roller og helt andre forsker-aktiviteter hvis det skal etterleves.

KS mener det er positivt med en ambisjon om å definere utsatte barn og unge som en av de viktigste samfunnsutfordringene for Norge, men savner at dette initiativet sees i sammenheng med andre tilsvarende initiativ. Det statlige prosjektet 0 - 24 samarbeidet har jobbet i en femårsperiode med å utvikle kunnskapsgrunnlag og bedre tverrsektorielt samarbeid for utsatte barn og unge. KS ser ikke at dette arbeidet er integrert i delrapporten. Bl.a. er målgruppene definert, mens de fire arbeidsgruppene som har levert de fire delrapportene har brukt

ulike definisjoner. KS mener at dette er uheldig og en synliggjøring av at vi på dette området ikke klarer å bygge videre på eksisterende kunnskapsgrunnlag. **Vi er delvis enig i at det er mangelfull oversikt over kunnskapsgrunnet på området utsatte barn og unge. KS mener likevel at det tegnes et for dystert bilde, og vil oppfordre til at det gjøres et grundig arbeid med å sørge for at det vi vet, og ikke minst kunnskap om tiltak vi vet virker, blir inkludert når strategien blir utformet. Det er viktig å hindre at vi starter helt fra bunn av. Vi viser igjen til de kunnskapsoppsummeringene som er gjort i 0-24 samarbeidet. Likefullt er det som viktig at det i fortsettelsen legges stor vekt på følgeforskning og effektstudier når nye tiltak prøves ut, slik at vi utvikler et sterkere samlet kunnskapsgrunnlag enn i dag for innsatsen på området.**

Delrapporten nevner få konkrete forslag til implementering, til tross for at dette anerkjennes som et problem.

Som en digresjon vil KS nevne at gitt at målet for Barn og Unge 21 strategien er "å skape en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon for utsatte barn og unge» mener KS at mandatet til strategigruppen og arbeidsgruppenes delrapporter har for mye fokus på forskning. Vi savner et gjennomgående perspektiv på hvordan innovasjon og utvikling kan bidra til å skape bedre tjenester for utsatte barn og unge. Vi trenger flere virkemidler enn forskning for lykkes med å endre praksis, og oppnå bedre resultater for utsatte barn og unge.

Utdanningsforbundet

Sammendrag og Kapittel 1 Utgangspunkt

Utdanningsforbundet støtter langt på vei vurderingene som er gjort i beskrivelsen av nå-situasjonen, men mener at det er mer forskning tilgjengelig enn det arbeidsgruppen legger til grunn for sine anbefalinger. Samtidig ser vi at det er kunnskapshuller, og at det er mange og fragmenterte forskningsmiljø. Vi deler oppfatningen av at vi må styrke både grunnforskningen og den anvendte forskningen. Begge deler er like viktig, forskning er viktig både for å forstå sammenhenger og for å videreutvikle praksis.

Vi vil advare mot et design som ser forskning som klare, entydige og eksakte svar på andres utfordringer, eller som rapporten omtaler som *samfunnsproblemer*. Utdanningsforbundet mener at

forskning hverken kan eller skal fremsette metoder for praksis. Det er ikke forskningens oppgave, i tillegg til er målgruppen for denne strategien for mangfoldig og problemer og utfordringer for komplekse. Forskning er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for myndighetene i evaluering av prosesser, tiltak o.l., og som grunnlag for mulige handlingsalternativer, men effektstudier alene kan ikke si hva virker og hva virket ikke.

Vi mener det er uklart hvem brukere i denne sammenhengen er, og det blir følgelig vanskelig å se hvem arbeidsgruppene adresserer de ulike tiltakene mot. Brukere av forskning kan være de som er nærmest utsatte barn og unge i den daglige omsorg og oppfølging. Her er det, i tillegg til foresatte, mange yrkesgrupper; barnevernspedagoger, sosionomer, psykologer, lærere, leger og annet helsepersonell, rådgivere m.fl. Det kan også være politikere og myndighetsrepresentanter på ulike nivå og det kan være forskere som brukere. Vi mener at rapporten vil være tjent med å definere brukergruppen tydeligere.

Videre heter det at forskning og kunnskapsbygging skjer på universitet og høyskoler. Mye kunnskapsbygging, relevant forskning og utviklingsarbeid finner også sted i sektoren og blant profesjonsutøverne. Samspillet mellom profesjonsutøvere og forskere bør også omtales nærmere i endelig rapport. Rapporten forholder seg til grensen mellom foreldreansvar og statens ansvar. Vi mener at man i endelig rapport må problematisere at ikke alle utsatte barn og unge nødvendigvis har foreldre eller foresatte som ivaretar deres interesser, personopplysninger, historie eller bør kunne gi samtykke på vegne av dem. Det må komme klart frem hvem som ivaretar barn og unge i oppbygging av FoU-innsatsen i Norge. Som påpekt innledningsvis krever samtykke samtykkekompetanse noe som ikke vil være tilstede for flere av de mest utsatte barna og unge.

Kapittel 2 Forskningsstatus og utfordringer

I utkast til rapporten står det at det ikke har vært mulig å fremskaffe gode oversikter (side 10) over forskningsinnsats, -miljøer og midler. Det foreligger relevante kunnskapsoversikter blant annet fra Bufdir, Kunnskapscenteret for utdanning som vi savner referanser til.

Rapporten har sterk tyngde rettet mot betydningen av internasjonal forskningsfront og at Norge skal bli verdensledende å forskning om utsatte barn og unge. Utdanningsforbundet mener at det er viktig å videreutvikle og styrke den nasjonale tilnærmingen og bygge opp nasjonale FoU-miljø og kompetansesenter i nært samarbeid med organisasjoner som representerer praksisfeltet, herunder også organisasjoner som representerer utsatte barn og unge.

2.4.2. Formidling av forskning og kunnskap

Det argumenteres med at det trengs en samlet database som inneholder all tilgjengelig forskning og kunnskap om utsatte barn og unge. Videre heter det at *Det må være en database som er brukervennlig, og som blir gjort kjent for hele forskningssystemet, fagprofesjonelle og brukere.*

En database som skal samle og sammenstille svært mange opplysninger om enkeltmennesker og deres familier m.m. over lang tid, utfordrer de personvern hensyn som skal ligge til grunn for innhenting av opplysninger og forskning på barn og unge. Barn og unge har et særskilt internasjonalt vern gjennom FNs barnekonvensjon. Forskningsetikk og beskyttelse og ivaretagelse av barn og unges perspektiv må omtales i langt større grad i endelig rapport.

Rapportens vurderinger knyttet til tiltak, implementering og implementeringsforskning bør i større grad reflektere at forskning har en verdi i seg selv, og at det som virker et sted og i en sammenheng, ikke nødvendigvis virker i andre sammenhenger. Vi mener derfor at aspekter knyttet til implementering og evaluering bør dempes i endelig rapport.

Bedrift/foretak (Privat)	Svar
Manuelt håndverk AS	<p>Mangler noe rundt alle oss som jobber med barn, unge og familier som ledd av å være kursleder for et eller annet fagområde. Hvor fagområdet kan være feks speiding, håndverk, Idrett, kunstfag osv</p> <p>Legg tilrette for Et samspill mellom de med barn og unge ansvar, og oss som driver med noe som gjør at vi kommer nær barn og unge, og også foreldre av barn som har vært eller har fått hjelp av hjelpeapparatet bør kunne være en del av forskningen.</p>
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	<p>Pkt 1.1. Det bør vurderes å inkludere "Barn utsatt for vold/overgrep/omsorgssvikt", eventuelt også Barn som er flyktninger/asylsøskere", under listen over utsatte barn.</p> <p>Pkt 1.2. Det finnes noe mer forskning på hvordan det går med utsatte barn og unge som voksne. Vi viser til NKVTS rapport nr 1 2019 «Vold i oppveksten –varige spor?» Aakvaag, H & Strøm, IF (red) samt doktorgradsarbeidet til Ida Frugård Strøm «Violence in adolescence and later work marginalization. A prospective study of physical violence, sexual abuse and bullying in 15-year-olds and marginalization from work in young adulthood".</p> <p>Pkt 2.3. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) er beskrevet på side 12. Det bør her spesifiseres at NKVTS er en tverrfaglig forskningsinstitusjon hvor to av fem seksjoner er rettet mot forskning på barn og unge, og som bedriver fremragende forskning på internasjonalt nivå.</p> <p>Dette miljøet står følgelig sterkt i internasjonal sammenheng. Ettersom dette forskningsmiljøet som forsker spesielt på utsatthet for vold, seksuelle overgrep og traumer blant barn og unge ikke er spesifikt nevnt i rapporten per nå etterlyses derfor grunnlaget for å hevde at forskningen på utsatte barn og unge står svakt i Norge, og at forskningen er spredt og fragmentert. Det beskrives at det er foretatt et søk i Cristin (fotnote 2), hvor man fikk få treff. Kan det dreie seg om hvilke søkeord som er brukt?</p> <p>Pkt 2.6.1 Det hevdes at vi per i dag ikke har noe informasjon om hva barna som kommer til Barnehusene mener og erfarer. Vi viser imidlertid til prosjektet: "Tidligere og aktuelle somatiske og</p>

psykiske helseplager hos barn som kommer til Statens barnehus" 2015-2020 ledet av Mia Myhre ved NKVTS. Det er også igangsatt et nytt prosjekt ved NKVTS om implementering av behandlingsmetoden TF-CBT i Statens barnehus, hvor barns erfaringer inngår som en viktig del av forskningen.

Pkt 2.6.1 Bruken av begrepet "re-viktimisering" eller "retraumatisering" er uheldig. Barn kan bli urolige og engstelige når de snakker om traumatiske erfaringer, men det er misvisende å kalle dette for retraumatisering (Jensen, 2012). Det er en stor forskjell på den direkte traumatiske opplevelsen og det å be mennesker frivillig tenke over og beskrive sine opplevelser i et trygt og kontrollert miljø (Newman & Kaloupek, 2004). I motsetning til den traumatiske hendelsen har de berørte her kontrollen, inkludert retten til å avslutte intervjuet dersom de ønsker det.

Referanser:

Jensen, T. K. (2012). Intervjuer med barn og unge i spesielt vanskelige livssituasjoner. Kan vi snakke med barn om alt? I: E. Backe-Hansen & I. Frønes (red.), *Metoder og perspektiver i barne- og ungdomsforskning* (s. 95-120). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Newman, E., & Kaloupek, D. G. (2004). The risks and benefits of participating in trauma-focused research studies. *Journal of Traumatic Stress, 17*(5), 383-94. Doi: 10.1023/B:JOTS.0000048951.02568.3a

Fotnote 6 (under pkt 2.6.1) er tom.

Pkt 2.6.2 Som eksempel på longitudinell forskning på utsatte barn og unge bør UEVO-studien ved NKVTS nevnes. Dette er første gang barn ned til 12 år har blitt spurt om utsatthet for vold og overgrep uten foreldresamtykke som forutsetning for gjennomføring av undersøkelsen. Som forprosjekt utredet et tverrfaglig forskerteam ved NKVTS juridiske, etiske og metodiske utfordringer ved forskning om utsatte barn og unge. Dette forprosjektet bidro til endring i forskrift for medisinsk og helsefaglig forskning, slik at barn nå selv kan samtykke til deltakelse i denne typen forskning (se fotnote 5). Data ble innhentet i februar 2019, og resultater publisert høst 2019. I mai 2020 følges studien opp med ny datainnsamling hvor fokus er på koronasituasjonen, skolestengingen og utsatthet for vold og overgrep. I 2021 planlegges ny gjennomføring av hele UEVO-studien. Dette er eksempel på en studie som bør gjentas regelmessig.

I tillegg mener vi at barn og unge med skadelig seksuell atferd bør inkluderes i oversikten over forskningstemaer. En vesentlig andel av overgrep mot barn og unge utføres av andre unge under 18 år (Askeland et al., 2017). Mer kunnskap om denne gruppen barn og unge vil være av stor betydning for forebyggingsinnsats.

Pkt 2.6.2.3 er uklar. Hva menes med "Barn som faller utenfor"?

Pkt 2.6.2.6 og pkt. 2.6.2.7: Vi anser forskning om normative og prinsipielle problemstillinger, beslutningsprosesser og rettslige reguleringer som sentral kunnskapsutvikling av betydning for flere

av de temaområdene som nevnes under pkt.2.6.2: Kunnskaps- og forskningsbehov. Under pkt. 2.6.2.7 nevnes eksplisitt rettslige analyser om hva som skjer i fylkesnemnder og tingretter i saker etter barnevernloven. Vi vil imidlertid påpeke at også forskning om rettsutvikling i saker etter barneloven er et viktig kunnskapstilfang. Barneloven regulerer forholdet mellom alle barn og foreldre i Norge, og rettsutvikling her vil få betydning for lover som regulerer mer avgrensede områder. I foreldretvister om samvær og omsorg for barn er utsatte barn sterkt representert fordi en vesentlig andel av sakene omfatter problemer i forhold til psykiatri, vold, seksuelle overgrep og rusmisbruk. Hvordan rettspraksis arter seg i disse sakene, er avgjørende for barna det dreier seg om. Rettspraksis bør ikke avgrenses til tingrettsnivå, det er vel så viktig å få kunnskap om hva som skje på lagmannsrettsnivå, og hvilken innflytelse Høyesterettsavgjørelser har for lavere rettsnivå. Ved NKVTS har vi et større prosjekt som omhandler dette, med data (dommer fra lagmannsrettene) fra fem avgrensede tidsperioder mellom 1998 og 2019.

Pkt 2.5: Referansen Brownson et al er ikke nevnt i referanselisten. Punktet som er uthevet ("Det må vurderes når internasjonal...") er vagt og bør tydeliggjøres. Vi vet for lite om hvilke implementeringsstrategier som gir ønsket effekt (hva er de virksomme mekanismene), og hvordan intervensjoner kan ivaretas i tjenestene over tid (sustainment). Det er følgelig stort behov for mer forskning på implementering av intervensjoner spesifikt rettet mot barn og unge, for å kunne sikre at kunnskapsbaserte intervensjoner opprettholdes over tid. For å få til dette kreves større (nasjonale) implementeringsprosjekter i helse- og velferdstjenestene, bestående av forskere med kompetanse på implementeringsforskningsfeltet og barn og unge.

Andre (Offentlig)	Svar
BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	<p><i>Styrker:</i></p> <p>Det er veldig positivt at barn og unges oppvekstkår og utviklingsmuligheter blir satt i fokus og i sammenheng med de samfunnsmessige ringvirkningene de personlige konsekvensene av å ha ulike risikofaktorer i oppveksten.</p> <p>Det er viktig at det anerkjennes at dette er en utfordring som krever samarbeid på tvers av fagfelt og perspektiver.</p> <p>Det fint at det blir satt ambisjoner om å bli ledene innen forskning på dette feltet og at det settes av ressurser til å nå det målet.</p> <p>Det er bra at det blir satset på å samle kunnskap til en felles ressurs og at det er fokus på implementering fra start.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • • <p><i>Svakheter:</i></p> <p>Det er noen grunnleggende svakheter som er gjennomgående for alle rapportene som vi går gjennom i kommentarfelt 4. Men her nevner vi noen utfordringer vi ser knyttet til forskning.</p>

Definisjon av «utsatte barn og unge» er problematisk. Det mangler barn som pårørende, søsken og etterlatte. Den er ikke lik i de ulike rapportene.

Snever metodeforståelse.

Det er sprikende definisjoner av hva som menes med «kunnskapsbasert».

Det nevnes primært forskningsmiljøer som tilhører barne- og familiefeltet, men nevnes ikke viktige forsknings- og kompetansemiljøer innenfor helsefeltet (KORUS-ene, ulike forskningssentre innenfor helseforetakene osv.) For å få helhetlig overblikk over feltet som omhandler utsatte barn og unge, så er det viktig å få oversikt over forskningsmiljøene i alle relevante sektorer.

-
-
-
-

Utfordringer:

Ikke bare tenke tverrfaglig, mangfold av metoder, men også på tvers av sektorene og tjenestene. Vi må redusere silotenkningen på feltet.

Det må forskes på effekten av tiltakene.

Det må en bedre identifisering av kunnskapshullene på tvers av fagfelt.

-
-
-

Muligheter:

Styrke samarbeid mellom forskning, utdanning, praksis, og brukere.

-

Det barnerettslige forskningsmiljøet ved OsloMet, UiO, UiB og UiT

Det understrekes at dette innspillet kommer som et felles innspill fra et samlet norsk barnerettsmiljø tilknyttet de juridiske fakultetene ved UiO, UiT og UiB og Fakultet for samfunnsvitenskap, OsloMet.

Som barnerettsforskere anerkjenner og gjenkjenner vi langt på vei de overordnede mål, strategiske forslag og forskningsutfordringer som skisseres i delrapporten om forskning. Vi savner imidlertid rettsvitenskapens plass i rapporten, og dens betydning for de øvrige forskningsområdene. Siden rettsvitenskapelig forskning i liten grad er adressert, er det en rekke sentrale forskningstema som ikke er nevnt. En forskningsstrategi for barn og unge i utsatte livssituasjoner bør ikke utarbeides uten at rettsvitenskapens betydning både i seg selv og for andre forskningsområder beskrives og framheves. Fordi rettsvitenskapen bygger på andre metodiske tilnærminger enn samfunnsfagene generelt, og fordi analyser av rettskildenes samspill og rettens kompleksitet i samfunnet bare kan utføres av juridiske forskere, er det ikke tilstrekkelig å henvise til at rettsvitenskap rent språklig kan inngå i det vide begrepet 'samfunnsvitenskap'. Rettsvitenskapen er også å anse som en egen vitenskapsdisiplin inndelt i underdisipliner som

rettsdogmatikk, retts sosiologi, rettspolitikk og rettsfilosofi. Samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder er ikke relevante for alle sider av rettsvitenskapelig forskning, men kan være viktige i retts sosiologiske prosjekter.

Våre innspill i høringen fokuserer på forskningstema og -utfordringer på barnevernfeltet. Vi vil likevel understreke rettsvitenskapens betydning også på andre områder innenfor barneforskningen, herunder barns (rett til) medvirkning i alle forhold som vedrører barn (og på alle samfunnsområder), retten til helse og utdanning, barn og fattigdom, barn i konflikt med loven, barn og foreldrekonflikter, barns personvern, og barn og miljøspørsmål.

Et særlig sentralt forskningstema i kjølvannet av koronakrisen er koronatiltakenes konsekvenser for barn og unge i utsatte livssituasjoner. Noen forskningstema knyttet til koronatiltakenes konsekvenser vil falle inn under en barnevernrettslig ramme; andre ikke. Rettsvitenskapens rolle her er meget viktig. Stikkord er hvordan og hvorvidt barns grunnleggende rettigheter ble utredet og vektlagt som ledd i vurderingen av rettsgrunnlaget for kriselovene, prosessen som førte til vedtak av dem, beredskaps- og fullmaktslovgivning i krisetid og betydningen av hensynet til barn som gruppe og prinsippet om barn(et)s beste, forholdet til barns menneskerettigheter og Grunnloven, demokratiske prinsipper og barns rett til innflytelse i politiske beslutningsprosesser.

De fleste av de problemstillingene og temaene som løftes fram i delrapporten relaterer seg til, og er langt på vei helt avhengig av, de til enhver tid gjeldende rettslige rammene for utøvelse av rett og praksis. Barneretten, og barnevernretten spesielt, er inne i en ganske rivende utvikling både nasjonalt og internasjonalt, blant annet som følge av den store mengden barnevernssaker i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, Høyesteretts storkammersaker av 27. mars 2020, og betydningen disse får og vil få for norsk, nordisk og internasjonal rettsutvikling og praksis i årene som kommer. Disse sakene reiser både metodiske, prosessuelle og materielle barnerettslige spørsmål som gjør det nødvendig med ny forskning og omfattende satsning på rettsvitenskapelige prosjekter.

Vi slutter oss ikke uten videre til betegnelsen 'barnesentrert samfunn' som et dekkende eller godt begrep for barns stilling i de nordiske velferdsstatene. Det at barns rettsstilling er relativt sterk i Norden er ikke nødvendigvis ensbetydende med et 'barnesentrert' samfunn ('Child-centered policy/society') - som gir mer assosiasjoner til at barnet hele tiden er i sentrum og at barns rettigheter går foran de voksnes. Det er uklart hva som egentlig ligger i et slikt begrep. Delrapporten omtaler Norge og Norden som 'spydspiss' for barns rettigheter; herunder at Norge har 'lav terskel' for å 'hjelp og ta ansvar' for barn, mens USA har 'høy terskel'. Selv om Norge langt på vei anses av andre land som et foregangsland for barns rettigheter, mener vi en slik framstillingsmåte kan gi en forenklet og til dels polarisert beskrivelse som ikke tjener en akademisk tilnærming til et så

komplekst fagfelt. Selv om Norge har oppnådd mye sammenliknet med mange andre land på området barns rettigheter, bør vi også være ydmyke for egen praksis og rettsutvikling i en tid med så sterkt internasjonalt søkelys på vårt barnevern.

Rettslig sett er situasjonen i Norge versus våre nordiske naboer atskillig mer kompleks enn det beskrivelsene i delrapporten gir inntrykk av. Det eksisterer relativt store ulikheter i måten barnevernet er organisert på i de nordiske landene. Selv om inngrepshjemplene er nokså likt formulert i de nordiske landenes lovgivning, er systemene våre ulike, og domstolsorganiseringen svært forskjellig. En påfallende forskjell mellom Norge og de andre landene i Norden, er at Norge har utskilt barnevernet som en egen tjeneste med en selvstendig politisk ledelse og organisering, og at vi har en egen barnevernspedagogutdanning. Norge har en betydelig høyere andel omsorgsovertakelser med tvang enn de fleste av våre naboland. De senere års kritikk mot det norske barnevernet gir grunn til å spørre om terskelen for å overta omsorgen i en del tilfeller er for lav, og om det er mulig å sette inn tiltak som i større grad oppleves som en hjelp for de familiene det gjelder. Slik vi ser det er det nødvendig å stille nyanserte og åpne forskningsspørsmål for å få fram mer av kompleksiteten og spenningen mellom familiens versus statens ansvar for barns helse og oppvekstforhold, barns versus foreldres rettigheter, samt hvordan terskler og tiltak praktiseres og hvorvidt de er i tråd med gjeldende rett, i Norge, Norden og andre land. Her er det nødvendig med rettsvitenskapelig (nasjonal og komparativ) forskning i tillegg. Det kreves detaljert og omfattende juridisk kunnskap og rettsvitenskapelige metodiske tilnærminger for å få fram nødvendig ny kunnskap.

Norge har et sterkt barnerettsmiljø med et bredt internasjonalt samarbeidsnettverk. Dette er et godt utgangspunkt for utarbeidelse av en mer detaljert forskningsstrategi på barnevernfeltet, og vil på sikt kunne danne grunnlag for å bygge opp et norsk satsningsmiljø på dette fagområdet. Vi vil foreslå at barnerettsmiljøet inviteres til å utarbeide en kunnskapsstatus og en forskningsstrategi for rettsvitenskapelige prosjekter på barnevernfeltet, og eventuelt for andre barnerettslige tema. Her må også ivaretagelsen av utsatte barn og unge i andre deler av hjelpeapparatet og i skolen inngå, ut fra at de rettslige rammene er sentrale for det nære samspillet som er nødvendig mellom de ulike etatene for å ivareta barnas behov (se 2.6.2.4).

Statped

Vi ser at gruppen "barn med ulike funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom" nevnes som en del av målgruppen "utsatte barn

og unge". Dette synes vi er bra, men vi savner at utfordringene til denne gruppen i større grad blir belyst i rapporten.

Gruppen bør eksempelvis omtales spesifikt under punkt "1.2 Hvordan går det med utsatte barn og unge som voksne?". Det samme gjelder også under punkt 1.3 Samfunnsøkonomiske forhold. Rapporten kan videre styrkes ved å vise til at det samfunnsøkonomisk lønnsomt å arbeide for tidlig innsats og inkludering av denne spesifikke gruppen av sårbare barn.

Forskning på barn med særskilte opplæringsbehov

Barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom bør vies stor oppmerksomhet i studier av utsatte barn og unge. Dette er en gruppe som ofte blir glemt når det snakkes om sårbare barn. Gruppen omtales spesifikt to ganger i rapporten, men vi mener at den bør gis enda større oppmerksomhet. Det er flott at det er trukket frem at det er viktig å rette oppmerksomhet på denne gruppen ved overganger. men det bør gis oppmerksomhet til gruppen i alle sider av oppvekstforskning. Det bør videre også forskes på om barn og unge med særskilte opplæringsbehov får den hjelpen de har rett på og behov for samt at tilbudet er av god kvalitet. Videre er det viktig at barn og unge med særskilte behov får den hjelpen de har krav på uansett hvor i landet de befinner seg. Denne hjelpen er avgjørende for utvikling og fremtidig deltakelse i samfunnet.

Statistikk viser at hele 85 prosent av unge med funksjonshemninger får innvilget uføretrygd i alderen 18 og 19 år (Tøssebro og Wendelborg, 2016). Annen statistikk viser at 64 prosent av barn med fysiske funksjonsnedsettelse ikke fullfører videregående skole, mot kun 17 prosent i befolkningen for øvrig (Finnvold). Dette viser behovet for at denne gruppen bør gis ekstra oppmerksomhet i forskningen.

Videre ønsker vi å påpeke at barn med særskilte opplæringsbehov ikke er en homogen gruppe og det bør også tas høyde for dette i forskningen.

I rapporten stilles spørsmålet: Hvordan går det med utsatte barn og unge som voksne? . Her mener vi dette spørsmålet bør stilles om barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom mer spesifikt, samt at også det bør pekes på hvordan bistå og hjelpe familiene som ofte har behov for bistand fra flere aktører fra ulike sektorer. Det er viktig at de opplever at tjenestene er koordinerte og samordnet. Vår erfaring er at barn og unge og familiene deres har behov for økt koordinering og samordning mellom tjenestene. FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal sikre menneskerettighetene for personer med funksjonsnedsettelse. Konvensjonen beskriver hvordan myndighetene skal jobbe for å sikre at alle kan delta i samfunnet. Konvensjonen ble iverksatt i 2008 og Norge sluttet seg til konvensjonen i 2013. Hvordan denne rettigheten fungerer i praksis bør også være en del av forskningen.

Vi støtter at det skal etableres system for samarbeid. Her ønsker vi å påpeke at det er viktig at alle relevante aktører kobles på.

Christian Wendelborg og Jan Tøssebro: Oppvekst med funksjonshemming - Familie, livsløp og overganger, Gyldendal, ISBN/ISSN: 978-82-05-45898-7 Sammendrag.
Finnvold: Levekår og sosial inkludering hos mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse, NOVA-Rapport, 12-13.

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Hanne Kristine Stabursvik	<p>Vi støtter beskrivelsen om at det foreligger alarmerende lite forskning om barn og deres erfaringer og synspunkter på problem og løsninger. Det må forskes mer på barns deltagelse og medvirkning, og hvordan barnas rettigheter etter barnekonvensjonens ivaretas.</p> <p>Vi støtter denne beskrivelsen om at kunnskap om hvordan utsatte barn og unge ivaretas av det offentlige tjenesteapparatet må styrkes. Det trengs kunnskap om hvilke rettigheter barn har, hvilke tjenester som tilbys og videre om hvordan utsatte barn ivaretas av det offentlige.</p>
Odd Sverre Westbye	<p>Delrapporten gir en rekke forslag til forskningsstrategier på feltet utsatte barn og unge. Det foreligger en god analyse av dagens situasjon. Feltet inneholder betydelig bredde av vesentlige temaer. En har lykkes rimelig bra med å sette tydelige mål og dessuten gi anbefalinger når det gjelder tiltak. I hovedsak støttes hovedprinsippene i rapporten.</p> <p>En kan savne at utdanningsperspektivet trekkes tydeligere fram, dette er et svært vesentlig område. Utdanning har en sterk sammenheng med andre områder som arbeidsledighet, helseforhold og livsmuligheter.</p> <p>Brukerperspektivet kunne vært løftet enda tydeligere fram i rapporten.</p> <p>Det er svært viktig å heve statusen til forskningsfeltet som beskrives. Feltet taper lett i konkurranse mot andre mer etablerte og populære høystatus forskningsområder. Rapporten gir en rekke forslag til hvordan feltet kan styrkes i praksis for å arbeide mot dette, bl.a. gjennom planlegging og økte bevilgninger. Dersom man kan oppnå å styrke forskningskvaliteten og gi feltet mer status vil dette ha viktige ringvirkninger og kaste mye av seg. Forslaget om å utvikle et fremragende forskningmiljø er viktig og støttes.</p> <p>Det bør vurderes nærmere hva som særlig kan være sentrale områder å prioritere for Norge i forskningen (jmf. 3.1.2. Mål 2). Forslaget om å nedsette en gruppe av forskere, praktikere og brukere ad modum "Priority Setting Partnership", støttes. Det er viktig å vektlegge dette i prioritering av videre forskning. Et framtidig fremragende forskningmiljø vil imidlertid ikke nødvendigvis arbeide innen for områder som er høyest prioritert av denne typen utvalg.</p> <p>Rapporten demonstrerer med tydelighet at kunnskap om barneperspektivet er forbausende mangelfullt.</p>

Selv om det kan gis medhold i at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt på en rekke vesentlige områder, foreligger det også en god del kunnskap om tiltak som virker. Dette gjelder for eksempel på området forebygging og tidlig intervensjon (se for eksempel Arango et al., Lancet 2015, men andre kunnskapsoversikter foreligger). Det tar imidlertid svært lang tid som det påpekes, før evidensbaserte tiltak settes ut i livet. En vet en god del om hvilke tiltak som bør settes inn og at disse bør settes inn tidlig. På denne bakgrunn blir fokus på implementering og implementeringsforskning særlig viktig.

Det tar tid å øke kunnskap og kvalitet, få fram flere personer som skal arbeide i feltet til doktorgrad, bygge opp forskningsmiljøer etc. En sterkere satsing på forebygging, styrking av implementeringen av evidensbaserte tiltak og implementeringsforskning kunne gi gode resultater for mange utsatte barn og unge på noe kortere sikt.

Referanse:

Arango C, Diaz-Caneja CM, McGorry PD et al. Preventive strategies for mental health. Lancet Psychiatry. 2018;5(7):591-604. doi:10.1016/S2215-0366(18)30057-9.

Ytterligere kommentarer med henvisning til underpunkter:

1.1 Utsatte barn Fint og viktig at barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er tatt inn i utsattgruppa. Her er det store kunnskapshull, både når det gjelder hvordan tilstanden er i dag, tiltak og intervensjoner som virker og hvordan det går med disse barna videre. Se til for eksempel NOU 2016:17 På lik linje og NOU 2020:1 Tjenester til personer med autismespekterforstyrrelser og til personer med Tourettes syndrom.

2.3 FoU

Viktig med videreutvikling av kompetansesentrene, både på forskning og formidling, opp mot og i samarbeid med /nærhet til praksisfeltet. Bør det satses enda mer på implementering og tjenesteutvikling?

2.4.1 Langsiktig plan

Viktig med en langsiktig plan, og at denne utarbeides i tett samarbeid både med praksisfeltet og med eksisterende forskningsmiljø.

2.4.2 Formidling

Samlet database, fin og viktig visjon.

2.6 Kunnskap og forskningshull

Godt kapittel, viser hvilke utfordringer og "mangler" som er i feltet. Barneperspektivet er viktig og må styrkes. Også viktig med bedre registrering og tilgang på registerdata, forbausende og mangelfullt at dette ikke er systematisert i for eksempel Barnehuset. Forskningsetikk og samtykke: viktig at det kommer rutiner som ivaretar disse hensyn, slik at data kan innsamles sikkert, men også at det legges til rette for at det kan gjøres lett for praksisfeltet å registrere.

2.6.2.5 og 2.6.2.6

Særlig viktig, spesielt når det gjelder tilbud og tiltak rundt barn med funksjonsnedsettelse.

3. Målsettinger og 4. Anbefalinger og tiltak Det beskrives gode og relevante mål og gode tiltak. Det er viktig at barn med funksjonsnedsettelse, nevroutviklingsforstyrrelser eller kronisk sykdom prioriteres og løftes inn på alle områder og tiltak. Forskning og kunnskap på og om denne gruppa er mangelfull, og det å få mer kunnskap både om utfordringsbilde og om tiltak som kan bedre livssituasjon og livskvalitet, samt at dette kan bidra til at disse barna og familiene kan delta i samfunnet ut fra sine forutsetninger og behov, er samfunnsnyttig. At flere får mulighet til å forske på og med denne gruppa bør derfor prioriteres.

Siri Merete R. Johannessen

Min opplevelse er at noe av forskningen baseres på antagelser som politikere eller akademia har om praksisfeltet og ikke på konkrete problemstillinger og hypoteser som praksisfeltet er opptatt av.

Tone Bakke

Ulike teoretiske retninger og tradisjoner står i sterk motsetning til hverandre i dette feltet, dette gjelder både i forskning, metoder og praksis. Dette byr på både styrker, svakheter, utfordringer og muligheter. De "tunge" naturvitenskapelige og kvantitative metodene har en tendens til å få stå for sannhet og det universielle, mens samfunnsvitenskapelige og kvalitative tradisjoner betraktes som mindre troverdig i sine funn. Dette er en utfordring og svakhet i dette feltet, der det er helt nødvendig med begge deler, dersom forskningen skal være nyttig for praksisfeltet.

Stiftelser (Privat)

Svar

Forandringsfabrikken

Vi støtter beskrivelsen om at det foreligger alarmerende lite forskning om barn og deres erfaringer og synspunkter på problem og løsninger. Det må forskes mer på barns deltagelse og medvirkning, og hvordan barnas rettigheter etter barnekonvensjonens ivaretas.

Vi støtter denne beskrivelsen om at kunnskap om hvordan utsatte barn og unge ivaretas av det offentlige tjenesteapparatet må styrkes. Det trengs kunnskap om hvilke rettigheter barn har, hvilke tjenester som tilbys og videre om hvordan utsatte barn ivaretas av det offentlige.

Forening (Privat)

Svar

Norsk Forening for Musikkterapi

Norsk Forening for Musikkterapi (NFMT) har som hovedmål å fremme forståelsen for musikkterapi og etableringen av musikkterapeutisk praksis i Norge. Vi representerer blant andre musikkterapeuter som arbeider med barn og unge i barnehage, skole, kulturskole og barnevern.

NFMT støtter den nasjonale kunnskapsdugnaden. Samtidig mener vi at Delrapport 1 i for liten grad løfter frem behovet for forskning på utsatte barn og unges deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter. Studier fra musikkterapifeltet viser blant annet at musikktilbud kan gi utsatte barn og unge en trygg arena for deltakelse (Krüger, 2011), tilrettelegge for positive relasjoner til voksne (Wilhelmsen & Fuhr, 2019), og kan motivere ungdom som opplever manglende trivsel i skolen (Krüger, Risnes, Nilsen, & Høiseth, 2019). Ungdom oppgir også at musikk fungerer som et emosjonsregulerende verktøy i hverdagen (Beckmann, 2014). Videre viser effektstudier at musikkterapi er virksomt for unge med rusmiddelproblematikk og personer med depresjon (Aalbers et al., 2017; Albornoz, 2010).

Forskningen referert til overfor viser viktigheten av musikalske fritidsaktiviteter, og nytten av behandlingstilbud som fokuserer på kreativitet og ungdommenes ressurser. Med utgangspunkt i musikkterapifeltet ser NFMT at kultur- og fritidsaktiviteter kan være en viktig arena for praksisnær forskning som fokuserer på barns ressurser og forebygging, i tillegg til systematiske studier på effekt av behandling. NFMT mener derfor at rapporten i større grad bør omtale forskning rettet mot deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter.

Kilder:

Aalbers, S., Fusar-Poli, L., Freeman, R. E., Spreen, M. K., J. C. F., Vink, A. C., Maratos, A., . . . Gold, C. (2017). Music Therapy for Depression. *Cochrane Database of Systematic Reviews*(11). doi:10.1002/14651858.CD004517.pub3

Albornoz, Y. (2010). The effects of group improvisational music therapy on depression in adolescents and adults with substance abuse: a randomized controlled trial. *Nordic Journal of Music Therapy, 20*(3), 208-224.

Beckmann, H. B. (2014). *Den livsviktige musikken: En kvalitativ undersøkelse om musikk, ungdom og helse*. (Doctoral thesis), Norwegian Academy of Music, Oslo.

Krüger, V. (2011). *Musikk - Fortelling - Fellesskap*. (Doctoral Thesis), Griegakademiet, GAMUT, Bergen.

Krüger, V., Risnes, T., Nilsen, C. S., & Høiseth, T. (2019). Musikkterapi og skoledeltakelse for ungdommer med barnevernsbakgrunn - en casestudie. *Norges Barnevern, 96*(1-2), 40-55.

Wilhelmsen, C., & Fuhr, G. (2019). Musikkterapi som relasjonsarbeid med ungdommer i barnevernet. *Norges Barnevern, 96*(01-02).

Annet (Privat)	Svar
KoRus Vest Stavanger (Kompetansesenter rus region vest Stavanger)	<p>1. Utgangspunkt</p> <p>s. 6 avsnitt 5: kommentar: det foregår også forskning i kommunene</p> <p>s. 6 avsnitt 6: Utrolig viktig å løfte barneperspektivet som et selvstendig perspektiv – men må ikke glemme å se barnet og barnets behov i lys av de nære relasjonene de lever sine liv i. Dette er spesielt viktig når vi snakker om barn som pårørende og barn som lever i familier med ulike utfordringer. Har man her et rent barneperspektiv kan både disse barna forsvinne ut av synet, og potensielle løsninger kan få et for snevert perspektiv – kan ikke bare fokusere på å hjelpe, barnet – må også fokusere på å hjelpe familien.</p> <p>1.1 Hvem er de utsatte barn og unge? Hvem er utsatte barn og unge? Savner f.eks barn som pårørende der foreldre har alvorlig kronisk somatisk sykdom, barn av innsatte, barn som opplever at foreldre dør (selvmord...), barn av søsken med alvorlig sykdom/rus/psykiske lidelser. Barn som opplever/utsatt for omsorgssvikt (uavhengig av barnevernets involvering). Tenker ellers at definisjonen av utsatte barn og unge som er satt i strategien: «BarnUnge21-strategien avgrenser sitt arbeid til å omfatte barn og unge i risiko for å ha behov for tett oppfølging av én eller flere tjenester.» er noe problematisk - er man i risiko kan man ikke vite om man får behov for tett oppfølging/eller hvor tett oppfølging...</p> <p>1.2 Hvordan går det med utsatte barn og unge som voksne? Kommentar: Avsnittet viser til et tynt kunnskapsgrunnlag. I hovedsak studier av barnevernsbarn. Internasjonale studier f.eks den mye siterte ACE-studien (adverse childhood experiences) sier noe om hvordan utsatte barn og unge har det som voksne. Er også forskning på feltet barn av foreldre med rusproblemer, barn av foreldre med psykiske lidelser som sier noe om hvordan disse har det som voksne.</p> <p>2. Forskningsstatus- og utfordringer</p> <p>1. avsnitt: Tenker generelt at arbeidet med fremstilling av kunnskapsgrunnlaget er for dårlig i dette utkastet til strategi. Et grunnleggende spørsmål er hvordan forskningsfeltet knyttet til utsatte barn og unge er definert? En slik definisjon er ikke tydelig nok etablert, og er en viktig oppgave - og en oppgave som går på tvers av sosial og helse og ulike fagtradisjoner. Tenker det må avklares hva som inngår her, i forhold til fagfelt/tverrfaglighet (helse, sosiale, medisin, psykologi, samfunnsvitenskap), og i forhold til kontinuumet fra folkehelse, forebygging, tidlig intervensjon og behandling... og samhandlingsmodeller som favner flere nivåer. Det fremheves her at mål og ramme dokumentet viser at det er lite forskning på barn, unge og oppvekst. Men mål og rammedokumentet viser også til en kunnskapsoppsummering (kunnskapsenter for utdanning) som tilsier at kunnskapen vi har er omfattende og av høy kvalitet. Hvorfor er ikke dette reflektert inn?</p>

Det sies videre at det ikke er mulig å skaffe gode oversikter over forskningsstatus i forhold til «utsatte barn og unge». Jeg lurer på om dette handler om at man bruker ulike kategorier for å beskrive dette fagfeltet/deler av fagfeltet. Et eksempel er det store arbeidet som er gjort de siste 10 årene på feltet «barn som pårørende» (både somatisk, rus, psykisk lidelse, innsatte, søsken). Som definitivt er en av gruppen som faller inn under utsatte barn og unge. (Et generelt søk scholar.google gir like mange treff for «barn som pårørende» som «utsatte barn og unge» og bare et fåtall studier bruker begge begrepene.) Forskernettverket barn som pårørende drevet av barns beste er sentralt her. Med utspring i dette nettverk er det bl.a gjennomført en større multisenterstudie om barn som pårørende (Ruud 2015) og deres livssituasjon. Kanskje utfordringen ligger i å samle dette "fragmenterte feltet" og se den forskningen som ligger i sammenheng?

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	<p>Kommentar: Det blir viktig med en kunnskapsoppsummering på metodar, program, og ulike tiltak som bli retta mot utsette barn og unge i Noreg. Kva finst av nasjonale føringar/satsingar, regionale føringar/satsingar og lokale tiltak. Det er et konglomerat av ulike tilnærmingar, som t.d. MST, stafettlogg, Kjentmann, musikkterapi, støttekontakt og leksehjelp for nemna nokre få. Det fins oppsummeringar på Ungsinn.no. Det kom ein rapport i 2018 (FHI): Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelseiltak. En kunnskapsoversikt. Desse oversiktane er ikkje uttømmmande, og dei trengs å bli meir systematisert. Kva er program? Kvifor velje program? Kva er metode? Kva er tiltak? Er aktivitet eit tiltak?</p> <p>Vi har hatt ein for stor «tradisjon» i Noreg at vi forskar på oss sjølve. Den/dei som utviklar eit program, eller utøver ein profesjon, evaluerer og forskar på seg sjølv. Det er behov for ein meir uhilda forskning!</p>
Kompetansesenter rus-Midt-Norge	<p>KoRusene er ikke nevnt her. De har ikke forskning som primært oppdrag, men er i stor grad formidlere av forskning. De har ansvaret for Ungdata, Brukeplan, Brukertilfredshetsundersøkelsen og BTI-undersøkelsen. Disse dataene kan gi grunnlagsinformasjon om kommunene og kan brukes i forskning. KoRusene jobber tett på kommunene og har lang erfaring når det gjelder implementering av ulike satsninger og kunnskap om barn og rus.</p> <p>Mobbing er en risikofaktor som ikke er nevnt her, men som oppvekstsektoren legger veldig stor vekt på.</p> <p>Presiserer at tetting av kunnskapshull på utsatte barn og unge også må gjelde gravide og spe- og småbarn.</p> <p>Foreldrene er gjerne de viktigste personene i barns tidlige liv. Uten at det går utover barns medvirkning og gjerne med barnefokus, så kan det forskes mer på hva som øker foreldreferdigheter og foreldrenes empati med barnet. Det er mange foreldreveiledningsprogram, men det varierer i</p>

kommunene hvilke som brukes og hvordan de brukes. Bruk av Stafettlogg (jfr. BTI) kan kanskje etter hvert gi flere svar på virksomme tiltak. Mange etterlyser også praktisk hjelp i hjemmet (Ble den gamle husmorvikaren noen gang evaluert?).

Endringer i familiestrukturer og foreldrekonflikter er videre et underkjent område hvor praksisfeltet roper varsko.

Det er også grunn til å se på kvaliteten av veiledningen som blir gitt i barnevern og på helsestasjon. I hvor stor grad brukes empatisk kommunikasjon og Motiverende samtale? Hva kan minke antallet akuttsaker i barnevernet?

Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)

Oversikten over hvem de utsatte barna er beskriver i for liten grad "utsattheten". Denne er ofte mulig å identifisere og håndtere før barnet eksponeres. Dette gjelder særlig sosiale forhold, arv og familieforhold/-historie. En rekke risikofaktorer for barn kan identifiseres allerede før fødsel og tiltak i denne fasen vil kunne påvirke risiko. Systematisk arbeid med risikoreducerende og helsefremmende tiltak i svangerskapsomsorgen og/eller tidlig i barns liv, og tiltak som fremmer foreldreferdigheter kan styrkes med støtte fra praksisnær forskning. Forskning knyttet til foreldrerollen og foreldreferdigheter bør tydeliggjøres. Begge foreldres egne barndomsopplevelser, fysiske og psykiske helse, kompetanse og evne til refleksivitet og fungering i nære relasjoner kan ha stor betydning for om et barn er utsatt. Både mor og far bør inkluderes i systematisk arbeid for å redusere barns utsatthet allerede fra svangerskapet.

Rådmannens fagstab for oppvekst og utdanning

Trondheim kommune mener rapporten er grundig, presis og dekker vesentlige områder. Det er likevel vanskelig å finne et språk som er presist nok til å gi retning for praksis og for forskning. Utsatte og sårbare barn kan peke på at en forstår barn uavhengig av kontekst og dermed står i fare for å egenskapsforklare barns problematiske livssituasjon. Det er viktig å differensiere graden av vansker, men vanskelig å gjøre dette på en etisk god nok måte. Dette strever vi med. Magne Raundalen har påpekt at barn er formbare (som et alternativ til sårbare). Det retter blikket på kontekst og relasjoner. .

Trondheim kommune mener delrapporten ville løftet seg om den i større grad tydeliggjorde barns medvirkning, oppvekstvilkår i et familieperspektiv. I mange års nødvendig fokus på barnets rettigheter, er det nødvendig å balansere dette med et familieperspektiv. Hvordan vurderes barnets beste i et familieperspektiv?

Forskning på tvers av profesjoner er svært viktig. I dag kan vi se at sosialfag/barnevern alene i for stor grad har eierskap til kunnskap om "sårbare barn". Dette kan medføre at kunnskapsproduksjonen blir for smal. Der de mest sårbare liksom hører hjemme hos noen profesjoner, og der resten av barna hos andre. Et større folkehelseperspektiv/recoveryperspektiv kan gjerne utfordre det store fokuset på risiko.

Helsesektor (Privat) Svar

Vestre Viken HF

Når det gjelder hvem som er de utsatte barn og unge savner vi fokus på barn av alvorlig somatisk syke foreldre, søsken som pårørende og barn som er etterlatte (jfr. 1.1 punkt 4). Det er prisverdig at det nevnes i 1.4 at det er en ambisjon at Norge skal være i front på forskning om utsatte barns rettigheter og velferd, men vi savner i den sammenheng at arbeidet som er gjort når det gjelder forskning og kunnskapsoppsummeringer om barn som pårørende anerkjennes og refereres til i flere av rapportens kapitler, spesielt 2.1 og 2.6.1/2.6.2.

Det er tydelig at mye ny kunnskap som genereres av norske forskere og kunnskapsoppsummeringer fra Helsedirektoratet/Helse- og omsorgsdepartementet ikke tilflyter andre direktorater/departementer, eller kommer med når det gjøres litteratursøk. Derfor er det veldig bra at betydningen av en kunnskapsportal hvor eksisterende kunnskap må være lett tilgjengelig (jfr. 4.1.1). Det er også gledelig at det vektlegges at det legges til rette for etablering av Senter for Fremragende Forskning i forskningsmiljøer som forsker på utsatte barn og unge (jfr. 4.2.1).

Tolv andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 1.b. Har du du konkrete eksempler på disse forslagene?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)	Se forrige kommentar
Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttalelsen er på vegne av insittuttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)	<ul style="list-style-type: none">· Et eksempel på en ganske vellykket dreining av forskning i Norge i retning av å bli verdensledende er satsingen på barnehageforskning, som har skjedd i løpet av de siste ca ti årene. Situasjonen innen barnehagefeltet hadde mange fellestrekk med den situasjonsbeskrivelsen som gis i rapporten; fragmentert, i hovedsak rettet mot norsk publisering og lokale forhold. Forskningsrådet etablerte FINNUT-programmet, og la klare føringer for metodekvalitet (eksperimentelle og longitudinelle studier). Programmet tiltrakk seg søkere med mange ulike fagbakgrunner (bla. pedagogikk, psykologi, økonomi). KD, Udir, og Forskningsrådet var villige til å gjøre prioriteringer som ga finansiering og gehør for nye miljøer (og gjorde seg dermed også upopulære hos noen etablerte miljøer). Norsk forskning på barnehage er i dag tverrfaglig, det publiseres i dag jevnlig artikler på høyt internasjonalt nivå, og det er en god dialog mellom forskning og forvaltning.· Ad Barnefokus og barns deltakelse: En gruppe barn som sjelden blir hørt er barn med varige funksjonsnedsettelse, inkludert barn med omfattende motoriske vansker, barn som ikke kan bruke tale som primær kommunikasjonsform og som trenger alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), barn som har overlevd livstruende somatisk sykdom og barn med ulike former for nevroutviklingsforstyrrelser. Dette er barn som har behov for omfattende tiltak, men der evidensbaserte intervensjoner er mangelvare.· Ad Behovet for tverrfaglig forskning er helt sentralt for feltet, noe rapporten understreker som et ideal. En utfordring som nevnes så vidt, er at dette ikke er lett å stimulere med krav om tverrfaglighet. Forskningsrådet løser dette på en god måte i sine utlysninger ved å oppfordre til tverrfaglighet fremfor å kreve dette. På denne måten kan forskere finne naturlige forankringer og samarbeid på tvers av fagfelt, avhengig av hvor forskningsfronten og behovene er for de aktuelle problemstillingene som skal besvares.· Økt fokus på grunnforskning er et annet viktig behov som per i dag er svært begrenset. Dette kommer naturlig av at man ofte arbeider med behov som allerede har meldt seg. Allikevel trengs

det flere longitudinelle, prospektive og sammenlignende studier fra tidlig alder som kan hjelpe oss å forstå betydningen av risikofaktorer og hva som ligger til grunn for ulike utviklingsforløp. Slike studier innebærer større kostnader en mer tidsavgrenset forskning, og en stor utfordring er at bevilgningene, fra for eksempel Forskningsrådet, er for kortvarige og har for begrensede budsjetter som er en stor utfordring for i) rekruttering av store nok utvalg av barn med og uten risiko, ii) gjentatte målinger med gode nok måleinstrumenter, samt iii) stabilitet i forskerstaben i prosjektene.

- **Rekruttering til forskningsfeltet** er en stor utfordring og rapportens forslag om blant annet offentlige PhD-er er derfor viktig. Støtte til forskningsskoler i PhD programmene kan også være en strategi for å rekruttere direkte fra utdanningsinstitusjonene.
- **Forskning på barn med minoritetsbakgrunn, flyktninger og enslige mindreårige asylsøkere** henger sammen med rekruttering til forskningsfeltet. Det er ingen underdrivelse at det er en utfordring å rekruttere deltagere til forskningen med slik bakgrunn. Rekruttering av forskertalenter og forskere med minoritetsbakgrunn kan være en strategi som kan bidra i dette arbeidet.
- **Systematiske og etterprøvbare kunnskapsoversikter** er viktige. Allikevel vil forskning på flere utsatte grupper kan være mangelfull og dermed vanskeliggjøre et krav om at forskningsprosjekter må ha en slik forankring.

**Fakultet / Institutt / Svar
Senter ved
universitet eller
høgskole (Offentlig)**

SVA-NOVA ved
OsloMet

- Det er mye forskning på feltet som ikke er nevnt i rapporten. Her vil vi nevne noen studier om funksjonshemmede barn og unge, og noen nyere kvalitative studier som belyser ulike aspekter rundt overgangen til voksenlivet og hvordan det går med unge som vokser ut av barnevernet:
- Grue, Lars, og Marte Rua (2013). To skritt foran: Om funksjonshemning, oppvekst og mestring. Oslo: Gyldendal akademisk
- Tøssebro, J, B Ytterhus (2006). Funksjonshemmete barn i skole og familie: inkluderingsideal og hverdagspraksis. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Bakketeig, E. & Backe-Hansen, E. (2018). Agency and flexible Support in Transition from Care - Learning from the Experiences of a Sample of Care leavers doing well. Nordic Social Work Research, vol. 8, 2018-Issue, sup1: Leaving care, 30-42. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1518815>
- Boddy, J., Bakketeig, E. & Østergaard, J. (2019). Navigating precarious times? The experience of young adults who have been in care in Norway, Denmark and England. Journal of

Youth Studies, 23 (3), 291-306.

<https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1599102>

- Paulsen, Veronika; Thomas, Nigel. (2018) The transition to adulthood from care as a struggle for recognition. Child & Family Social Work. vol. 23 (2).
- Marion, Élodie; Paulsen, Veronika; Goyette, Martin. (2017) Relationships Matter: Understanding the Role and Impact of Social Networks at the Edge of Transition to Adulthood from Care. Child and Adolescent Social Work Journal. vol. 34 (6).
- Paulsen, Veronika. (2016) Ungdom på vei ut av barnevernet: brå overgang til voksenlivet. Tidsskriftet Norges Barnevern. vol. 92 (1).

**Forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Forbruksforskningsinsti
tuttet SIFO

For SIFOs ståsted er det ikke bare innholdet i rapporten som er problematisk, men også hva som er definert ut. Da forbruk ikke er definert inn i rapporten, er det heller ikke en del av målet. Det nærmeste en kommer feltet forbruk er beskrivelsen av «fattigdom» og digitalisering. Her stilles ikke spørsmål om hva barn og unges utenforskap består i – bare konsekvenser av det. Et helt sentralt element i barn og unges liv er forbruk av varer og tjenester som mat, klær, sportsutstyr, leker og informasjonsteknologi. De lever i en verden som er stadig mer preget av kommersialisering og markedsføring. De utsatte barna er utsatte både fordi de mangler tilgang til slike goder, og fordi deres forbruk kan være ute av kontroll som tilfelle er for rus, spill, spiseforstyrrelser og andre utslag av utseendefokus. Å beskrive barn liv uten å ta inn kunnskap om det kommersielle feltet vil ikke gi et helhetlig bilde av barns situasjon. Konsekvensen er at vi går glipp av viktige muligheter til å forstå hva slags virkemidler som vil kunne gi gode resultater for utsatte barn og unges liv.

**Avdeling ved
forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Høringssvaret sendes
inn på vegne av
sentrene RKBV Vest og
GAMUT samt
forskningsgruppen
Arbeidsliv og
inkludering i avdeling
HELSE, NORCE
RKBV Vest, GAMUT og
Arbeidsliv og
inkludering, NORCE

Se kommentarer under punkt 4

Se kommentarer under punkt 4

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	Det er behov for mer langsiktig forskning på <i>strukturelle</i> vilkår for barns og unges oppvekst og posisjonering i samfunnet. Hvordan virker ulike vilkår (økonomi, boforhold, helse, innvandrerbakgrunn, skolegang, fritidsarenaer mm) sammen og forsterker barn og unges utsatthet på spesielle måter. Det er behov for mer forskning på <i>barn og unges vilkår og posisjon</i> som sådan og ikke bare på grupper av særlig utsatte barn. Alle barn og unge er sårbare i gitte situasjoner.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Bydel Stovner	En database hvor kunnskap er samlet og kategorisert vil kunne være til stor nytte for planleggere og praktikere i kommunal sektor.
Helsedirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> Vedr .fokus på samordning bør det sees til kommuners arbeide og erfaringer med BTI (Betre tverrfaglig innsats) arbeid og Tidlig Innsats
Korus-Sør	Programmet Tidlig Inn
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd og Oppvekst og utdanning	Stavanger kommune støtter betydningen av en nasjonal, kvalitetssikret kunnskapsoversikt som kan støtte og veilede kommunene i valg og gjennomføring av tiltak. Flere effektstudier og longitudinelle studier vil bidra til at praksisfeltet får større dokumentasjon på virkninger av tiltak. Et tverrfaglige masterprogram innen helse- og sosialtjenesten kan møte utfordringen med fragmenterte tjenester.
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd samt Oppvekst og utdanning	Stavanger kommune støtter betydningen av en nasjonal, kvalitetssikret kunnskapsoversikt som kan støtte og veilede kommunene i valg og gjennomføring av tiltak. Flere effektstudier og longitudinelle studier vil bidra til at praksisfeltet får større dokumentasjon på virkninger av tiltak. Et tverrfaglige masterprogram innen helse- og sosialtjenesten kan møte utfordringen med fragmenterte tjenester.

Organisasjon (Privat)	Svar
Fellesorganisasjonen - FO	FO er enig i valg av forslag til områder det bør forskes på. Vi savner imidlertid forslag som omhandler forskning på systemer. Hvilke betydning måten vi organiserer tjenester på har for kvalitet på tjenester og hvordan tjenester henger sammen. I delrapport 4 stilles det spørsmål om hvorvidt sektorisering av ansvaret for oppvekstfeltet på statlig nivå forklarer noe av

utfordringene i praksis. Dette er et viktig spørsmål som er ytterligere aktualisert og tydeliggjort perioden vi nå er inne. Nedstegningen av ulike tilbud til barn pga covid 19. viser at nettopp sammenheng og samarbeid mellom tjenester har vært for tilfeldig. Dette har særlig rammet de barna som har det vanskeligst. Dette mener vi det bør forskes på.

I forrige innspill påpekte vi at det godt dokumentert sammenheng mellom utfordrende sosioøkonomiske forhold i oppveksten og forhøyet risiko for problemutvikling og marginalisering både i ungdomstida og voksenlivet. FO er opptatt av at forskning knytta til barn og unge må ha et sterkt samfunnsperspektiv. De ytre forutsetninger som ligger til grunn for en god oppvekst. God og forskningsbasert dokumentasjon på dette er viktig i bla arbeidet med å utvikle god oppvekstpolitikk. FO er fornøyd med at forskergruppa også trekker fram barn og unge med funksjonsnedsettelse som et av temaene. Her trengs det mer forskning. De ulike korona rapportene som nå lages sammen av flere direktorater viser store mangler. I motsetning til andre grupper hvor det er mulig å for eksempel tallfeste hvor mange barn det er snakk om, finnes ikke tilsvarende tall for denne gruppa. Det kommer fram at tjenestene i stor grad varierer fra kommune til kommune og også innad i kommunene. FO har nylig gjennomført en kartlegging av kompetansen i tjenester til mennesker med utviklingshemming og den viser at kompetanse i mange av disse tilbudene er skremmende lav sammenlignet med tjenester til andre grupper som for eksempel barnevern. FO er også opptatt av barns medvirkning i forskning - enten som medforskere eller i arbeidet med å lage gode og relevante forskningsspørsmål. Ulik brukermedvirkning og effekten av det vil også være et viktig tema for forskning.

KS

Forskningen må være tilgjengelig for praksis. Open Access nevnes ikke i delrapporten. KS mener all forskning på utsatte barn og unge bør publiseres som Open Access

Utdanningsforbundet

Ja, tettere dialog med de målgruppene strategien skal gjelde for. Se merknad under 1 a g generelt.

**Bedrift/foretak
(Privat)**

Svar

Manuelt håndverk AS

Ja det har jeg, men er ikke stødig i det skriftlige, da jeg er partikkel. Men om jeg får hjelp til å formulere, har jeg mye spennende og bra å komme med. Da jeg nå har to voksne barn, med sine erfaringer, og jeg har har på mange områder jobbet med barn og unge, og voksne Som har vært i vanskelige livssituasjoner og ikke. Jobber nå innen håndverk, og tilrettelegger masse formidling og kursing for barne unge og voksne

Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Utsatthet for vold og traumer er ikke nevnt spesifikt. Dette feltet bør komme tydeligere frem enn det gjør per nå.
2.6.2.8: I internasjonal sammenheng ønsker man å bevege seg bort fra barrierer og fasilitatorer for implementering, og over til hva som er virksomme mekanismer, dvs. hvilke implementeringsstrategier som gir ønskede implementeringsutfall, og hva er sammenhengen mellom konkrete implementeringsfaktorer. For å få til det kreves gode, store forskningsdesign, gjerne randomiserte studier. Dette bør imidlertid følge med når man har intervensjoner som har vist seg å være effektive, og som skal implementeres i tjenester over hele landet.

Andre (Offentlig)

Svar

Det barnerettslige forskningsmiljøet ved OsloMet, UiO, UiB og UiT

Det å utarbeide konkrete forslag til forskningstema er et større arbeid som barnerettsmiljøet selv bør inviteres til å bidra med. Noen tema peker seg imidlertid tydelig ut som 'kunnskapshull' eller forskningsbehov som har vokst fram over tid. Det gjelder både retts sosiologisk/empirisk kunnskap, rettskilde- og metodespørsmål, kunnskap om forholdet mellom nasjonal rettsutvikling og EMD-praksis, samt mer avgrensede materielle og prosessuelle spørsmål. Under nevnes noen av disse som eksempler:

- *Hvilke rettskildemessige utfordringer medfører det at barnevernfeltet omfatter rettsregler på ulike rettskildenivå; som nasjonal lovgivning med for- og etterarbeider, herunder delegasjonshjemler og forskrifter utarbeidet av departement og fagdirektorat, semi-konstitusjonelle regler (konvensjoner inntatt i menneskerettsloven med forrangs-status), andre menneskerettskonvensjoner og internasjonale traktater, samt Grunnlovsbestemmelser? Hvordan skal eller bør rettskildekongflikter best løses, og hvilken betydning kan eller bør prinsippet om barnets beste ha her?
- *EMD-dommene betydning for norsk rett og praksis. Hvilke metodiske prinsipper bør legges til grunn for implementeringen av EMD-praksis i norsk retts- og forvaltningspraksis? Hvilke materielle rettssetninger skal anses direkte bindende for Norge, og hva kjennetegner disse? Hva er domstolenes, og særlig Høyesteretts, rolle i rettsutviklingen på feltet? Hvilken vekt har FNs barnekonvensjon og generelle kommentarer fra FNs barnekomite som rettskilde ved tolkning og anvendelse av EMK og Grunnloven på barnevernfeltet?
- *Innhold og vektlegging av prinsippet om barnets beste i barnevernssaker: Medfører EMD-sakene at vurderingen av hensynet til barnets beste i barnevernssaker vil måtte endre innhold? Kommer det andre momenter til som etter norsk rett og praksis til nå har hatt mindre vekt, og vil dette medføre en forskyvning av momenter og en grunnleggende endring av måten domstoler og forvaltning bygger opp barnets beste-vurderingene på? Vil vektleggingen av hensynet til barnets behov for beskyttelse og omsorg i større grad måtte balanseres opp mot, og i noen tilfeller vike for, foreldrenes rett til familieliv? Hvordan skal

barnevernloven § 4-1 og barnets beste som et 'avgjørende' hensyn ved valg av tiltak etter loven tolkes i lys av EMD-sakene? *Barns og foreldres rettsstilling i akuttsaker: hvordan praktiseres akutthjemlene i barnevernloven, hvilke terskler legges til grunn for tolkningen av inngrepsvilkårene (oppfølging av Oppedal 2009)? I hvilken grad skjer det en reell rettslig overprøving av vilkårene i fylkesnemnda og domstolene? Hvilke prosessuelle utfordringer reiser disse sakene? Hvordan står prosessen seg i forhold til kravene i EMK? I hvilken utstrekning tilbakeføres barnet når akuttvedtaket oppheves/blir barnet værende i beredskapshjem til sak om omsorgsovertakelse fremmes?

*Barns og foreldres rettsstilling i sak om omsorgsovertakelse: Vi har per i dag ingen rettsvitenskapelige phd-avhandlinger med tema omsorgsovertakelse. Bestemmelsen om omsorgsovertakelse i bvl. § 4-12 er en av de bestemmelsene som i minst grad er blitt endret siden 1992, og den er i hovedtrekk foreslått videreført i Høringsnotat til ny barnevernlov 2019. Dette skjer uten at vi har systematiske analyser av det nærmere innholdet i vilkårene for omsorgsovertakelse, rettsutviklingen over tid, eller kunnskap om hvordan omsorgsovertakelse praktiseres. Mye av den kritikken mot barnevernet som gjelder omsorgsovertakelser (f.eks at det skjer en stor andel slike vedtak på sviktende eller feilaktig grunnlag), kan dermed ikke møtes med forskningsbasert kunnskap, noe som igjen bidrar til å delegitimere barnevernet i samfunnsdebatten, både nasjonalt og internasjonalt. En slik manglende kunnskap på sentrale områder av barnevernet kan i sin tur føre til at færre barn som har behov for hjelp fra barnevernet, får slik hjelp.

*Omfang av samvær etter omsorgsovertakelse: Også når det gjelder samvær mangler vi empirisk kunnskap. Vi har ingen systematiske studier fra norsk praksis om hvor mye samvær som rent faktisk gis etter en omsorgsovertakelse. Noen av de dommene Norge har fått mot seg i EMD, gjelder saker der det er blitt gitt svært begrenset samvær, eller samvær er blitt nektet helt. Tilbakemeldinger fra praksisfeltet, og fra foreldre og advokater, kan gi et inntrykk av at det er skjedd en innskrenkning av samværets omfang over tid, spesielt i saker der barnet plasseres som nyfødt eller veldig lite. I dommen i Rt. 2012, s. 1832 ga Høyesterett denne praksisen også juridisk legitimitet, ut fra en vurdering av hensynet til barnets beste som et hensyn med avgjørende vekt. Når kritikken mot norsk samværspraksis nå kommer, har vi ikke forskningsbasert kunnskap her heller som vi kan møte den med. Vi vet ikke hvor mye samvær som gis, hva som anses som et gjennomsnitt, hvilken betydning barnets alder og andre hensyn har i denne vurderingen. Nå har HR sagt at plasseringens varighet ikke skal være et avgjørende hensyn når det gjelder fastsettelsen av samværshyppighet. Barnevernet kan ta sikte på at plasseringen skal være varig, bare ikke dette i seg selv medfører en lav samværsfrekvens. Plasseringens varighet bør være et eget forskningstema knyttet til temaet omsorgsovertakelse. Spørsmålet om hvilke skranker EMK og EMDs

praksis setter for antakelser om plasseringens varighet bør være et sentralt spørsmål.

Statped

Se over.

**Privatperson
(Enkeltperson)**

Svar

Odd Sverre Westbye

Se 1a

Tone Bakke

Medisinsk antropologi er ett eksempel på en tradisjon der naturvitenskap og samfunnsvitenskap møtes,- eksempel på ett vellykket møte mellom disse, der flere tradisjoner møtes og kommer fram til ny og spennende kunnskap om utsatte unge: <https://munin.uit.no/handle/10037/18056>

Populærvitenskapelig sammendrag av avhandlingen (Maria Fredriksen Kvamme): En vet ennå lite om hvordan ungdommer forstår og håndterer symptomer på for eksempel smerter, utmattelse eller fordøyelsesproblemer som går ut over deres hverdag over tid, og hvor de har oppsøkt legehjelp uten å ha fått en fullgod forklaring eller behandling. Avhandlingen utforsker forståelse og håndtering av medisinsk uforklarte symptom i ungdomstid gjennom antropologisk feltarbeid i en nordnorsk by over ett og et halvt år i 2015/2016. Den baserer seg på deltagende observasjon, intervju med unge og fagpersoner og deltagende film metodikk. Målet med studien var å bringe fram perspektiver og strategier hos unge som opplever slike plager, og få bedre kunnskap om kommunikasjon omkring helse og hvordan de blir møtt. Vi finner to former for selvhjelp som de unge håndterer sin situasjon igjennom, og to måter fagpersoner i skole, primær sosial og helsetjenester støtter dem ved hjelp av kommunikasjon.

Jeg har erfart at en viktig årsak til beskrivelsen i pkt 2.6.2.5 Forebygging og tidlig intervensjon er nettopp det jeg tar opp i 1a, er at forskning på om kunnskap om forebyggende tiltak virker er vanskelig å få midler til og anerkjennelse for fordi det ofte ligger innenfor samfunnsvitenskapelige og kvalitative tradisjoner.

2.6.2.5 Forebygging og tidlig intervensjon Det trengs kunnskap om forebyggende tiltak virker, og om det forebygges tilstrekkelig. Og hvordan er samspillet mellom tidlig intervensjon og forebygging i praksis? Samtidig som det finnes kunnskap som understøtter viktigheten av tidlig intervensjon er det lite empirisk forskning på dette området som tar for seg implikasjoner av oppskalering av intervensjonspraksis som t.d. det å identifisere psykiske lidelser tidlig.

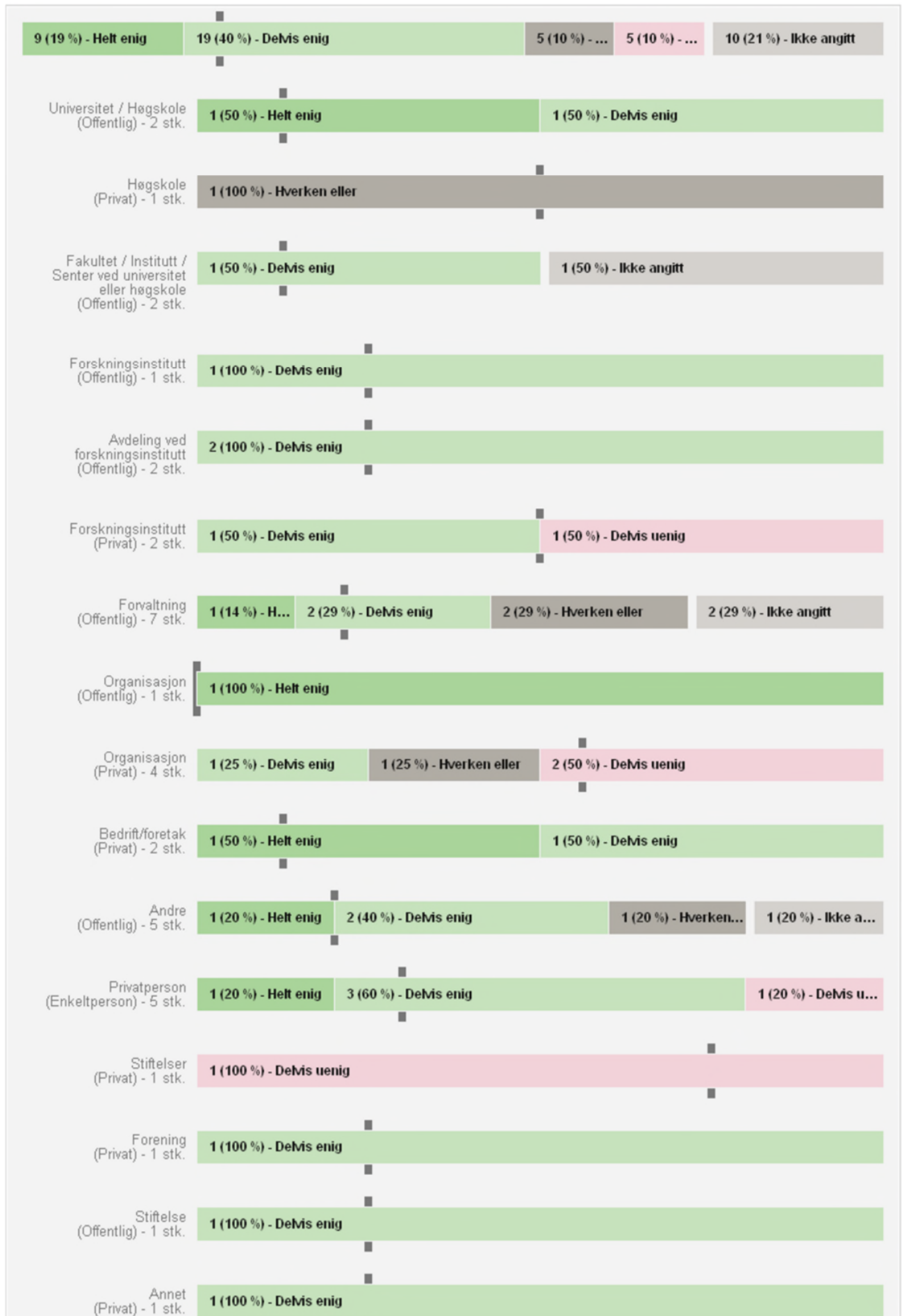
Forening (Privat)	Svar
Norsk Forening for Musikkterapi	<p>Slik rapporten er nå, nevnes fritidsaktiviteter kun under 2.6.2.3, i kategorien 'Fattigdom, digitale arenaer og sivilsamfunn': <i>Det er også nødvendig med mer kunnskap om hvordan fritidsaktiviteter og tilbud, samt private tiltak og tilbud virker for utsatte barn og unge og hvilke tilbud som finnes –for hvem.</i></p> <p>Vi støtter poenget, men mener samtidig at fritidsaktiviteter rommer et såpass stort felt og forskningsområde at det bør anses som et eget forskningstema. Alternativt kan <i>kultur og fritid</i> bli en tydelig del av kategori 2.6.2.3 sammen med <i>digitale arenaer</i>, mens <i>fattigdom</i> flyttes til 2.6.2.4. Slik kategori 2.6.2.3 står nå, er det ikke tydelig hvorfor <i>fattigdom</i> er satt i samme forskningstema som <i>digitale arenaer</i>.</p>

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	Den same kunnskapsoppsummeringa er også viktig for det som handlar om førebygging og tidleg intervensjon (BTI-modell), Tidleg Inn, musikkterapi, psykologisk førstehjelp, VIP, osv.)
Kompetansesenter rus-Midt-Norge	KoRus koordinerer satsninger som BTI og Tidlig Inn-programmet i samarbeid med flere av de andre kompetansesentrene. Det er behov for tettere samarbeid mellom kompetansesentrene for å gi større tyngde i implementeringen av innsatser mot utsatte barn og unge, og hindre at man kommer med delvis overlappende satsninger og prosjekter uavhengig av hverandre.
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	<p>Forskningsinnsatsen og behovet for forskning knyttet til profesjonene som treffer alle barn og foreldre; medisin(fastlege), jordmor (svangerskapsomsorgen), helsesykepleie (helsestasjons- og skolehelsetjenesten) og barnehagelærer/lærer (barnehage/skole) er i for liten grad omtalt og behandlet. Disse profesjonene møter alle familier og alle utsatte barn, og er de som tidligst kan identifisere og håndtere barns utsatthet. Det er derfor behov for å styrke forskning om utsatte barn, om tidlig identifisering, om tiltak og om effekt av tiltak, særlig innenfor disse fagfeltene, slik at en kan bidra til at disse profesjonene kommer i posisjon til tidlig og målrettet innsats overfor familier og utsatte barn.</p> <p>Forskning knyttet til koordinering av tverrfaglig og tverrsektoriell innsats, implementering av kunnskapinformert praksis innenfor allerede eksisterende tjenester, og undersøkelser av hvilke tiltak (eksisterende og nye) som har/ikke har effekt, bør vies særlig oppmerksomhet.</p>

Helsesektor (Privat)	Svar
Vestre Viken HF	Blant annet Multisenterstudien (Ruud m fl 2015) om barn som pårørende og flere rapporter og Phd -arbeider i etterkant.

22 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 2. Målsettinger. Har du forslag til konkrete mål som kan legges til??



Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)	Delvis enig Vi er i stor grad enige i bildet som skrives frem her, med en rekke utfordringer som trekkes frem: små og til dels fragmenterte forskningsmiljø, manglende helhetlige forskningsstrategier, manglende internasjonal orientering i flere av miljøene, og utfordringene knyttet til finansiering av forskningen. Videre er det behov for sektorovergrepene forskning, uten at dette bør gå på bekostning av fordypning i ulike problemstillinger som omhandler utsatte barn og unge innenfor ulike fagdisipliner. Vi støtter behovet for mer langsiktig forskningsfinansiering, især når det gjelder grunnforskning om utsatte barn og unge. Vi støtter også en satsning på offentlig PhD og en styrking av karriereveiers, særlig i forsknings- og utdanningsmiljøene som utdanner fagfolk som jobber med utsatte barn og unge.
Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttaleten er på vegne av instituttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)	Helt enig <ul style="list-style-type: none"> · Det bør legges til rette for å integrere helse-, utdannings- og barnevernsfaglig forskning · Styrking av design og metode (eksperimentelle, kvasi-eksperimentelle, og longitudinelle studier) i forskningen bør legges til som eget mål. Evt som presisering av mål 3.1.2. · Det bør legges til mål om å stimulere 1) kommunikasjon og 2) implementering av forskningsresultater
Høgskole (Privat)	Svar
VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag	Hverken eller
Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
SVA-NOVA ved OsloMet	Delvis enig <ul style="list-style-type: none"> • NOVA støtter delrapportens vektlegging av langsiktighet i forskningen, større prosjekter og miljøstøtte. • NOVA ser det som viktig at forskning på sårbarhet og utsatte barn ikke foregår avgrenset fra forskning på barn og unge generelt. En målsetning bør derfor være at forskning på utsatte barn og unge også inkluderer kunnskap om hvordan det er å være barn og unge generelt i Norge i dag. • Punkt 3.1.1. Mål 1. Vi tror et slikt mål vil snevre inn og gjøre feltet fattigere. Ofte er det bare en viss type kunnskap som inkluderes i slike oversikter. Forskning bør baseres på og spille

kompleksiteten i tematikken. Det er en fare for at kvalitative, eksplorative, teoretiserende studier overses. Slike studier er særlig viktige for å få fram nye perspektiver, nye problemstillinger og andre vinklinger. Å snevre inn hvilke tilnærminger som skal favoriseres gjør forskningen fattigere, og på sikt mindre rustet til å forstå hva som produserer og vedlikeholder sårbarhet, og hva som kan hjelpe barn/unge i utsatte posisjoner.

- Punkt 3.1.2. Internasjonalisering er viktig, men det er like viktig at forskningen forholder seg til en norsk og nordisk kontekst. Særlig gjelder det siste tiltaksforskningen.
- Punkt 3.1.7. Mål 7. Her savner vi en refleksjon rundt utfordringer for kvalitativ forskning og vanskeligheter med å få tilgang på kvalitative data om barn. Dette handler om forholdet mellom beskyttelse av sårbare grupper og behovet for kunnskap, og hvordan man kan få barn i tale og samtidig ivareta personvern hensyn. I rapporten tas denne tematikken opp under beskrivelser av kunnskapshull, punkt 2.6.1 og her berøres helt sentrale problemstillinger. NOVA mener at disse med fordel også kan løftes opp som en målsetning og inkluderes i 3.1.7 Mål 7.
- Punkt 3.1.8. Målsetningen om en kunnskapssentral bør drøftes og vurderes relativt til erfaringer med andre/tidligere «kunnskapssentraler» av denne typen. F.eks. Nordens velferdssenters database om kunnskap om unge utenfor. Det er krevende å lage slik databaser. Blir slike «sentraler» brukt, er de nyttige for feltet, hvem er de nyttige for? Hva finnes allerede på de ulike tematikkene under paraplydefinisjonen «utsatte barn og unge»? Finnes det andre måter å dekke det samme behovet på?

**Forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Forbruksforskningsinstituttet SIFO

Delvis enig

Stryk ut alle mål som vil innebære en top-down (politikerstyrt) konsentrasjon av virkelighetsforståelser, kunnskap og makt i forskningsfeltet.

Legg til følgende mål:

En stor og bred satsning på både grunnforskning og anvendt forskning med tverrgående perspektiver (denne formuleringen inngår under beskrivelse av feltet, men ikke i målformuleringene).

Forskningen på barn og unge skal svare på viktige samfunnsutfordringer. Dette innebærer at forskningsmidlene i regelen skal konkurransenutsettes gjennom NFR-utlysninger, offentlige anbud o.a.

**Avdeling ved
forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBU Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE	Delvis enig Se kommentarer under punkt 4.
RKBU Vest, GAMUT og Arbeidsliv og inkludering, NORCE	Delvis enig Se kommentarer under punkt 4

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	<p>Delvis uenig</p> <p>At all forskning skal være basert på systematiske og etterprøvbare kunnskapsoversikter (mål 1) virker ikke hensiktsmessig. Mye forskning skjer nettopp fordi man mangler slike kunnskapsoversikter.</p> <p>Det er imidlertid svært viktig at kunnskap innhentes systematisk på en etterprøvbar måte. Det er for eksempel mange tiltak som iverksettes på dette området uten at det gjennomføres systematiske evalueringer av effektene av disse. Her trengs det systematisk forskning og bruk av flere metoder. En slik metode er randomiserte kontrollerte eksperimenter (RCT), andre vil være alt fra registerstudier til mer kvalitativt orienterte undersøkelser. Det kan også være mer hensiktsmessig med jevnlig gode kunnskapsoppsummeringer enn en kunnskapssentral/database (mål 8) som skal oppdateres kontinuerlig.</p> <p>Forskning på barn og unge krever mange perspektiver og metoder. Det bør være et mål å fremme samarbeid mellom flere faggrupper på dette feltet.</p>
Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge	<p>Delvis enig</p> <p>Styring og finansiering av forskningen</p> <p>Styring av forskningen, er et sentralt tema, og utviklingen har gått i retning av at departementer og direktorat i økende grad styrer forskningen slik at den kan bidra til at de selv bedre kan løse sine oppgaver. Forskningsbevilgningene følger ofte statlige prioriteringer og kunnskapsbehov, og i mindre grad den internasjonale forskningsfronten. Det kan forklare at responsen ofte har vært dårlig fra universitet og høyskoler, og har ikke bidratt til å øke den internasjonale statusen for norsk forskning om utsatte barn (jf OECD).</p> <p>Forskningsbevilgninger. Rapporten påpeker også at det er dårlig oversikt og sammenheng i bevilgninger til forskning om utsatte barn og unge. (s. 11). De kritiske kommentarene om oppdragsforskning deler vi når det beskrives som kortsiktighet og brannslukning, og at oppdragene fordeles på mange miljøer, blant annet konsultantselskaper som opererer med langt kortere</p>

tidsfrister. Det bør derfor skilles mellom rene utredningsoppdrag, og langsiktig forskningsfinansiering, og særlig etterlyse det siste.

Praksis-nær forskning. Det kan være en god ide å sette sammen en arbeidsgruppe som prioriterer forskningsbehovene i praksisfeltet 'utsatte barn og unge' og gode eksempler finnes hos FORTE og i BUF dir's rådslag om barnevernsforskningen. Effektstudier av høy kvalitet krever at forskerne får tilgang til et praksisfelt som støtter opp om og forplikter seg i studiene. Utprøving av tiltak innenfor kontrollerte design forutsetter høy kvalitet på implementeringen og gjennomføringen av tiltaksbetingelsene, og dette er ressurskrevende for praksisfeltet. Vi savner derfor et sterkere fokus i rapporten på hvordan praksisfeltet kan styrkes til å forplikte seg i forbindelse med forskningsprosjekter. Det må stilles krav til praksisfeltet om implementering av intervensjoner og etterlevelse i praksis.

Forskning i barnevernet. Barnevernet er et særdeles forskningssvakt område, med mange sterke meninger og verdier og lite empiri. Tiltak må i større grad underbygges med forskning, for eksempel om betydningen av tidlig tilknytning for senere utvikling og betydningen av ulike besøks-ordninger, og tidlig intervensjon. Innledende tekst i punkt 2.4 er noe uklar, men kan forstås som at internasjonale manualbaserte programmer i større grad burde piloteres og tilpasses norske forhold, og herunder identifisere virksomme kjernekomponenter. Her vil vi gjøre oppmerksom på at dette har vært NUBU's kjernevirksomhet gjennom sitt 20-årige eksistens.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Helsedirektoratet	<p>Hverken eller</p> <p>Bør vurdere om det bør være et mål at man i større grad får til sektorovergripende forskningsprosjekter. Forskning om utsatte barn og unge bør i større grad vektlegge et helsefremmende perspektiv mht det som fremmer, vedlikeholder og gjenoppretter god helse og livskvalitet.. Dette kan blant annet gjøres ved å ta utgangspunkt i et sosioøkonomisk perspektiv. Mål 4.5.1 – Jf punkt om behov for sektrovergripende forskning (tverrsektoriell) bør dette være et felles ansvar og ikke BFD alene. 0-24-direktoratene har samarbeidet mye om utarbeidelse av et felles kunnskapsgrunnlag. Dette bør bygges videre på. Mål 4.6.2- Her bør det helsefremmende perspektivet trekkes frem og forsknig som i større grad vektlegger de bakenforliggende årsakssammenhengene.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • •
Stavanger kommune, direktørområdene	<p>Hverken eller</p>

Helse og velferd og
Oppvekst og utdanning
Bydel Stovner

Delvis enig

Forslag om å vurdere å endre ordlyden i Mål 1 (pkt. 4.1). Et absolutt krav om etterprøvbarhet og evidens er ikke hensiktsmessig, i og med fagområdene det er snakk om, dreier seg om menneskebehandlerne tjenester. Samfunnet er komplekst og i rask, kontinuerlig utvikling, slik at krav om etterprøvbarhet i mange sammenhenger vil være urealistisk, særlig mht. kvalitative forskningsprosjekter. Dette er et fenomen som med jevne mellom rom blir problematisert i forskningsmiljøene. F.eks ligger deler av forskningen innenfor psykologi og pedagogikk, hvor etterprøvbarhet vil kunne være en krevende forutsetning. (Bl. a. Sætrevik, B. (2017): Replikasjonskrisen. Tidsskrift for norsk psykologforening Vol 55, nummer 7. Side 640-647; Biesta, G. (2011): God utdanning i målingens tidsalder.)
Pkt. 4.1.2. bør utelates. Begrepet "kunnskapsbasert" er ikke objektivt eller entydig - hva som regnes som "gyldig" kunnskap vil variere, noe som også er poengtert i delrapporten fra Arbeidsgruppe 4.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning
Korus-Sør

Delvis enig

Helt enig

Mer tverrfaglig forskning, ikke bare mer tverrfaglig samarbeid
Styrke kunnskap om etisk ivaretagelse av barn i forskning.
Styrke kunnskap om barns utviklingsnivå, språk, begrepsbruk og behov for å bli ivaretatt før, under og etter, og kunne snakke trygt.
Vold, traumer, rus og svikt etableres som de fire store temaene vi trenger å snakke mer om, forske på og sette inn tiltak i forhold til. Disse bør nevnes i samme åndedrag.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Bergen kommune

Helt enig

Det bør være et mål at også forsknings- og kompetanseaktørene samarbeider i større grad, og at staten i større grad samordner både økonomisk støtte og oppdrag til forskning- og kompetansetilbudene. Et godt eksempel er de regionale kunnskapssentrene som har samordnet forskning om barn og unges psykiske helse og barnevern (RKBU), men som enda mangler spesialpedagogisk forskningskompetanse/STATPED.

Forebyggende rus- og kriminalitetsforskning og barn i migrasjonsforskning kunne også med fordel vært koblet til dette.

Organisasjon (Privat)	Svar
KS	Delvis uenig <ul style="list-style-type: none">- Forskningen bør i mye større grad rettes inn mot å se på effektene av eksisterende og nye tiltak.- Økt fokus på en forskningsrolle i forandring (konkrete tiltak kommer under)- Implementering av kunnskap bør være et mål i flere forskningsprosjekter. Det bør opprettes tiltak som letter implementeringen av kunnskap i praksis (konkret forslag til tiltak under).- Mål 9: Statped er en institusjon med spisskompetanse, men erfaringen viser at kompetansen ikke når ut. Det legges derfor opp til å bygge ned Statped og styrke kompetansen i kommunene, i barnehager, skoler, PPT. jf. Meld. St. nr 6 Tett på. Hvilke enheter tenker arbeidsgruppen på?
Utdanningsforbundet	Delvis uenig
Blå Kors	Se generelle kommentarer under punkt 4 Hverken eller <p>Mer forskning på hvordan møte og hjelpe barn og unge på de plattformene det allerede er? Lett tilgjengelig og kjente kommunikasjonsformer for de - så prestasjon ikke blir en del av barrieren for å mota hjelp.</p>
Fellesorganisasjonen - FO	Delvis enig <p>FO er opptatt av at en del av ansatte på profesjonsutdanningene bør ha en av profesjonsutdanningene de jobber på som grunnutdanning. Undervisningspersonell med egen profesjonsbakgrunn og erfaring fra praksisfeltet bidrar til å styrke arbeidslivsrelevans og bringer også med seg viktige perspektiv inn i forskningen. I tillegg til at det må satses på karriereveier for unge forskere med doktorgrad bør det også legges til rette for at ansatte med profesjonsbakgrunn gis forskningsmuligheter. For denne gruppa er det også viktig at det legges til rette for kvalifisering gjennom doktorgradsløp. Kompetanse og erfaring fra praksisfelt bør i større grad verdsettes .</p>

Bedrift/foretak (Privat)	Svar
Manuelt håndverk AS	Delvis enig

Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Finne forskjellige aktører som ikke er barn og unge faglige, men leverer noe til barn og unge, og få igang forskning og innovasjon som har med hverdagen med barn og unge i dems interesse Helt enig
--	--

Andre (Offentlig)	Svar
-------------------	------

BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	<p>Hverken eller</p> <p>Her er noen kommentarer til målene:</p> <p>Mål 1 – Her må et mangfold av forskningsmetoder og perspektiver ivaretas, slik at man kan sikre reel tverrfaglighet og god forskningskvalitet. Det viktig å avklare hva «kunnskapsbasert» betyr.</p> <p>Mål 2 – Grunnforskningen må starte med en bedre definisjon og begrepsavklaring rundt «utsatte barn og unge». Barn som pårørende og etterlatte må inkluderes i dette begrepsapparatet. Grunnforskningen må gi oss gode tall på hvor mange dette gjelder.</p> <p>Mål 3 legge til rette for dobbelt kompetanse innen både forskning og praksis erfaring, jmfør rapport om utdanning.</p> <p>Mål 4 utdanning må inkluderes i samarbeidet.</p> <p>Mål 5 Den planen må inkludere flere enn bare barne- og familiesektoren, men også inkludere alle de andre sektorene som barn og familier lever inn under. Utdanningene må være med å lage en helhetligplan for kunnskaps- og forskningsinnsatsning.</p> <p>Mål 6. For å fylle kunnskapshullene må også voksentjenestene inkluderes.</p> <p>Vi trenger en god definisjon av hvilke barn snakker vi om. Vi trenger tall på hvor mange. Barn som pårørende av foreldre og søsken, samt barn som etterlatte må inkluderes. Det trengs en juridisk gjennomgang får å oversikt over lovverk og styrende dokumenter som gir føringer for arbeidet med barn og unge som lever med flere risikofaktorer. Det må kartlegges hvilken grad føringene virker sammen for det beste for barn og unge.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • <p>Mål 8 og 9 inkludere og vurdere alle relevante kompetansemiljø, på tvers av departement, etater, sektorer og barne- og voksentjenester.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • •
--	---

Det barnerettslige forskningsmiljøet ved OsloMet, UiO, UiB og UiT

Delvis enig

Det norske barnerettsmiljøet er i dag spredt på flere universiteter; f.eks UiT, UiO, UiB og OsloMet. Disse universitetene har ulik profil. Mens de 'gamle' universitetene har hatt sitt hovedfokus på å skape sterke forskningsmiljøer for grunnforskning, har OsloMet en sterk tilknytning til praksisfeltet, og forskningen er overveiende praksisnær og ofte utviklet i samarbeid med praksisfeltet. Flere av de etter- og videreutdanningene som var en del av regjeringens kompetanseløft for førstelinjen i barneverntjenestene, driftes fra OsloMet i samarbeid med enkelte andre høgskoler og universiteter (det gjelder f.eks master-emnet Juss i barnevernfaglig arbeid). Det at våre UH-institusjoner har litt ulike ben å stå på i det barnevernfaglige forskningsfeltet gir oss en unik anledning til å slå våre perspektiver sammen og etablere et mer formalisert samarbeid.

Det bør etter vårt syn være et mål på sikt å etablere et virtuelt 'senter' for fremragende barnerettsforskning ledet fra Norge, med samarbeidspartnere som det norske barnerettsmiljøet allerede har etablert i og utenfor Norden. Når rapporten sier at Norge ut fra «sin unike frontposisjon på barns rettigheter» kan sette seg mål om å være en spydspiss i forskningen, er det helt grunnleggende at dette må omfatte rettsvitenskapelig forskning på barns rettigheter. Det nordiske nettverket av barnerettsforskere ble reetablert i 2016 og har siden hatt regelmessige forskningsseminarer. Det kan tenkes ulike modeller for et slikt virtuelt forskningscenter, som bør utredes nærmere.

Statped

Delvis enig

Barn med nedsatt funksjonsevne og kronisk sykdom bør vies ekstra oppmerksomhet ettersom dette kan være grupper som skiller seg fra andre grupper av utsatte barn og unge. Vi foreslår at det opprettes et eget delmål med tiltak som gjelder disse gruppene.

Tiltak 4.6.2 bør inneholde et eget forskningsprogram som etterspør forskning på barn med funksjonshemminger og kronisk sykdom.

Det må sikres spisskompetanse for implementering av tiltak rettet mot barn og unge med særskilte opplæringsbehov, slik at forskningsresultatene bidrar til bedre praksis.

Barne- og familieetaten, Oslo kommune

Helt enig

Mål 9.

Forslag: Forskningsmiljøer med kompetanse på normalhelse og forebygging, barnevern og levekår legges til de nevnte. F.eks NOVA.

**Privatperson
(Enkeltperson)**

Svar

Hanne Kristine Stabursvik	Delvis uenig
Anika Kurshed	Delvis enig
Odd Sverre Westbye	Delvis enig
	Se 1a
Siri Merete R. Johannessen	Delvis enig Det stimuleres til økt samarbeid mellom forskningsinstitusjonene, praksis og barn og unge om hva som er relevante forskningstema, f.eks. via regionale Universitetsbarnevern som har Sammen om et forsvarlig og innovativt barnevern som visjon og kunnskapsbasert praksis som strategi.
Tone Bakke	Helt enig

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	Delvis uenig Et mål som bør legges til er at flere barn snakkes med i forskning, og at det gjøres mer forskning med barn.

Forening (Privat)	Svar
Norsk Forening for Musikkterapi	Delvis enig

Stiftelse (Offentlig)	Svar
Stine Sofies Stiftelse	Delvis enig

Annet (Privat)	Svar
KoRus Vest Stavanger (Kompetansesenter rus region vest Stavanger)	Delvis enig Se kommentarer uten punkt 3

Annet (Offentlig)	Svar
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	Delvis enig Forslag til mål: Praksisnær forskning om utsatte barn, betydningen av familiære og sosiale forhold, tidlig identifisering av utsatthet, og av tidlig og koordinert innsats er prioritert knyttet til tjenesteinnovasjon og implementering innenfor fag-, utdannings- og tjenesteområdene allmenn-/samfunnsmedisin (fastlegetjeneste), jordmorfag (svangerskapsomsorg), helsesykepleie (helsestasjons- og skolehelsetjeneste), barnehage og skole.

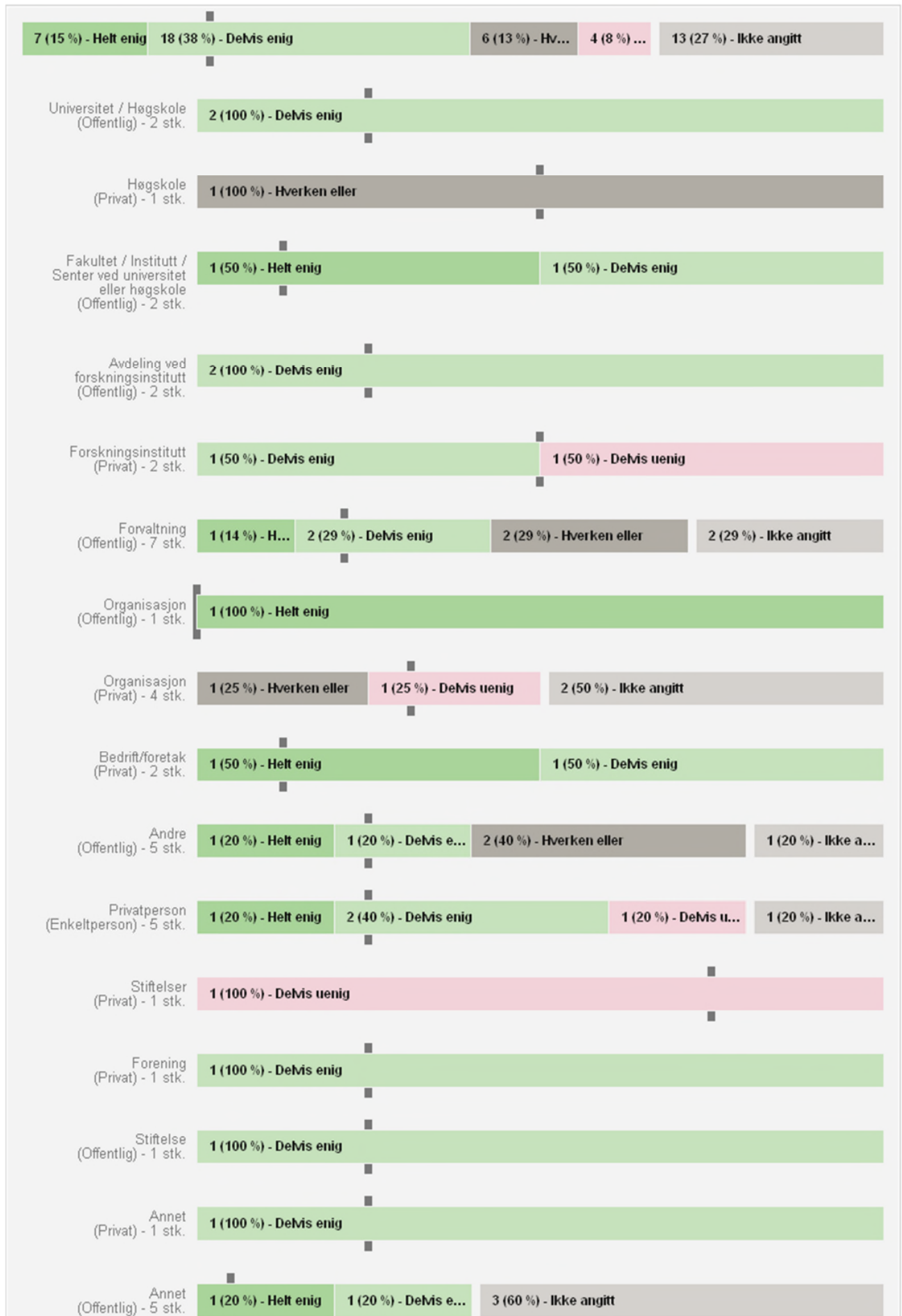
Kompetansesenter rus- **Helt enig**
Midt-Norge

Helsesektor (Privat) Svar

Alternativ til Vold **Helt enig**
Vestre Viken HF **Helt enig**

Ti andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 3. Anbefalinger og forslag til tiltak. Har du forslag til tiltak for å oppnå disse målene?



NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)

Delvis enig

Rapporten bærer preg av et snevert kunnskapssyn når det gjelder forskningsdesign og metodevalg. Vi støtter at det mangler gode studier som følger utsatte barn og unge over tid, og ser på ulike dimensjoner i deres livsløp. Samtidig er det kunnskapsmessig begrensende å rendyrke noen få tilnærminger så ensidig, især om man skal realisere at forskningen på utsatte barn og unge skal ha et sterkt barneperspektiv. RCT og kvasi-eksperimentelle design vil ikke alltid kunne ivareta barneperspektivet tilstrekkelig, og vil også ha en rekke etiske utfordringer knyttet til seg som ikke er løftet frem i rapporten. Selv om et barneperspektiv ikke forutsetter at barn alltid skal delta i forskningen, er det viktig å tilrettelegge forskningsdesign slik at barn også gis en reell mulighet til å være aktive bidragsyttere i forskningen. Det bør derfor satses på et mangfold av forskningsdesign og metoder i forskning om utsatte barn og unge.

Rapporten skisserer flere temaområder som det anbefales å lyses ut forskningsprogrammer til. Vi synes flere av disse er viktige, som eks. pkt 2.6.2.1 barnefokus, barns deltagelse og brukermedvirkning, 2.6.2.5 forebygging, 2.6.2.7 Beslutningsprosesser og rettslige reguleringer, 2.6.2.8 Implementeringsforskning.

Vi har kommentarer til følgende deltema:

2.6.2.2 Barn med minoritetsbakgrunn, flyktninger og enslige mindreårige asylsøkere: Vi støtter fullt ut at minoritetsperspektivet bør ivaretas godt i fremtidig forskning om utsatte barn og unge. Samtidig ser vi også at barn med majoritetsbakgrunn er utsatte av grunner som lavinntekt, omsorgssvikt i hjemmet, utfordrende skolesituasjon, tilhørighet til ekstremistiske trosmiljøer m.m. Vi mener derfor at dette temaområdet bør dekke flere grupper, og ikke utelukkende barn og unge med minoritetsbakgrunn. Videre foreslår vi at fokus på utsatte barn og unges hverdagsliv blir fokusert i dette temaet.

2.6.2.3 Fattigdom, digitale arenaer og sivilsamfunn: Her kan vi ikke se at temaet fattigdom er nevnt i det hele tatt. Dette kan løses ved å tilpasse pkt. 2.6.2.2 til barn i

lavinntektshusholdninger. Dersom dette punktet i hovedsak dreier seg om hvordan hjelpetjenester anvender digitale verktøy, kan det dessuten komme under pkt. 2.6.2.4.

2.6.2.4 Tiltak overfor utsatte barn og unge: Denne kan også inkludere utsatte barn og unges, samt deres familiers, vei inn i hjelpeapparatet og hvilke erfaringer som skjer i kontakten mellom barn og hjelpeapparat før tiltak settes inn.

2.6.2.6 Normative og prinsipielle problemstillinger – statens legitimitet: Vi vurderer dette som et viktig område, men mener at de normative problemstillingene, foruten forholdet mellom borgere, og stat, også bør omfatte normative problemstillinger på individnivå. F.eks. hvordan både barn, foreldre og hjelpere er del

av ulike normfelleskap som påvirker samhandling og virksomheten i hjelpen som gis. Temaet kan med fordel utvides. Siden BarnUnge21 er ment å være en satsning som skal føre til at færre faller utenfor, og det er et ønske om at forskningen skal være sektorovergripende, vurderer vi at temaområdene ikke dekker det siste punktet tilstrekkelig. Vi savner fokus på betydningen av gode lokalsamfunn og nærmiljø for utsatte barn og unges livssituasjon og livssjanser. Videre finner vi det naturlig at betydningen av familie og utvidet nettverk får en tydeligere plass i forskningsprogrammet. Barnesentreringen og barneperspektivet bør ikke gå på bekostning av å se den videre sammenhengen som barnet inngår i. Målsettingene i pkt 3 støttes, foruten Mål 4.6, hvor vi altså ønsker en endring av de temaområdene som er beskrevet i delrapport 1, i tråd med kommentarene våre over.

Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttalelsen er på vegne av instituttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)

Delvis enig

- Et tiltak vil være styrking av et tverrfaglig forskningsprogram i Forskningsrådet (f.eks. spissing under VAM og integrasjon av FINNUT og HELSEVEL), som også har klare føringer for eksperimentelle, kvasi-eksperimentelle, og longitudinelle studier, og for internasjonalt samarbeid.
- Ad 2.5 og 2.6.2.8 (Implementering). Det bør etableres et eget program i Forskningsrådet der forskere og praksisfeltet sammen kan søke støtte til prosjekter som vil omsette forskning med solid evidens for effekt til direkte anvendelige tiltak for utsatte barn og unge. En slik støtteordning bør både finansiere infrastruktur og lønnskostnader.
- På side 16 fremheves behovet for både prospektive og longitudinelle studier. Dette trengs også innenfor habiliteringsfeltet, som favner barn i gruppe 8. På noen områder har vi unike muligheter til å få til dette, i og med at data samles i medisinske kvalitetsregistre med høy dekningsgrad (eksempelvis det norske cerebralt parese registeret, CPRN). Dette er en ressurs som gjerne kan utnyttes bedre, men da trengs det bevilgninger til longitudinelle studier.
- Ad 4.1.2: Det å kreve at det vises til systematiske forskningsoversikter og/eller metasynteser er bra, men kan være utfordrende på felt som per i dag er «forskningfattige». Da foreligger det kanskje ikke slike oversikter. For at dette ikke skal bli et permanent hinder burde det være mulig å få økonomisk støtte også til å utarbeide slike systematiske kunnskapsoversikter. Det kan være hensiktsmessig å legge til at når det er mangel på kunnskap vil prosjekter som er i forskningsfronten allikevel kunne støttes.
- Ad Mål 2 og 4.2.1. punktet om tiltak: Det kan være hensiktsmessig å legge til at langsiktig finansiering i eksisterende forskningsmiljøer av høy kvalitet kan være støtte til satsning og styrking av kvaliteten og gjennomførbarheten til longitudinelle og prospektive studier.

· Ad 2.6.2.5/4.6.2: Forebygging og tidlig intervensjon. I tillegg til behovet for å identifisere psykiske lidelser tidlig, er det også et stort behov for å iverksette tiltak tidlig for barn med medfødte nevrologiske tilstander og barn med nevroutviklingsforstyrrelser. Mange eksisterende tiltak er rettet mot motorisk utvikling, som selvfølgelig er viktig, men det er også et stort behov for å forske på hvilke tiltak som bedrer kognitiv og kommunikativ utvikling.

Høgskole (Privat)

Svar

VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag

Hverken eller

I rapport 1 og rapport 4 kommenteres de ulike kompetansesentrenes rolle. Disse tilskrives forskjellige roller i disse rapportene og vi mener at det er grunnlag for å gjøre en større gjennomgang av hvordan disse sentrene fungerer og hva deres rolle skal være.
Se mer utdypende kommentar i rapport nr. 4

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)

Svar

SVA-NOVA ved OsloMet

Delvis enig

- Punkt 4.1.1. Se vår kommentar til Punkt 3.1.1. Mål 1. og vår kommentar til punkt 4.6.3 I tillegg: Hva hvis det ikke eksisterer denne typen forskningsoversikter på et felt? Det bør vurderes om det er behov for å omformulere her.
- Punkt 4.5.3. Her gis det inntrykk av at oppdragsforskning er en motsetning til stabile og solide forskningsmiljøer. Det er problematisk. NOVA er for eksempel et stabilt og solid forskningsmiljø med en rekke store, lange oppdragsforskningsprosjekter både direkte for forvaltningen og gjennom Norges Forskningsråd. Oppdragsforskning er altså ikke i seg selv et hinder for stabile og solide forskningsmiljøer. Poenget slik NOVA ser det er at de små og fragmenterte prosjekter må reduseres til fordel for lengre og større prosjekter. Samtidig er det også slik at stabile og solide forskningsmiljøer innimellom kan ta på seg prosjekter som kan oppfattes som små og fragmenterte, nettopp fordi de passer godt inn i miljøets forskningsportefølje og utgjør en del av en sammenhengende kunnskapsoppbygging. Selv om NOVA er positive til den overordnede målsettingen om en prioritert og koordinert 10 års plan for forsknings- og kunnskapsutvikling, er vi uenige i at dette tiltaket slik det nå er utformet svarer på den målsettingen.
- Punkt 4.6.3. NOVA er enig i at det er behov for kunnskapsoversikter på forskningstemaene, men ser ikke at det er hensiktsmessig at slike oversikter låses til en spesifikk

metode. Hvilken type kunnskapsoversikter og hvilke metoder som brukes, må avhenge av hva som er mest fruktbart for det spesifikke temaet og forskningen på feltet. Systematic review er særlig forbundet med kvantitativ forskning, RCT og evidensbasert praksis, og har blitt kritisert for å ekskludere også forskning av god kvalitet, basert på valg av ellers anerkjente forskningsmetoder, særlig innen kvalitativ forskning. Det finnes alternative tilnærminger til kvalitative kunnskapsoversikter og flere ulike måter å syntetisere resultater av kvalitative studier på.

Griegakademiet,
Universitetet i Bergen

Helt enig

Respons til BarnUnge21 Delrapport, Forskning

Responsen er ført i pennen av førsteamanuensis Viggo Kruger, fungerende leder ved Griegakademiets senter for musikkterapiforskning (GAMUT: www.gamut.w.uib.no) som knytter seg til Universitet i Bergen (UiB) og NORCE, og professor Karette Stensæth Senter for forskning i musikk og helse (www.cremah.no) ved Norges musikkhøgskole (NMH).

Om GAMUT og CREMAH

GAMUT og CREMAH samarbeider tett, bl.a. gjennom Nasjonalt nettverk for musikkterapi med barn og unge <https://www.musikkterapi.no/nyheter/nettverk/barnogunge> men også en rekke internasjonale nettverk og organisasjoner. Begge sentra har "utsatte barn og unge" som satsningsområder i sine strategiplaner. Sentra er knyttet til UiB og NMH som tilbyr utdanning innen musikkterapi på master- og doktorgradsnivå. Her er det gjennomført flere doktorgrader med tema knyttet til musikkterapi og utsatte barn og unge. CREMAH og GAMUT deltar også i internasjonalt samarbeid med andre forskere om temaet utsatte barn og unge.

KOMMENTARER

Vi er svært glade for at denne kunnskapsdugnaden sparkes i gang. Det er avgjørende for feltet at det settes søkelys og krav til forskningsaktivitet, - kvalitet og - kvantitet. Vi støtter også det meste av det delrapporten beskriver og foreslår av tiltak.

Vi har derimot en merknad knyttet til del 2, s. 10. Her heter det at "Utsatte barn og unge er ikke en kategori som lett lar seg identifisere i eksisterende FoU-statistikk eller oversikter over bevilgninger til ulike deler av FoU-systemet". Deretter heter det (samme side) at "det er ikke mulig å skaffe gode oversikter over forskningsinnsats, - miljøer, og - midler, for feltet utsatte barn og unge." Vi er enige at det kan være utfordrende å definere feltet,

men spør oss om delrapporten har godt nok grunnlag for å anta at (samme side) "forskningsmiljøene er små og fragmenterte, at det er lite grunnforskning, forskningen er svak, det er mangel på internasjonal orientering, og fravær av overordnet forskningsstrategi"?

Vi savner også omtale – og understrekning av betydningen – av forskning som tar for seg *barnets egne perspektiver* (dvs. perspektiver basert på utsatte barn og unges livsverden; deres meninger, følelser, tro og ønsker). Dette omfatter forskning som formidler tilnærminger/intervensjoner som barn og unge selv ber om/ønsker og/eller som bygger på de unges egne ressurser og som fremmer tillit og trygge relasjoner. Slik forskning spør: Hvordan kan utsatte barn og unges egne ressurser bidra til egen helse og utvikling? Hva mener de selv at de trenger og hva ønsker de?

Mye av forskningen ved våre sentra fokuserer på slike perspektiver. CREMAHs publikasjonsserie har utgitt flere vitenskapelige antologier som omhandler dette, bl.a. *Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge* (2009), *Musikk, helse og multifunksjonshemming* (2010), *Musikk, helse, identitet* (2011), *Barn, musikk og helse* (2012) og *I transitt - mellom til og fra. Om musikk og deltagelse i barnevern* (2016).

Den kvalitative forskningen beskriver at musikkterapi gir barn og unge en positiv arena for deltakelse med jevnaldrende, og kan være motiverende i skolen for ungdom som opplever manglende trivsel (Krüger, 2011; Krüger, Risnes, Nilsen, & Høiseth, 2019; Stensæth, Krüger, & Fuglestad, 2016). Videre utdyper musikkterapiforskningen hvordan musikken tilbyr en barn og ungesentrert humanistisk tilnærming (Nebelung & Stensæth, 2018), meningsfulle relasjonelle tilnærminger (Wilhelmsen & Fuhr, 2018), som bygger tillit til andre unge og "hjelperne", og som øker livsmestring og (livs)motivasjon (Beckmann, 2014). Vi foreslår derfor at musikkterapiens potensiale for å involvere utsatte barn og unges egne ressurser nevnes i delrapporten.

NOVA-forsker Elisabeth Backe-Hansen (2016) sier at musikk kan være et viktig bidrag til medvirkning og at musikk fungerer som nettopp en god ressurs i det å skape gode dialog- og samspillmuligheter når det gjelder planlegging, gjennomføring og evaluering av kvalitativ og kvantitativ forskning. Vi foreslår derfor at musikkterapiens potensiale for å etablere praksisnær forskning med utsatte barn og unge nevnes i delrapporten.

Det trengs flere studier som fokuserer mot musikkterapi som mulighet til å fremme barneperspektivet i tråd med FN's

barnekonvensjon, det vil si blant annet barns rett til å bli hørt i beslutningsprosesser. Det trenges også forskning som ser på et bredere potensial av sammenhenger mellom musikk og helse for barn og unges beste, gjerne med mulighet til å styrke barn og unges oppvekstvilkår i et forebyggingsperspektiv, men også sett fra et behandlingsperspektiv. Vi etterlyser også studier med fokus på barn og unges tilfriskningsprosesser før, under og etter psykisk og fysisk sykdom. Det trengs også, som delrapporten riktig påpeker flere steder, mange nye systematiske studier av hva som er virksomt. Vi foreslår at interdisiplinære studier der kreative terapeutiske tilnærminger, som musikkterapi, etterlyses i delrapporten.

Referanser:

Backe-Hansen, E. (2016). Barn og unges medvirkning i barnevernet – hvorfor og hvordan? I Stensæth, K., Krüger, V., & Fuglestad, S. (2016). *I transitt - mellom til og fra. Om musikk og deltagelse i barnevern*. Skriftserie fra Senter for musikk og helse, volum 9, s. 37-48. Oslo: Norges Musikkhøgskole.

Beckmann, H. (2014). *Den livsviktige musikken. En kvalitativ undersøkelse om musikk, ungdom og helse*. Doktorgradsavhandling. Norges musikkhøgskole.

Gold, C., Saarikallio, S. H. & McFerran, K. (2012). Music therapy. I Levesque, R.J.R. (red.), *Encyclopedia of adolescence*. s. 1-10 New York: Springer.

Gold, C., Voracek, M. & Wigram, T. (2004). Effects of music therapy for children and adolescents with psychopathology: A meta-analysis, *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 45, 1054–1063.

Helle-Valle, A., Binder, P-E. & Stige, B. (2015). Do we understand children's restlessness? Constructing ecologically valid understandings through reflexive cooperation. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, DOI: <http://dx.doi.org/10.3402/qhw.v10.29292>.

Johansson, K. (2019). *Musikkterapi som del av oppsøkende og forebyggende arbeid med utsatt ungdom og unge voksne. Rapport om musikkterapitilbudet i Uteseksjonen i Oslo*. CREMAHs publikasjoner og Kompetansesenter Rus – Oslo. Oslo: Norges musikkhøgskole.

Krüger, V. (2012). *Musikk - Fortelling - Fellesskap: En kvalitativ undersøkelse av ungdommers perspektiver på deltagelse i samfunnsmusikkterapeutisk praksis i barnevernsarbeid*. Doktorgradsavhandling. GAMUT, Bergen: Griegakademiet

Krüger, V., Risnes, T., Nilsen, C. S., & Høiseth, T. (2019). Musikkterapi og skoledeltakelse for ungdommer med barnevernsbakgrunn - en casestudie. *Norges Barnevern*, 96(1-2), 40-55.

Nebelung, I. & Stensæth, K. (2018). *Humanistic music therapy in the child welfare: Reflections on the label 'humanistic music therapy' and its correlation with the visions of the leaders of a new child welfare institution for adolescents*. <https://doi.org/10.15845/voices.v18i4.2590>

Stensæth, K., Krüger, V., & Fuglestad, S. (2016). *I transitt - mellom til og fra. Om musikk og deltagelse i barnevern*. Skriftserie fra Senter for musikk og helse, volum 9, Oslo: Norges Musikkhøgskole.

Wilhelmsen, C. & Fuhr, G. (2018). *Reflections on Practice: Three Examples of Relational Music Therapy Practice with Adolescents in Child Welfare Services*. <https://doi.org/10.15845/voices.v18i4.2599>

**Avdeling ved
forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt

Delvis enig
Se kommentarer under punkt 4.

forskningsgruppen
Arbeidsliv og
inkludering i avdeling
HELSE, NORCE
RKBV Vest, GAMUT og
Arbeidsliv og
inkludering, NORCE

Delvis enig

Se kommentarer under punkt 4

**Forskningsinstitutt
(Privat)**

Svar

Institutt for
samfunnsforskning

Delvis uenig

Under mål 5 tas det til orde for en reduksjon av midlene til oppdragsforskning og styrking og øking av finansiering av stabile og solide forskningsmiljø. Hva dette betyr er imidlertid uklart. ISF mener det er viktig å vurdere hva som er langsiktige kunnskapsbehov som ivaretas godt av Forskningsrådets utlysninger, og hva som er mer spesifikke kunnskapsbehov som bør lyses ut som oppdrag. Oppdragsforskningen på dette feltet er imidlertid fortsatt viktig og bør ikke reduseres. Vi vil i denne sammenheng legge til en tredje tilnærming: Ved ISF har vi god erfaring med departementsfinansierte sentre. ISF er vert for to slike sentre (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillighet, og CORE – senter for likestillingsforskning). Disse er mer fleksible enn SFFer og kombinerer behovet for høy relevans og aktualitet av forskninga, med langsiktig kunnskapsoppbygging på et felt. Et annet viktig tiltak vil være koordinerende innsats for å bygge nettverk mellom ulike forskningsmiljøer og prosjekter i Norge og også internasjonalt.

Under mål 6 tas det til orde for flere tematiske områder som Forskningsrådet bør lyse ut midler innenfor. Her er det viktig å utvide perspektivet til også å omfatte barn og unge mer generelt og ikke bare grupper som pr i dag anses som utsatte. Det er for eksempel viktig å se nærmere på hva fritidsaktiviteter betyr for barn og unges vilkår og posisjon – og ikke bare hva det betyr for på forhånd definerte utsatte grupper.

Nasjonalt
utviklingscenter for
barn og unge

Delvis enig

Forskning om utsatte barn og unge.

Denne forskningen har uklare målgrupper, og disse varierer fra studie til studie. Helhets-inntrykket er et felt som er fragmentert, underfinansiert, lav kvalitet, lite internasjonalisering, få prospektive kvantitative studier og lite intervensjonsforskning. Feltet er preget av lite samarbeid og dårlig koordinering. Men det finnes unntak og disse forskningsmiljøene og forskerne bør identifiseres som en kjernegruppe. Det er for eksempel store avstander mellom skolefeltet og helsefeltet i synet på kunnskapsbasert praksis, og mellom kvantitativ og kvalitativ forskning.

Små og fragmenterte forskningsmiljøer framstilles som et problem, og her er kanskje fragmentering et større problem enn

at miljøene er små. Sammenslåing til større miljøer er ikke nødvendigvis noen fordel, og en bør først og fremst øke koordinering og nettverkssamarbeid mellom forskningsmiljøene (jf NORCE) for på denne måten å optimalisere kvalitet. At forskningen på feltet er fragmentert har ikke nødvendigvis sammenheng med at miljøene er små. Det er heller ingen automatikk i at færre organisatoriske enheter vil gi lavere grad av fragmentering. Samordning i tematiske nettverk kan være en alternativ og bedre løsning.

Internasjonalisering, tverrfaglighet, infrastruktur og rekruttering. Det argumenteres for økt internasjonalisering og kontakt med miljøer i USA og England. Det er en fornuftig tanke, men kan også føre til ukvalifisert overføring av prosjekter og at norsk forskning innordnes forskningsprioriteringer fra sterkere miljøer i disse landene. Premissene for samarbeid må klarlegges.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Helsedirektoratet	<p>Hverken eller</p> <p>Rapporten henviser til ni spesifikke målsetninger med 23 tilhørende tiltak. Det er stor variasjon av tiltakene og potensielt store ulikheter i kostnader. Det bør gjøres overslag av kostnader på de tiltak hvor det er mulig og være en prioriteringer av tiltakene som foreslås.</p> <p>Rapporten beskriver innretninger på forskningsstrategier og strukturelle forhold, men refleksjoner rundt nytte synes lite fremtredende. Aktiviteter/prosjekter med stor potensiell gevinst bør kanskje prioriteres selv om risikoen er høy. Det er viktig å operasjonalisere nytte-begrepet for å unngå for stor andel av aktiviteter/prosjekter med lav risiko og lav potensiell gevinst. Dog så erkjennes at mange av de foreslåtte tiltakene indikerer nytte vurdering, men nytte kunne vært mer eksplitt omtalt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • •
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd og Oppvekst og utdanning Bydel Stovner	<p>Hverken eller</p> <p>Delvis enig</p> <p>Behovet for flere metastudier av eksisterende forskning kan med fordel tydeliggjøres i et eller flere tiltak, som en del av arbeidet med å systematisere kunnskap og knytte sammen et til dels fragmentert felt. Metastudier kan være retningsgivende for behov mht. videre forskning. Metastudier er dessuten en god kilde for administrative medarbeidere som ikke har kapasitet til å sette seg inn i store mengder litteratur.</p>
Stavanger kommune, direktørområdene	<p>Delvis enig</p>

Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning
Korus-Sør

Helt enig

Alle forskningsprosjekter bør ha en plan for **etisk ivaretagelse av barn i forskning**

Etablere **vold, traumer, rus og svikt** som de fire store temaene vi trenger å snakke mer om, forske på og sette inn tiltak i forhold til.

Rus og drikkemønster som tema i svangerskapsomsorgen Familiedynamikk, nettverksarbeid og arbeid med betydningsfulle andre bør inkluderes som sentrale temaer i tverrfaglige forskningsprosjekter for utsatte barn og unge.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Bergen kommune

Helt enig

Samarbeid og samordning av forsknings- og kompetansemiljø kan styrkes både gjennom at det bygges strukturer for samarbeid mellom forskningsmiljøene, og strukturer som gjør at forskere og oppdragsgivere har en felles arena for samarbeid, kunnskapsutveksling og forskningsbehov. Praksisfeltet må få muligheten til å spille inn relevante spørsmål/problemstillinger til forskningen. Kunnskapskommunen Helse og omsorg Vest er et eksempel på hvordan dette kan gjøres:

<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/kunnskapskommunen/omkunnskapskommunen/om-kunnskapskommunen>

Bergen kommune mener det er viktig at forskning og ny kunnskap gjøres tilgjengelig på måter som gir mening for de som skal bruke den og skaper entusiasme og engasjement for endring.

Organisasjon (Privat)

Svar

KS

Delvis uenig

Tiltak knyttet til økt fokus på en forskerrolle i forandring:

1. Utdanningene bør i større grad inkludere aksjons- og følgeforskning i metodeopplæringen. Teorier og konkrete case bør inkluderes i pensum.

2. NFR bør oppfordre til større metodevariasjon gjennom sine utlysninger.

Tiltak knyttet til implementering:

1. Implementering av ny kunnskap skal støttes med både proseshjelp og metodikk.

2. Alle forskning på utsatte barn og unge skal som hovedregel publiseres som Open Access.

Tiltak 4.7: Kommunene trenger god statistikk i sitt utviklings- og innovasjonsarbeid, så dette kan ikke bare være et grunnlag for forskning. KS støtter behovet for god oppvekststatistikk, og samarbeider tett med Folkehelseinstituttet med å utvikle oppvekstprofiler. Dette er et delprosjekt under 0 - 24 samarbeidet, og igjen vil vi oppfordre strategigruppa til å bygge på kunnskapen som er opparbeidet i dette femårige prosjektet. Samtidig vil vi advare mot et registerregime som kan få en stigmatiserende effekt for barn og unge. Det er både etiske, faglige og praktiske vurderinger som må foretas i denne sammenhengen, ikke bare forskningsmessige vurderinger.

Blå Kors

Hverken eller

Er det veien å gå å lage egne eksterne enheter som skal forvalte/bistå med implementerings praksis? Bør ikke kunnskapen spres i de organisasjoner/hjelpetjenester for barn og unge?

**Bedrift/foretak
(Privat)**

Svar

Manuelt håndverk AS

Delvis enig

Kartlegge og forske på hvordan gjenkjenne et menneske som er utsatt for noe som bør håndteres, for de mennesker som ikke er barn og unge utdannet men har med barn og unge og gjøre Hvordan opprettholde hverdagen til barnet, og samtidig håndtere problemet.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Helt enig

Andre (Offentlig)

Svar

BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende

Hverken eller

Statped

Hverken eller

Det barnerettslige forskningsmiljøet ved OsloMet, UiO, UiB og UiT

Delvis enig

Det norske barnerettsmiljøet bør inviteres til å utarbeide en samlet forskningsstrategi for rettsvitenskapelig forskning på barnevernfeltet, med konkrete målsettinger for rekruttering og videre oppbygging av et internasjonalt ledende miljø.

Barne- og familieetaten, Oslo kommune	<p>Det bør utlyses midler til utredning og etablering av et virtuelt forskningscenter for barnerettsforskning.</p> <p>Helt enig</p> <p>Se pkt 2 over + Anbefaler at det etableres et senter med spisskompetanse på barn og unges erfaringer (representert av barn og unge, brukerorganisasjonene)</p>
---------------------------------------	---

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
------------------------------------	-------------

Hanne Kristine Stabursvik	<p>Delvis uenig</p> <p>Et mål som bør legges til er at flere barn snakkes med i forskning, og at det gjøres mer forskning med barn.</p> <p>Forslag til tiltak: Kunnskapsgrunnlaget for utvikling av alle offentlige systemer i Norge, må inkludere kunnskap fra forskning, fra praktikere og kunnskap direkte fra barn. Alle disse tre typene kunnskap er likeverdige, for å utvikle et godt kunnskapsgrunnlag i Norge.</p> <p>Forslag til tiltak: Forskere må kunne få opplæring i prate med barn på en måte som er tilpasset deres behov og forutsetninger. Det er for å sikre at barn og unge reelt gis mulighet til og ønsker å formidle sine erfaringer og synspunkter, Dette er helt avgjørende både for å ivareta barnets beste og for å få sikre god kvalitet i forskning.</p> <p>Forslag til tiltak: Det må tilrettelegges for at forskere i henhold til Barnekonvensjonen kan hente inn erfaringer og råd fra barn uten foreldres samtykke, i mye større grad enn det gjøres i dag. Barnekonvensjonen art. 12 om barns rett til å uttale seg gjelder ikke bare i individuelle forhold, men også i forhold som angår barn som gruppe.</p> <p>Forslag til tiltak om: Å øke bruken av lovbestemmelsen etter helseforskningsloven § 17, hvor barn 12-16 år etter forskrift har rett til å samtykke selv i deltakelse i medisinsk og helsefaglig forskning. I tillegg bør det undersøkes om tilsvarende kan gjøres innen andre felt sånn at også 12-åringene kan snakkes med i alle forskningsprosjekt som omhandler barn.</p> <p>Til tiltaket om: forskning på utsatte barn må ha en obligatorisk barneperspektivvurdering, både ved søknad og ved resultatpresentasjon, slik at det foreligger en vurdering av forskningens betydning sett fra barns situasjon. Dette tiltaket støtter vi så lenge det legges til grunn at det er barn som er snakkes med som danner grunnlaget i barneperspektivvurderingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • • •
---------------------------	---

Odd Sverre Westbye	Delvis enig
Siri Merete R. Johannessen	Se 1a Delvis enig Det er fremdeles mange hindringer i veien for at en forsker snakker med et barn og ikke bare om barn i sin forskning. Hva hindrer oss juridisk? Hva hindrer oss praktisk? Hva hindrer oss?
Tone Bakke	Helt enig Tiltak: Satsning på forskning der ulike tradisjoner møtes for å bryte opp i fastlåst tekning og tradisjoner, for å komme fram til ny kunnskap.

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	Delvis uenig Forslag til tiltak: Kunnskapsgrunnlaget for utvikling av alle offentlige systemer i Norge, må inkludere kunnskap fra forskning, fra praktikere og kunnskap direkte fra barn. Alle disse tre typene kunnskap er likeverdige, for å utvikle et godt kunnskapsgrunnlag i Norge. Forslag til tiltak: Forskere må kunne få opplæring i prate med barn på en måte som er tilpasset deres behov og forutsetninger. Det er for å sikre at barn og unge reelt gis mulighet til og ønsker å formidle sine erfaringer og synspunkter, Dette er helt avgjørende både for å ivareta barnets beste og for å få sikre god kvalitet i forskning. Forslag til tiltak: Det må tilrettelegges for at forskere i henhold til Barnekonvensjonen kan hente inn erfaringer og råd fra barn uten foreldres samtykke, i mye større grad enn det gjøres i dag. Barnekonvensjonen art. 12 om barns rett til å uttale seg gjelder ikke bare i individuelle forhold, men også i forhold som angår barn som gruppe. Forslag til tiltak om: Å øke bruken av lovbestemmelsen etter helseforskningsloven § 17, hvor barn 12-16 år etter forskrift har rett til å samtykke selv i deltakelse i medisinsk og helsefaglig forskning. I tillegg bør det undersøkes om tilsvarende kan gjøres innen andre felt sånn at også 12-åringer kan snakkes med i alle forskningsprosjekt som omhandler barn. Til tiltaket om: forskning på utsatte barn må ha en obligatorisk barneperspektivvurdering, både ved søknad og ved resultatpresentasjon, slik at det foreligger en vurdering av forskningens betydning sett fra barns situasjon. Dette tiltaket støtter vi så lenge det legges til grunn at det er barn som er

snakkes med som danner grunnlaget i barneperspektivvurderingen.

-
-
-
-
-

Forening (Privat)

Svar

Norsk Forening for Musikkterapi

Delvis enig

I tråd med svaret over, ønsker vi at kultur og fritid er en tydeligere del av de åtte temaene som nevnes i 4.6.2.

Stiftelse (Offentlig)

Svar

Stine Sofies Stiftelse

Delvis enig

Annet (Privat)

Svar

KoRus Vest Stavanger (Kompetansesenter rus region vest Stavanger)

Delvis enig

4.6.1

Utrolig viktig å løfte barneperspektivet som et selvstendig perspektiv – men må ikke glemme å se barnet og barnets behov i lys av de nære relasjonene de lever sine liv i. Dette er spesielt viktig når vi snakker om barn som pårørende og barn som lever i familier med ulike utfordringer. Har man her et rent barneperspektiv kan både disse barna forsvinne ut av synet, og potensielle løsninger kan få et for snevert perspektiv – kan ikke bare fokusere på å hjelpe, barnet – må også fokusere på å hjelpe familien.

4.6.2.

Synes de skisserte forskningsområdene tiltak for utsatte barn og unge, og forebygging og tidlig intervensjon, er alt for generelle. De sier f.eks ingenting om arenaer og innganger som det er interessant og viktig å utforske nærmere.

Når man innledningsvis i rapporten kategoriserer ulike grupper av utsatte barn og unge kategorieres de enten ut fra et økologisk perspektiv - de er utsatt enten fordi foreldrene har utfordringer som gjør at de ikke makter å utøve sin foreldrefunksjon på en tilfredsstillende måte (f.eks foreldrens somatiske sykdom/død, psykisk lidelse, rus, kan også være fattigdom), og at barn ikke får tilstrekkelig omsorg eller blir utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep. Eller de kategoriseres som utsatte i forhold til deres egne symptomer/diagnoser i forhold til ulike utfordringer.

Samtidig vet vi at disse to perspektivene i mange tilfeller er overlappende. Tenker at tema for forskningsprogrammene i større grad kunne ha gjenspeilt disse to perspektivene/inngangsportene til

både å forstå og avhjelpe den situasjonen utsatte barn og unge står i, disse repr også ulike tradisjoner i forhold til type hjelpetiltak og type innganger (der kanskje BUP vs barnevern er et typisk eksempel). I hvilken grad og hvordan bør man jobbe familieorientert - og på hvilken måte bør man individuelt med barn? Tenker også at løsningene i mange tilfeller er og bør være begge deler.

Tenker også at Barn som pårørende-perspektivet burde vært bedre repr i strategien. Voksens sykdommer/utfordringer med rus og psykiske helse er barns utfordringer/hverdagsliv, og voksentjenestene er en viktig og sentral arena for å komme i posisjon i forhold til barn som er utsatt, og en arena der man ikke bare kan jobbe med den voksne med barn og familierelasjoner. I forhold til tiltak for utsatte barn og unge savner jeg et større fokus på utforskning av samhandling og samhandlingsmodeller. Spesielt siden målgruppen er definert ift risiko for "behov for tett oppfølging av én eller flere tjenester". Det står også i mål- og rammedokumentet at «Det mangler kunnskap om hvilke samarbeidsmodeller som har effekt».

I forhold til 2.6.2.3 - Her sammenstilles viktige tema uten at leseren forstår hvorfor de er sammenstilt.

Annet (Offentlig)

Svar

Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)

Delvis enig

Tiltak 4.6.2 og 4.6.3 bør inneholde elementer av den samme logikken som beskrevet i mål foreslått ovenfor. Her ligger kanskje det største kunnskapshullet; vet vi at svangerskapsomsorgen, helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehage/skole virker forebyggende og bedrer situasjonen for utsatte barn og unge? Tiltak 4.7.1-2: Disse tiltakene bør det presiseres at gjelder anvendelse av strukturerte data i helsestasjons- og skolehelsetjenesten vedrørende helse, samt barnehage og skole vedrørende læring. Tilsvarende gjelder også for andre tjenester (slik som barnevern, tannhelsetjeneste, spesialisthelsetjeneste, ppt etc.). Mange av disse opplysningene bør på sikt være obligatorisk å rapportere til Kommunalt pasient- og brukerregister. Det bør være et grunnleggende premiss at data genereres og håndteres i de tjenester de hører hjemme samtidig som det avgis data til helseregistre som kan anvendes til forskning.

4.7.2 I etableringen av et helhetlig nasjonalt system for måling av livskvalitet i Norge (SSB, Helsedirektoratet), bør også barn og unge inkluderes.

Tiltak 4.7.3-4: Det bør prioriteres infrastruktur for data og gratis kobling ikke bare til SSB, men alle aktuelle register som inkluderer data om barn og utsatte barn for forskningsmiljøer som har et legitimt rasjonale for tilgang.

Kompetansesenter rus-Midt-Norge

Helt enig

Helsesektor (Privat)	Svar
Alternativ til Vold	<p data-bbox="609 216 781 249">Delvis enig</p> <p data-bbox="609 279 1507 346">På side 21 under punkt 4.6.2 ønsker vi at det legges til et punkt om barn som lever med vold i familien.</p>
Vestre Viken HF	<p data-bbox="609 350 781 384">Delvis enig</p> <p data-bbox="609 413 1511 514">Foreslåtte tiltak er bra. Imidlertid savner vi tiltak rettet mot barn som pårørende/søsken/barn som etterlatte og sårbare foreldre pga. alvorlige helseproblemer.</p>

13 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 4. Har du flere kommentarer til rapporten?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (innspillet er koordinert av ledelse ved NTNU, men det kommer flere innspill fra andre fagmiljøer også)	Formen for høringsuttalelsene for de fire delrapportene er for oppstykket skjematisk, og det er vanskelig å ivareta helheten i tilbakemeldingene på tvers av de fire delrapportene. Mange av temaene vi har kommentert på her, gjelder også for noen av de andre delrapportene.
Universitetet i Oslo/Institutt for spesialpedagogikk (uttalelsen er på vegne av instituttet, ikke på vegne av hele Universitetet i Oslo)	<ul style="list-style-type: none">· Det er positivt at det planlegges å tilrettelegge for og stimulere til tverrfaglig forskning av høy kvalitet som kommer utsatte barn og unge til gode.· Det er riktig og svært viktig at gruppe 8, barn med ulike funksjonsnedsettelser og kronisk sykdom, legges til listen over utsatte barn. Det bør kanskje presiseres <i>alvorlig</i> kronisk sykdom, for å ikke inkludere barn som har langvarige, men vanligvis mindre belastende, tilstander (eksempelvis astma eller allergi som lar seg behandle greit medikamentelt). Store grupper barn som bør nevnes eksplisitt under gruppe 8 er barn med lærevansker, ADHD og autismespekterforstyrrelser. Disse kommer ikke nødvendigvis under kategoriene 1-7, men er grupper som forskningslitteraturen viser at står i stor fare for akademisk underytelse, lav yrkesdeltakelse, lav livskvalitet og psykiske vansker.· Det kunne betones noe sterkere at en del barn vil kunne tilhøre flere av målgruppene? Eksempelvis både ha psykisk utfordringer, alvorlige somatiske helseutfordringer, samt ha oppfølging fra barnevernet.· På sidene 6 og 10 nevnes det steder hvor det i Norge drives forskning og kunnskapsoppbygning. På side 6 står det 'foretak', mens det på side 10 står 'helseforetak'. Det bør stå 'helseforetak' begge steder, da det ikke er opplagt at man tenker på helsesektoren om bare 'foretak' skrives. Og mye forskning på utsatte barn og unge, særlig på gruppe 8, skjer i regi av helsesektoren.· Vektleggingen av «barneperspektiv» er litt uklart. Dette begrepet brukes vanligvis om kvalitative data fra barn, om barns opplevelser, synspunkter, og erfaringer. Slik avsnittet er skrevet blir begrepet utvidet til å omfatte «barns levde liv». Det er uklart om dette legger føringer for at f.eks. registerstudier også skal inneholde kvalitative komponenter, eller om f.eks. mål på familiens inntekt eller ungdommers skolerresultater skal anses som informasjon om «barns levde liv». Som rapporten påpeker er ikke dette forenelig med all relevant forskning. Dette vil dels kunne føre til utvanning av et viktig begrep og et viktig fokus, og vil også kunne føre til at det brukes ressurser på komponenter i

forskningsprosjekter som er irrelevante for enkelte forskningsprosjekter. Intensjonen med avsnittet ser ut til å være begrepsvaliditet, dvs om forskningen måler/operasjonaliserer begrep på en valid måte.

· Det bør også understrekes at forskning viser at faktorer ved foreldrene, f.eks. opplevd stress, psykiske helse generelt og mestringsforventninger, er svært viktige for den omsorgen de kan gi sine barn, så foreldreperpektivet bør også vært tydelig representert i forskningen på utsatte barn og unge.

Høgskole (Privat)

Svar

VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag

Vi er glade for initiativet til å styrke forskning og kunnskapsutvikling om barn og unge i sårbare situasjoner. Det er imidlertid beklagelig at vi har fått kort tid på å jobbe ut svar på disse rapportene. Med mer tid til rådighet kunne svarene blitt mer grundige.

Vi mener det i rapportene kommer fra et noe snevert syn på forskningsbasert kunnskap. En satsning på å øke kunnskapen om barn og unge som er i sårbare situasjoner må basere seg på mange ulike kunnskapskilder. Kanskje særlig i denne delrapporten refereres det til et relativt snevert kunnskapssyn som favoriserer randomiserte, kvantitative studier. Det argumenterer også sterkt for grunnforskning uten at vi helt klart ser hva som menes med det begrepet. Vi trenger bruk av mange ulike metoder og mange typer av kunnskap for å bygge god kunnskap om barn og unge i sårbare situasjoner. Forskning basert på kvalitative metoder og blandede metoder er viktige verktøy for å bygge opp god kunnskap på feltet.

Det kan være komplisert å få kunnskap om sammenhengen mellom problem og løsning, innsats og utfall på et område som barnevernfeltet eller andre områder hvor profesjonelle møter barn i sårbare situasjoner. Flere faktorer påvirker en familiers liv, og de kan ha tiltak fra andre tjenester enn barnevernet noe som gjør at det kan være vanskelig å identifisere hvilke tiltak som har hvilken effekt. Dette gjør at det er behov for et helhetlig blick på familien og tiltakene som er iverksatt. Når det gjelder barn og familier med behov for hjelpetiltak i barnevernet vil de gjerne være i situasjoner med komplekse/gjenstridige problemer («wicked problems»). I slike saker finnes det sjelden en klar definisjon av problemet, det har ingen definert løsning, løsningene er ikke riktige eller gale, det finnes ikke en veldokumentert fremgangsmåte for å løse problemet, problemet kan forklares på ulike måter og hver situasjon er unik. Forskning på slike problemer vil dermed trenge en bredspektret tilnærming, for eksempel for å kunne undersøke hvilken virkning et tiltak kan ha. I denne delrapporten fremheves det at forskning skal bygge på forskningsoversikter, men for oss er det uklart hvilken kunnskap som ligger til grunn for rapportene vi er bedt om å kommentere på. Vi kan ikke se at rapportene bygger på systematiske kunnskapsoversikter og at det flere steder også mangler referanser til relevant forskning. En systematisk

kunnskapsoversikt baserer seg gjerne på kvantitative metoder og RCT studier, og inkluderer sjelden kvalitativ forskning. Det refereres noen steder til utviklingsprosjekter, men det synes å være noe tilfeldig hvilke som er tatt med og hvilke som er beskrevet. Særlig i rapporten om utdanning rapport 2 og rapport 4 om å bruke forskningsbasert kunnskap i praksis synes vi det mangler henvisning til aktuelle politisk føring når det gjelder samarbeidslæring, og offentlige utredninger mangler. Vi støtter at forskning skal bygge på den kunnskapen som finnes, men det å lage systematiske oversikter tar tid og er ressurskrevende. Gjennomføringen av slike studier må dermed også beregnes inn i forskningsprosjektene design.

**Fakultet / Institutt / Svar
Senter ved
universitet eller
høgskole (Offentlig)**

SVA-NOVA ved
OsloMet

- NOVA mener det er svært positivt at man er ambisiøs på feltets vegne. Vi støtter konklusjonen som at det er behov for å styrke feltet og at dette gis samfunnsmessig høyere prioritering. Dette må likevel skrives på en måte som tar høyde for at det allerede pågår mye forskning på feltet både vitenskapelig og praksisnær forskning. Feltet trenger begge deler.
- Det er bra å lytte til barn/unge og å trekke dem inn i prosjekter mm. Men dette må ikke skje ukritisk og uten diskusjon om og forskning på hvordan dette kan gjøres. Det mer utvidede barneperspektivet kan imidlertid med fordel også tas med underveis i notatet når det argumenteres for hvilken type kunnskap det er behov for på feltet. Vi savner dessuten et blikk for at barn/unge kan være utsatt i relasjonen til andre barn/unge (mobbing, seksuell trakassering etc.). Dessuten savner vi et blikk for betydningen av lokalmiljø og boområder når utsatthet defineres. Barn/unge lever i større grad enn voksne sine liv i nærområdet der de bor. Definisjonen på utsatte barn/unge slik den er formulert nå, er hovedsakelig relatert til barn-foreldrerelasjonen.
- Under punktene *1 Utgangspunkt* og *2.6.2.6* understrekes viktigheten av forståelse for normative problemstillinger og statens legitimitet. Dette er viktige temaer som bør løftes frem også i målsetninger og anbefalinger og tiltak. Dette gjelder for eksempel behovet for forskning på barnevernet og hjelpetiltakenes dobbelthet mellom hjelp og kontroll, og dilemmaene som ligger i dette. I forlengelsen av dette er det også behov for mer forskning på forholdet mellom samfunnsvern og barnevern samt på hvilke *normative perspektiver* som finnes på system- og samfunnsnivå når det gjelder synet på familiens, barns og velferdsstatens oppgaver. Hvilke føringer legger slike normative perspektiver på hvordan vi forstår risiko og hva som skal være velferdsstatens løsninger?

- Samtidig som rapporten ønsker styrking av grunnforskning preges også rapporten av en vektlegging av forskning i form av svar som kan brukes som «fasit» - for å dokumentere effekt eller ikke av tiltak. NOVA mener det er avgjørende at man er seg bevisst kunnskapshegemonier i dette feltet, og at praksisfeltet er mest tjent med et mangfold av metodiske tilnærminger. NOVA etterlyser en mer eksplisitt refleksjon over hvilken type kunnskap som kan brukes til hva.

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
<p>Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE</p>	<p>Delrapport 1 Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon</p> <p>1.1-1.2.Utvalget legger til grunn Flatø-utvalgets (NOU 2009: 22. Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge) operasjonelle definisjon av hvem de utsatte barn og unge er. Utvalget poengterer at det å være risikoutsatt ikke er en statisk kategori, men kunne etter vår mening likevel i større grad diskutert implikasjonene hva denne erkjennelsen innebærer. En implikasjon ville være å dra vekslers på forskning på psykologisk motstandskraft hos barn og unge, og også epidemiologisk forskning på utviklingsforløpet av psykiske vansker hos barn og unge. Forskningen innenfor disse to områdene viser at det er multivariate sammenhenger mellom eksponering for negative og traumatiske livshendelser og utfall som psykiske vansker og fravær og frafall i skolen. Selv om det er en akkumulert risiko knyttet til antallet negative og traumatiske livshendelser, er det også en undergruppe med barn som utvikler psykiske vansker uten slik eksponering, og en undergruppe med barn og unge som ikke utvikler vansker selv om de har vært eksponert. Vi mener at en implikasjon av dette er at forskningen må rette seg mot en videre målgruppe enn den relativt snevre og tjeneste-baserte definisjonen av utsatte barn og unge. I tillegg mener vi at det er behov for å styrke mestrings- og ressursfokuseret forskning med mål om å utvikle universelle tiltak/folkehelseiltak som kommer hele befolkningen til gode og dermed også barn og unge med spesielle utfordringer og behov.</p> <p>Vi mener at utvalget i større grad burde pekt på behovet for forskning på befolkningsbaserte studier av utviklingsforløp hos barn og unge, inn i ung voksen alder, siden dette ville kunne belyse kausale sammenhengene mellom risikoeksponering og utfall i et livsløpsperspektiv. For det andre mener vi at det er en fare for at forskningen på denne undergruppen kan oppleves som stigmatiserende av familiene det gjelder, noe som vil redusere sannsynligheten for at de vil samtykke til å delta i forskningsprosjekt. Noe som innebærer en fare for at barneperspektivet som utvalget fremhever som viktig for forskning på utsatte barn og unge kan forsvinne. Et slikt</p>

perspektiv synes også forenlig med utvalgets beskrivelse av kunnskaps- og forskningsbehov under pkt 2.6.2.

Bortsett fra dette er vi enige i store deler av utvalgets beskrivelse av nå-situasjonen og anbefalingene om økt finansiering, mer forutsigbare rammebetingelser, styrking av karriereveier for unge forskere, styrking av datainfrastrukturen, og at det ved finansiering av forskningsprosjekt kan stilles krav om søknadene bygger denne eller andre kunnskapsoversikter.

1.3 Samfunnsøkonomiske forhold: Vi foreslår at det også vises til James Heckman sine beregninger om at investering i tidlig innsats/intervensjoner mot de mest utsatte gruppene gir størst avkastning tilbake til samfunnet. Et eksempel på referanse er: Heckman, J. (2000). "Policies to Foster Human Capital," (with Discussion), *Research in Economics* ,54(1), 3-56.

2.3 Forskning- og utviklingsmiljøer:

Det henvises til at Regionsenter for barn og unges psykiske helse (R-BUP Øst-Sør) er underlagt departementet (BFD) instruksjonsmyndighet på en annen måte enn de øvrige regionale kunnskapssentrene (RKBU Vest, RKBU Midt og RKBU Nord). Vi finner dette underlig all den tid faktum er at alle disse fire sentrene finansieres over den samme budsjettposten på statsbudsjettet og mottar det samme tilskuddsbrevet fra Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og alle har regionale oppdrag. Bakgrunnen for etableringen av de regionale kunnskapssentrene i Vest, Midt og Nord var for øvrig sammenslåing av de tidligere regionale sentre for barn og unges psykiske helse (RBUP) og barnevernets utviklingscenter (BUS). Tilskuddsordningen innebærer for øvrig at det er sentrene og ikke myndighetene som har ansvaret for at å møte praksisfeltets behov knyttet til utviklingsforskning, utvikling av kunnskapsbaserte tiltak og kompetanse og bistå tjenestene i implementering og evaluering av tiltak og kompetanseutvikling.

2.3.1. Vi deler utvalgets bekymring for at rammebetingelsene for å forske varierer mellom utdanningsinstitusjonene, og konsekvensene dette har for den forskningsbaserte undervisningen på studiene innen barnevern og sosiale arbeid. I tillegg til forslagene utvalget fremsetter mener vi at virkemidler for å styrke institusjonelt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, forskningsinstituttene og praksisfeltet bør vurderes. De nasjonale og regionale kunnskapssentrene representerer den forskningsfronten som utvalget mener norske myndigheter bør ha som ambisjon.

2.3.2. Vi slutter oss til utvalgets oppfordring til BFD og Bufdir om å vurdere bruk av andre kanaler enn DOFFIN for å lyse ut forskningsoppdrag, og at en grunn til at forskningen er så fragmentert er utformingen og innholdet i disse utlysningene. Vi er enige i at myndighetene bør kanalisere disse midlene til langsiktige prosjekt, enten gjennom utlysninger i Forskningsrådet eller gjennom tilskudd til de etablerte forskningsmiljøene innen fagområdet.

2.4.1 Første avsnitt på side 14 bør noe av teksten endres:

Vi slutter oss til utvalgets oppfordring til BFD om utvikling av

langsiktige planer for forsknings- og kunnskapsutvikling. De regionale kunnskapssentrene er involvert i en rekke forsknings-, utviklings- og opplæringstiltak for å styrke kunnskapsutviklingen om barn og unges psykiske helse, oppvekstforhold og omsorgsbehov mot kommunale tjenester. I tillegg har samarbeidet mellom sentrene blitt institusjonalisert gjennom etablering av et Kunnskapsforum, og gjennom møter med fylkesmennene. De regionale kunnskapssentrene har også utstrakt kontakt med Bufdir, men tror at direkte kontakt mellom de regionale kunnskapssentrene og BFD (og HOD) ville kunne styrke den langsiktige planleggingen av forsknings- og kunnskapsutviklingen innenfor fagfeltet.

2.4.2. Siste avsnitt i denne delen (side 14):

Vi er enig i utvalgets beskrivelse av utfordringene knyttet til formidling, og mener at det bør legges til rette for utvikling av kostnadseffektive måter å formidle forskningsresultater. Vi har nå en rekke positive erfaringer med bruk av digitale formidlingsverktøy som vi planlegger å bygge videre på. Vi er også enige i utvalgets beskrivelse av behovet for utvikling av databaser som gjør forskning om barn og unge lett tilgjengelig. INSUM som utvalget fremhever er et godt eksempel på hvordan kunnskapsoversikter slik som Cochran-reviews kan gjøres lett tilgjengelig. Kunnskapsoversiktene her vil i all hovedsak være basert på forskning utover norske forhold. Derfor er det verd å fremheve to databaser som presenterer kunnskapsoversikter basert på forskning av tiltak og kartleggingsverktøy som er tilgjengelig i Norge. Ungsinn <https://ungsinn.no/> Tidsskrift for virksomme tiltak, og PsykTestBarn <https://psyktestbarn.r-bup.no/no> som er et elektronisk tidsskrift som utgir artikler om måleegenskaper ved norske versjoner av tester og kartleggingsverktøy. Begge disse databasene drives i samarbeid mellom de regionale kunnskapssentrene. PsykTestBarn driftes av RBUP Øst Sør, mens Ungsinn driftes av RKBU Nord. Vi mener at utvalget bør se nærmere på disse databasene for å vurdere tiltak for at tjenestene i enda større grad kan benytte disse som grunnlag for kunnskapsbasert praksis.

2.6.1 Vi er enige i at tilgangen til gode data utgjør en betydelig hindring for forskning på området. Vi er enige med utvalget at det ligger et potensiale i å styrke kvaliteten ved og tilretteleggingen av registerdata for forskning på barn og unge. Et konkret forslag er å spille dette inn i arbeidet til Direktoratet for e-helse i forbindelse med etableringen av Helseanalyseplattformen, hvor dataplattformen henter data fra bla. helseregistre og helseundersøkelser med innebygd personvern og hvor informasjonssikkerheten er ivaretatt. Den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av forskning på utsatte barn og unge sammenfaller med konseptvalgutredningen for Helseanalyseplattformen. I forhold til anbefalinger og forslag til tiltak er vi enige i målene og tiltakene som beskrives. Vi tillater oss å komme med utfyllende kommentarer på noen av disse, utover de kommentarene vi har gitt over.

4.4.1 Tiltak: Etablere en strategigruppe med forskere, brukere, fagprofesjonelle og forvaltningsaktører som kommer med forslag om hva som trengs av forskning: Mye av denne strukturen ligger ved RKBUEne.

Utover de tiltakene som beskrives under Mål 7 bør muligheter med å utvikle nåværende registre: Folkehelseprofil for kommuner, bydeler, og fylke

<https://www.fhi.no/hn/folkehelse/folkehelseprofil/> og Ungdata

<http://www.ungdata.no>. I tillegg foreslå en videreutvikling av DigiBarnevern slik at it-systemet lagrer informasjon som kan bli forskbare data, se

<https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/utviklingsprosjekter/digibarnevern/om-behovet/>

Konkret eksempel på 4.6.3, tiltak 5: Finansierte en pragmatisk RCT studie om effekt av «Nurse Family Partnership», med ambisjon om å studere langtidseffekter. Konkret eksempel på målsetting/mål: Norge, som en velferdsstat med utbygde tjenester og statlig satsing på målgruppen, bør i like stor grad forske på virksomme kjernekomponenter i ulike programmer i norsk kontekst, som å vurdere manualiserte programmer importert fra utlandet som ikke nødvendigvis passer målgruppene for utsatte barn og unge i Norge.

Om forslag til tiltak 4.9.1. Som tidligere nevnt er vi usikre på om utvalget er kjent med innholdet i databasen Ungsinn.no, og det gjør oss usikre på hvor velfundert dette foreslåtte tiltaket er. I sin ytterste konsekvens foreslår utvalget å slå sammen deler av NUBU, NKVTS og de fire RKBURBUPene. Vi oppfatter dette som det mest konkrete forslaget til utvalget, og noe som vi gjerne ville kommentert nærmere på dersom vi hadde hatt et bedre grunnlag for å vurdere bakgrunnen for forslaget, hva det konkret vil innebære og hva en ønsker å oppnå. All den tid dette ikke er kjent for oss er det vanskelig å ta stilling til om vi støtter utvalgets forslag eller ikke. Under de rette forutsetningene kan dette vise seg å være et fornuftig forslag for å sikre implementeringskvalitet, men under sviktende forutsetninger mener vi at det kan gjøre regional implementering av tiltak vanskeligere. Vi vil derfor oppfordre utvalget til å konkretisere bakgrunn, forutsetninger og formål med dette forslaget før vi kommenterer på det.

RKBU Vest, GAMUT og Arbeidsliv og inkludering, NORCE

Delrapport 1 Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon

1.1-1.2. Utvalget legger til grunn Flatø-utvalgets (NOU 2009: 22. Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge) operasjonelle definisjon av hvem de utsatte barn og unge er. Utvalget poengterer at det å være risikoutsatt ikke er en statisk kategori, men kunne etter vår mening likevel i større grad diskutert implikasjonene hva denne erkjennelsen innebærer. En implikasjon ville være å dra veksler på forskning på psykologisk motstandskraft hos barn og unge, og også epidemiologisk forskning på utviklingsforløpet av psykiske vansker hos barn og unge. Forskningen innenfor disse to områdene viser at det er multivariate sammenhenger mellom eksponering for negative og traumatiske livshendelser og utfall som psykiske

vansker og fravær og frafall i skolen. Selv om det er en akkumulert risiko knyttet til antallet negative og traumatiske livshendelser, er det også en undergruppe med barn som utvikler psykiske vansker uten slik eksponering, og en undergruppe med barn og unge som ikke utvikler vansker selv om de har vært eksponert. Vi mener at en implikasjon av dette er at forskningen må rette seg mot en videre målgruppe enn den relativt snevre og tjeneste-baserte definisjonen av utsatte barn og unge. I tillegg mener vi at det er behov for å styrke mestrings- og ressursfokuseret forskning med mål om å utvikle tiltak universelle tiltak og folkehelse tiltak som kommer hele befolkningen til gode og dermed også barn og unge med spesielle utfordringer og behov.

Vi mener at utvalget i større grad burde pekt på behovet for forskning på befolkningsbaserte studier av utviklingsforløp hos barn og unge, inn i ung voksen alder, siden dette ville kunne belyse kausale sammenhengene mellom risikoeksponering og utfall i et livsløpsperspektiv. For det andre mener vi at det er en fare for at forskningen på denne undergruppen kan oppleves som stigmatiserende av familiene det gjelder, noe som vil redusere sannsynligheten for at de vil samtykke til å delta i forskningsprosjekt. Noe som innebærer en fare for at barneperspektivet som utvalget fremhever som viktig for forskning på utsatte barn og unge kan forsvinne. Et slikt perspektiv synes også forenlig med utvalgets beskrivelse av kunnskaps- og forskningsbehov under pkt 2.6.2.

Bortsett fra dette er vi enige i store deler av utvalgets beskrivelse av nå-situasjonen og anbefalingene om økt finansiering, mer forutsigbare rammebetingelser, styrking av karriereveier for unge forskere, styrking av datainfrastrukturen, og at det ved finansiering av forskningsprosjekt kan stilles krav om søknadene bygger denne eller andre kunnskapsoversikter.

1.3 Samfunnsøkonomiske forhold: Vi forelår at det også vises til James Heckman sine beregninger om at investering i tidlig innsats/intervensjoner mot de mest utsatte gruppene gir størst avkastning tilbake til samfunnet. Et eksempel på referanse er: Heckman, J. (2000). "Policies to Foster Human Capital," (with Discussion), *Research in Economics* ,54(1), 3-56.

2.3 Forskning- og utviklingsmiljøer:

Det henvises til at Regionsenter for barn og unges psykiske helse (R-BUP Øst-Sør) er underlagt departementet (BFD) instruksjonsmyndighet på en annen måte enn de øvrige regionale kunnskapssentrene (RKBU Vest, RKBU Midt og RKBU Nord). Vi finner dette underlig all den tid faktum er at alle disse fire sentrene finansieres over den samme budsjettposten på statsbudsjettet og mottar det samme tilskuddsbrevet fra Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og alle har regionale oppdrag. Bakgrunnen for etableringen av de regionale kunnskapssentrene i Vest, Midt og Nord var for øvrig sammenslåing av de tidligere regionale sentre for barn og unges psykiske helse (RBUP) og barnevernets utviklingssenter (BUS). Tilskuddsordningen innebærer for øvrig at det er sentrene og ikke

myndighetene som har ansvaret for at å møte praksisfeltets behov knyttet til utviklingsforskning, utvikling av kunnskapsbaserte tiltak og kompetanse og bistå tjenestene i implementering og evaluering av tiltak og kompetanseutvikling.

2.3.1. Vi deler utvalgets bekymring for at rammebetingelsene for å forske varierer mellom utdanningsinstitusjonene, og konsekvensene dette har for den forskningsbaserte undervisningen på studiene innen barnevern og sosiale arbeid. I tillegg til forslagene utvalget fremsetter mener vi at virkemidler for å styrke institusjonelt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, forskningsinstituttene og praksisfeltet bør vurderes. De nasjonale og regionale kunnskapssentrene representerer den forskningsfronten som utvalget mener norske myndigheter bør ha som ambisjon.

2.3.2. Vi slutter oss til utvalgets oppfordring til BFD og Bufdir om å vurdere bruk av andre kanaler enn DOFFIN for å lyse ut forskningsoppdrag, og at en grunn til at forskningen er så fragmentert er utformingen og innholdet i disse utlysningene. Vi er enige i at myndighetene bør kanalisere disse midlene til langsiktige prosjekt, enten gjennom utlysninger i Forskningsrådet eller gjennom tilskudd til de etablerte forskningsmiljøene innen fagområdet.

2.4.1 Første avsnitt på side 14 bør noe av teksten endres: Vi slutter oss til utvalgets oppfordring til BFD om utvikling av langsiktige planer for forsknings- og kunnskapsutvikling. De regionale kunnskapssentrene er involvert i en rekke forsknings-, utviklings- og opplæringstiltak for å styrke kunnskapsutviklingen om barn og unges psykiske helse, oppvekstforhold og omsorgsbehov mot kommunale tjenester. I tillegg har samarbeidet mellom sentrene blitt institusjonalisert gjennom etablering av et Kunnskapsforum, og gjennom møter med fylkesmennene. De regionale kunnskapssentrene har også utstrakt kontakt med Bufdir, men tror at direkte kontakt mellom de regionale kunnskapssentrene og BFD (og HOD) ville kunne styrke den langsiktige planleggingen av forsknings- og kunnskapsutviklingen innenfor fagfeltet.

2.4.2. Siste avsnitt i denne delen (side 14):

Vi er enig i utvalgets beskrivelse av utfordringene knyttet til formidling, og mener at det bør legges til rette for utvikling av kostnadseffektive måter å formidle forskningsresultater. Vi har nå en rekke positive erfaringer med bruk av digitale formidlingsverktøy som vi planlegger å bygge videre på. Vi er også enige i utvalgets beskrivelse av behovet for utvikling av databaser som gjør forskning om barn og unge lett tilgjengelig. INSUM som utvalget fremhever er et godt eksempel på hvordan kunnskapsoversikter slik som Cochran-reviews kan gjøres lett tilgjengelig. Kunnskapsoversiktene her vil i all hovedsak være basert på forskning utover norske forhold. Derfor er det verd å fremheve to databaser som presenterer kunnskapsoversikter baserer seg på forskning av tiltak og kartleggingsverktøy som er tilgjengelig i Norge. Ungsinn <https://ungsinn.no/> Tidsskrift for virksomme tiltak, og PsykTestBarn <https://psyktestbarn.r->

bup.no/no som er et elektronisk tidsskrift som utgir artikler om måleegenskaper ved norske versjoner av tester og kartleggingsverktøy. Begge disse databasene drives i samarbeid mellom de regionale kunnskapssentrene. PsykTestBarn driftes av RBUP Øst Sør, mens Ungsinn driftes av RKBU Nord. Vi mener at utvalget bør se nærmere på disse databasene for å vurdere tiltak for at tjenestene i enda større grad kan benytte disse som grunnlag for kunnskapsbasert praksis.

2.6.1 Vi er enige i at tilgangen til gode data utgjør en betydelig hindring for forskning på området. Vi er enige med utvalget at det ligger et potensiale i å styrke kvaliteten ved og tilretteleggingen av registerdata for forskning på barn og unge. Et konkret forslag er å spille dette inn i arbeidet til Direktoratet for e-helse i forbindelse med etableringen av Helseanalyseplattformen, hvor dataplattformen henter data fra bla. helseregistre og helseundersøkelser med innebygd personvern og hvor informasjonssikkerheten er ivaretatt. Den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av forskning på utsatte barn og unge sammenfaller med konseptvalgutredningen for Helseanalyseplattformen. I forhold til anbefalinger og forslag til tiltak er vi enige i målene og tiltakene som beskrives. Vi tillater oss å komme med utfyllende kommentarer på noen av disse, utover de kommentarene vi har gitt over.

4.4.1 Tiltak: Etablere en strategigruppe med forskere, brukere, fagprofesjonelle og forvaltningsaktører som kommer med forslag om hva som trengs av forskning: Mye av denne strukturen ligger ved RKBUene.

Utover de tiltakene som beskrives under Mål 7 bør muligheter med å utvikle nåværende registre: Folkehelseprofil for kommuner, bydeler, og fylke

<https://www.fhi.no/hn/folkehelse/folkehelseprofil/> og Ungdata

<http://www.ungdata.no>. I tillegg foreslå en videreutvikling av DigiBarnevern slik at it-systemet lagrer informasjon som kan bli forskbare data, se

<https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/utviklingsprosjekter/digibarnevern/om-behovet/>

Konkret eksempel på 4.6.3, tiltak 5: Finansiere en pragmatisk RCT studie om effekt av «Nurse Family Partnership», med ambisjon om å studere langtidseffekter. Konkret eksempel på målsetting/mål: Norge, som en velferdsstat med utbygde tjenester og statlig satsing på målgruppen, bør i like stor grad forske på virksomme kjernekomponenter i ulike programmer i norsk kontekst, som å vurdere manualiserte programmer importert fra utlandet som ikke nødvendigvis passer målgruppene for utsatte barn og unge i Norge.

Om forslag til tiltak 4.9.1. Som tidligere nevnt er vi usikre på om utvalget er kjent med innholdet i databasen Ungsinn.no, og det gjør oss usikre på hvor velfundert dette foreslåtte tiltaket er. I sin ytterste konsekvens foreslår utvalget å slå sammen deler av NUBU, NKVTS og de fire RKBU/RBUPene. Vi oppfatter dette som det mest konkrete forslaget til utvalget, og noe som vi gjerne ville kommentert nærmere på dersom vi hadde hatt et bedre grunnlag

for å vurdere bakgrunnen for forslaget, hva det konkret vil innebære og hva en ønsker å oppnå. All den tid dette ikke er kjent for oss er det vanskelig å ta stilling til om vi støtter utvalgets forslag eller ikke. Under de rette forutsetningene kan dette vise seg å være et fornuftig forslag for å sikre implementeringskvalitet, men under sviktende forutsetninger mener vi at det kan gjøre regional implementering av tiltak vanskeligere. Vi vil derfor oppfordre utvalget til å konkretisere bakgrunn, forutsetninger og formål med dette forslaget før vi kommenterer på det.
 RKBV Vest, GAMUT og Arbeidsliv og inkludering, NORCE

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	<p>Denne rapporten legger sterk vekt på grunnleggende forskning. Det står i kontrast til rapport 4 om Å bruke forskningsbasert kunnskap i praksis der det er stor vekt på fleksibel gjennomføring av prosjekter, lokale prioriteringer og aktuelle behov. Det er viktig at man i det videre arbeidet sorterer nærmere på hvilke områder det trengs mer grunnleggende langsiktig forskning, og på hvilke områder det er viktigere med mer anvendt forskning for å møte konkrete kunnskapsbehov. I tråd med dette bør det lages en strategi for hvilke behov som møtes best gjennom NFRs programmer, og hvilke behov som møtes best gjennom bidrag eller utlysning av oppdrag. En slik strategi kan med fordel struktureres langs ulike tema – som for eksempel: barn og unges posisjon og vilkår, forebygging av ulike former for utenforskap og vansker, tiltak rette mot utsatte barn og unge (offentlige og private tjenester).</p>
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge	<p>Implementering og tiltaksutvikling. Økt omfang og kvalitet på forskning om tiltaksutvikling og implementering er en god ide, for eksempel som et senter for fremragende forskning. I mål nr. 9 fremmes et konkret forslag til tiltak om at implementeringskompetansen som er etablert i tre sentre bør koordineres og rendyrkes til ett spissfaglig miljø for tiltaksimplementering. Hvem som bør inngå i fremragende satsinger tenker vi generelt bør vurderes ut fra kvantitet og kvalitet av internasjonal forskningspublisering. Videre er det viktig at behovet for implementeringsforskning sees i sammenheng med hva en skal implementere. Hvis implementeringen skal ha en positiv funksjon så er det viktig at det som skal implementeres er effektevaluert i kontrollerte studier. Implementering bør derfor kobles med virksomme 'intervensjoner' som er evaluert i kvantitative forskningsbaserte evalueringer av 'hva som virker' i arbeidet med utsatte barn og unge. God implementering krever gode tiltak som bygger på gode intervensjonsstudier og grunnforskning. Her vil også nyere forskningsdesign komme inn, der tiltakene utvikles sammen med praksisfeltet. Man bør derfor se implementeringsforskningen i sammenheng med både intervensjonsstudiene og grunnforskningen. I et slikt lys ser man at samling av implementeringskompetanse til ett faglig miljø løst fra det resterende (forskning og tiltaksutvikling) er lite</p>

hensiktsmessig, og for NUBU's del ikke i samsvar med mandat. Et nettverkssamarbeid kan imidlertid være en styrke.

Integrere utvikling og implementering. Det er behov for flere prospektive, randomiserte studier (RCT) der målsettingen er å etablere et forskningsbasert kunnskapsgrunnlag for virksomme tiltak og tjenester, og som kan oppskaleres og tilpasses lokale forhold i hele landet. Videre er brukerstyrte design en relativt ny retning innenfor implementeringsforskning og framhever at tiltak må utforskes og utvikles sammen med ledere, praktikere, relevante klienter og brukere – dvs. her kommer barneperspektivet inn. Dette fordrer 'samskaping' mellom forskning og praksis slik at tiltak blir mer brukervennlige og optimaliserte, både ut fra feltets behov og forskningskriterier om effektive tiltak basert på tidligere forskning (anvendt og grunnforskning). Brukermedvirkningen er viktig i alle ledd av forskningsprosessen, fra kartlegging av behov til «ferdig» tiltak. Implementeringsforskning kan derfor rette seg mot kunnskaps- og kompetanse-behovene som praksisfeltet og brukere identifiserer, støtter eller foreslår og som igjen kan bidra til at tiltakene blir mer egnet for implementering i praksis. Igjen ser vi betydningen av samspillet mellom implementering, evaluering og grunnforskning..

Gjennomføring og rekruttering til studiene. Det er meget utfordrende å gjennomføre studier av høy kvalitet innenfor barnevern og sosiale tjenester for de mest utsatte barna. Det trengs derfor en solid og langvarig styrking av og satsing på å bygge opp sterke nettverk med kompetansemiljøer knyttet til rekruttering til og gjennomføring av RCT:er og andre typer behandlingsstudier. Dette forskningsfeltet trenger en langsiktig satsing på kompetansemiljøer som kjenner kravene til forskning (etiske-, personvern-hensyn og prosedyrer) og som i tillegg kan selve faget det er å gjennomføre og rekruttere til studier som omhandler de mest utsatte barna. Forskningslogistikkteamet ved NUBU har allerede et eksisterende nettverk sammen med RBUP, NKVTS, FHI og Psykologisk institutt som det går å bygge videre på når det gjelder en solid satsing innenfor dette feltet. Flere relevante miljøer kan selvsagt med fordel inviteres inn til dette nettverket. Forskningsmiljøene burde rekruttere, utvikle og jobbe for å holde på personell innenfor det forskningslogistiske faget innenfor barnevernsforskningen, noe lignende a la sk "Clinical Trials Units" i den medisinske verdenen

Oppfølgingsstudier. Det er et stort behov for oppfølgingsstudier av barn og unge som har gjennomgått våre tiltak. Men det må være på realistiske oppfølgingsvariabler som en kan anta at behandlingen har hatt betydning for (PALS er et negativt eksempel på registerforskning uten relevante utfallsvariabler, og alt for lange tidsspenn). Mye tyder på at de endringer som er skapt gjennom våre intervensjoner blir motvirket av skoler og et arbeidsliv som i liten grad støtter opp om endringene som er oppnådd.

Kunnskapssenter. Forslag om opprettelsen av en database, kunnskapssenter eller kunnskapssentral som kan samle nyttig forskningskunnskap beregnet på praktikere, støttes (jf California

Clearinghouse). Biblioteket ved Bufdir har noe av den oppgaven i dag, men videresender det meste av artikler og rapporter uten noen form for kvalitetsvurdering eller uavhengige kommentarer. Vi minner om at www.ungsinn.no har en funksjon som kunnskapssentral/senter, men dog med høyest fokus på psykisk helse og skole. Man kan tenke seg en base som supplerer med tiltak innenfor barnevern. I mål 7 ønskes en velfungerende datainfrastruktur for forskning på utsatte barn og unge. Her kan nevnes som et eksempel Tjenester for Sensitive Data (TSD). Dette er utviklet for forskere ved UiO og andre offentlige forskningsinstitusjoner, oppfyller lovens strenge krav til behandling og lagring av sensitive forskningsdata, sikkert prosjektområde, har en integrert skjemaløsning for å samle inn sensitive data, og gir tilgang fra hvor som helst i verden.

Sentersatsingen. Rapporten viser til at noen offentlige myndigheter har bidratt med langsiktig satsing på og finansiering av sentre (eller forskningsprogrammer) på avgrensede forskningsfelt, blant annet for å styrke forskningskompetansen innen disse feltene. Forklaringen på det kan være at universitet og andre forskningsinstitusjoner har vært lite lydhøre for å satse på praksisrelevant forskning. Det er uklart om dette kan erstattes av 'direkte forskningsstøtte' eller utlysninger av fem- eller ti-årige forskningsprogrammer (jf. barnehageforskningen). Dette kan dreie seg om et 'både-og' og er en garanti for kontinuerlig dialog mellom forvaltning og forskning. For NUBU har sentersatsingen fungert bra, på grunn av forutsigbarhet, langsiktig planlegging og optimalisering av forskerstabens størrelse.

Samarbeidsnettverk. Det er viktig å etablere gode samarbeidsplattformer mellom miljøer med felles interesser og utfordringer. Felles seminarer, felles prosjekter og publikasjoner kan være nyttig for å knytte nettverkskontakter på tvers av miljøene.

Hvordan gjøre forskningsfeltet attraktivt? Rapporten inneholder mye om behov og krav fra praksisfeltet for å gjøre forskningen mer praksisnær, tilgjengelig og oppsummert. Det sier lite om hvordan denne forskningen skal organiseres, finansieres og koordineres slik at det blir attraktivt for forskere å arbeide på dette feltet. Det er dårlig respons på utlysninger av midler til evalueringer, og særlig eksterne replikasjoner. Det er komplisert, kompetansekrevene og dyr forskning, hvis en også skal legge inn implementering, formidling og samarbeid med brukere og praksisfelt. Det er ingen tradisjon for slik forskning i Norge. Hvilke krav bør stilles til praksisfeltet når det gjelder kompetanse og etterlevelse (fidelity). Det er behov for forskeropplæring i kontrollerte evalueringstudier og implementeringsforskning.

Forskingskvalitet beskrives som originalitet (ny kunnskap), pålitelighet (reliabilitet) og relevans (usefulness). Man kunne alternativt brukt begrepene 'kvalitet' og 'relevans' i en betydning der kvalitetskriteriene vil variere avhengig av forskningstilnærming og kriterier som stadig revideres f.eks. CONSORT (for RCTs) eller STROBE for observasjonsstudier. Relevans handler om validitet og nytte i forhold til praksisfeltet. Vi

er litt mer usikre når originalitet beskrives som en betingelse for høy kvalitet, fordi blant annet intervensjonsforskningen har et stort behov for replikasjoner, som uavhengige evalueringer, oppfølginger over tid eller i ulike kontekster. Men kvalitetskravene bør heves, for eksempel at all forskning som publiseres, rapporter og artikler, bør være fagfellevurdert.

Grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid.

Skillet mellom grunnforskning og anvendt forskning er mindre klar når det gjelder forskningen om utsatte barn og unge, og det kan være mindre behov for å framheve dette her enn på andre forskningsområder. Her kunne man operere med to standarder: Kvalitet og relevans. På vårt område vil det regelmessig være behov for replikasjonsstudier, gjerne av eksterne miljøer og forskere. Det er positivt at rapporten understreker grunnforskningens verdi. Ved NUBU har vi et pågående forskningsrådsfinansiert prosjekt «SLEDE» knyttet til vår longitudinelle studie BONDS, og her er hovedfokus nettopp å studere sosioøkonomiske faktorerens betydning for barns utvikling innenfor en norsk kontekst.

Tverrfaglighet Det bør være forskningsprosjektene innhold og problemstillinger som avgjør om tverrfaglig forskning er en fordel eller ulempe. Visse forskningsspørsmål kan med fordel analyseres og evalueres innenfor et monofaglige forskningsmiljø.

Identifisere forskningsbehov. Man kan etablere samarbeidsgrupper mellom forskning, forvaltning, praksis og brukere når det gjelder å identifisere kunnskapsbehov (jf FORTE og Rådslag i barnvernet).

Barneperspektiv

Det er positivt at dette beskrives som bredere enn «barnets perspektiv» og det er viktig med økt oppmerksomhet rundt spørsmålet «hva betyr dette for barn og unge». Men en bør unngå at dette fortrenger forskning om tjenestesystemets organisering og virkemåte. Hvilke tilbud barn får, og hvor virksomme de er, avhenger ofte av hvordan tjenestesystemene er organisert, fungerer og samarbeider på tvers av sektorer, og her kan flerfaglig forskning ha en naturlig plass. Det trengs forskning om møtet mellom klienter og tjenester der fokus er på arbeidsprosessen, på hvordan barn og foreldre blir møtt i tjenestene, på ventetider, på betydningen av stabile kontakter i tjenestene, og på hvordan tjenestene informerer og involverer barn, unge og deres foresatte.

Brukermedvirkning. Man må heller ikke glemme praktikerne og deres behov. Brukersynspunkter (tilfredshet), brukermedvirkning og konsekvenser for brukerne (utfallsvariabler) er viktige parametere å måle.

Risiko og beskyttende faktorer. Når en skal vurdere hvem barn med sammensatte problemer er, bør det kanskje skilles mellom strukturelle risikofaktorer (inntekt, utdanning, boforhold, arbeidsledighet, minoritetsbakgrunn) og mer dynamiske risikofaktorer som vold og overgrep. Strukturelle risikofaktorer er et tema for velferdsforskning og forskning om fordelingsproblemer i det norske samfunnet. De dynamiske risikofaktorene handler

mer direkte om hvilke risiko og beskyttende faktorer som påvirker utsatte barn (s.7).

Frafall i videregående opplæring. Denne risikofaktoren har en mer uklar status, og det finnes flere grunner til at ungdom utsetter slik skolegang på grunn av reiser, andre utdanningstilbud osv. Hvis det skal med som tema risikofaktor for utsatte barn og unge, bør det legges til at det handler om at avbrudd (dropout) eller manglende skolegang ikke er positivt motivert. (s. 7)

Prevalens og overlappinger. Hvis en skal oppgi prevalenstall for ulike problemgrupper, bør en også beregne eller estimere hvor stor grad av overlapp det kan være mellom gruppene. Hvis en oppsummerer prosentatsene som finnes i rapporten, blir det en overestimering.

Utsatte barn og unge som voksne. Dette er et av forskningsområdene som illustrerer hvor underfokuset og underfinansiert forskningen om utsatte barn og unge er. Her mangler det longitudinelle studier, blant annet registerstudier av hvordan det går med de utsatte barna i voksen alder. Designet blir imidlertid viktig slik at det finnes relevante sammenligningsgrupper. Her er det kanskje litt få studier, antagelig fordi en har begrenset seg til studier om overgangen til voksenliv. Noen av disse har blitt kritisert for lav metodologisk kvalitet. Her bør en antagelig inkludere andre relevante longitudinelle studier av barns utvikling som Barn i Bergen, Trygg i Trondheim, Barns sosiale utvikling (BONDS), mm. (s. 8).

Samfunnsøkonomiske forhold. Det bør det kanskje sies noe om usikkerheten i slike beregninger og er det tilfeldig at det er konsulentfirmaer som Rambøll og VISTA analyse som står bak disse beregningene? (s. 8). Det kan være nyttig å legge merke til at Oslo Economics i 2017 gjorde en analyse av hjelpetiltak i barnevernet der disse samlet sett ble funnet samfunnsøkonomisk lønnsomme. Tiltakene MST, FFT og PMTO var blant tiltak som ble trukket fram som viktige for å utvikle kunnskap om gode tiltak for nettopp de gruppene av barn som dagens hjelpetiltaksregime i mindre klarer å hjelpe.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Bufdir	Overordnet innspill til alle delrapporter Tiltakene som foreslås i rapportene er ambisiøse, noe vi synes er bra. Vi har merket oss at mange av intensjonene i tiltakene møter også målene Bufdir har i sin Kunnskapsstrategi for 2019-2021, som blant annet trekker frem viktigheten av økt vitenskapelig kvalitet, flere offentlig sektor phd., kunnskapsdeling med andre sektorer, implementering, datakvalitet, formidling og involvering av brukere og praksisfeltet. Det foreligger svært mange ulike tiltak. Ut fra vår vurdering vil det være en fordel om arbeidsgruppene prioriterer tiltakene ut fra hva de strategisk mener er de mest sentrale grepene. Prioritering er

spesielt viktig for de av tiltakene som foreslås som ser ut til å kreve relativt omfattende investeringer. For de fleste av de foreslåtte tiltakene mangler det en vurdering av konsekvenser og mulige positive eller negative effekter. Det vil være en styrke om arbeidsgruppene i oppfølgingen vurderer eventuelle økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser av sine forslag. Vurderingene kan gjerne gjøres kort og overordnet, men det er særlig viktig på større tiltak eller tiltak som arbeidsgruppen mener bør prioriteres. Videre er enkelte tiltak uklart formulert, slik at det er vanskelig å forstå hvordan de bør gjennomføres i praksis og hva tiltaket konkret innebærer. Bufdir ser også det i noen beskrivelser av «nå-situasjonen» mangler henvisning til hvilket empirisk grunnlag de baserer seg på. For å øke troverdigheten og etterprøvarheten for kunnskapsgrunnlaget som tiltakene baserer seg på, bør de basere seg på et faktagrunnlag som er åpent tilgjengelig for leseren. Et konkret eksempel på er «*Det er et inntrykk at forskes på tema og områder uten et mål om å påvirke arbeid med utsatte barn og unge, eller at det gjennomføres forskning som tjenestene selv ikke ser behov for*». Her fremsettes relativt sterke påstander, uten at leseren får informasjon om hva dette utledes av annet enn «et inntrykk». Det henvises heller ikke til eksempler eller har kildehenvisninger. Bufdir anbefaler videre at det i hver av rapportene hvem som har deltatt i arbeidet, med arbeidssted/funksjon.

Videre defineres «utsatte barn og unge» noe forskjellig i de ulike delrapportene. I delrapporten om utdanning er f.eks. ikke barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom inkludert. Bufdir mener også at foreldre- og familieperspektivet gjennomgående bør inkluderes tydeligere i alle delrapporter. Ovenstående er generelle kommentarer som gjelder for alle arbeidsgrupperapportene. Vi viser forøvrig til spesifikke kommentarer til hver av rapportene, der noen enkelttiltak er kommentert særskilt.

Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon

Overordnet kommentar:

Det kan se ut som at arbeidsgruppen har som utgangspunkt at sektoransvaret for forskning for utsatte barn og unge, alene innehas av BFD. Bufdirs forståelse er at sektoransvaret for forskning er delt mellom mange departementer ut fra hvilke ansvarsområder hvert departement har. For eksempel vil Kunnskapsdepartementet ha sektoransvaret for barn og unge som faller utenfor skole, mens Helsedepartementet vil ha sektoransvaret for barn og unge som faller utenfor pga sykdom. Samtidig vil det ikke gi et tilstrekkelig helhetlig bilde å forske på ett og ett problemområde hver for seg. Hovedpoenget er at det derfor ikke nok alene å se på hvilke midler BFD har tilgjengelig til forskning, men også hvordan andre departementer prioriterer «sine» grupper utsatte barn og unge. Midler som departementene har stilt til rådighet for Forskningsrådet gir også muligheter for prioritering av forskning på utsatte barn og unge. Det samme

gjelder forskningsmidler som UH-sektoren har til rådighet som også kan brukes mer strategisk rettet mot utsatte barn og unge. En utfordring, slik vi ser det, er at mange utsatte barn og unge har utfordringer på flere livsområder samtidig, noe som tilsier at det ikke gir et tilstrekkelig helhetlig bilde å forske på ett og ett problemområde hver for seg.

Mål 1. All forskning og kunnskapsutvikling er basert på systematiske og etterprøvbare kunnskapsoversikter

4.1.1 Tiltak: Det er et krav at prosjektsøknader viser til systematiske forskningsoversikter og/eller metasynteser slik at problemstillinger og forskningstema er begrunnet med at det ikke finnes kunnskap, eller at foreliggende kunnskap er kontradiktorisk.

4.1.2 Tiltak: Etablere retningslinjer som krever at kun prosjekter som er kunnskapsbaserte kan få støtte.

Buudir er enige i intensjonene. Dette forstår vi som at handler om å ha godt grunnlag for å vurdere behov for videre forskning. Buudir støtter også intensjonen om å få flere systematiske oversikter på relevante tema. Buudir vurderer likevel at målet er formulert strengere enn hva som er hensiktsmessig. Målet vil for eksempel kunne innebære at fagdirektorater ikke kan bestille ulike typer primærstudier som for eksempel kvalitative studier eller spørreskjemaundersøkelser på et felt uten at det først er utviklet en systematisk oversikt på feltet. Ved for eksempel å gjennomføre et innledende søk/ scoopingsøk kan man fort få oversikt over om det er et forskningsfattig felt, uten å måtte bestille en hel systematisk oversikt. Vi vil derfor forslå at målet justeres og får en noe rundere formuleringer slik at behovet for fleksibilitet ivaretas.

Mål 2. Norsk forskning på utsatte barn og unge er i den internasjonale forskningsfronten på sentrale områder

4.2.1 Tiltak: Investere med langsiktig finansiering i eksisterende forskningsmiljøer som har dokumentert høy vitenskapelig kvalitet og vist potensial til å hevde seg i den internasjonale forskningsfronten. Et konkret eksempel på måloppnåelse er at en forskningsgruppe/miljø som forsker på utsatte barn og unge får et Senter for Fremragende Forskning (SFF) og/eller ERC Starting/Consolidator/Advanced grant.

4.2.2 Tiltak: Sørge for at det er grunnforskning på feltet utsatte barn og unge

Buudir er enige i ambisjonen om at Norge skal være i forskningsfronten for utsatte barn og unge. Vi har ikke vurdert om det er riktig tiltak for å nå målet, men vi ser det forutsetter en langsiktig investering.

Mål 3. Det er karriereveier for unge forskere med doktorgrad på feltet utsatte barn og unge

4.3.1 Tiltak: For å beholde kompetanse og vitenskapelige talenter lyses det ut postdoktorstillinger, og innstegsstillinger på feltet.

4.3.2 Tiltak: Lyse ut kortere overgangsprosjekter til kandidater som nylig har disputert på feltet utsatte barn og unge for å sikre kontinuitet og tilrettelegge for videre forskning på feltet.

Bufdir er enige i at det bør være karriereveier for unge forskere med doktorgrad på feltet utsatte barn og unge. Samtidig kan det være positivt at det er karriereveier inn mot forvaltning og praksisutøvelse, som et bidrag til kunnskapsbasert praksisutvikling.

Mål 4. Det er et samarbeid mellom forskning, praksis og brukere for å utvikle og implementere nye kunnskapsbaserte prosjekter

4.4.1 Tiltak: Etablere en strategigruppe med forskere, brukere, fagprofesjonelle og forvaltningsaktører som kommer med forslag om hva som trengs av forskning.

4.4.2 Tiltak: Få minimum fem offentlige PhD-er for forvaltning- og praksisfeltet, i hvert fylke.

Bufdir er enig. En strategigruppe bestående av forskere, brukere av kunnskap og sluttbrukere kan være et godt tiltak. Det blir viktig å identifisere sentrale kunnskapshull og sammenholde dette med risiko for utenforskap, og behov sett fra brukerne av kunnskapen sin side, og ut fra behov og ønsker sluttbrukere har. Økt bruk av offentlig sektor PhD er også en del av Bufdirs Kunnskapsstrategi for 2019-2020.

Mål 5. Det er en prioritert og koordinert 10 års plan for forsknings- og kunnskapsutvikling

Bufdir støtter et mål om å ha en prioritert og koordinert langtidspan for forskning på området. Vi er videre enige i at det bør investeres betydelig mer i forskning på utsatte barn og unge, og at det utarbeides en helhetlig plan for arbeidet. Imidlertid bør en slik plan ha bred forankring i flere departementer og sektorer. Arbeidsgruppen kan, ut fra vår vurdering, tydeliggjøre målet med en styrket forskningsinnsats. Det handler ikke om forskning for forskningens skyld, men om behovet for forskning som grunnlag for å hindre marginalisering og utenforskap, gjennom å utvikle tiltak og tjenester som møter behovene.

4.5.3 Tiltak: Redusere tildelingen av forskningsmidler til oppdragsforskning og styrke og øke finansieringen av stabile og solide forskningsmiljø.

Bufdir leser tiltaket slik at man med «oppdragsforskning» mener tilfeller der fagdirektorater og departementer anskaffer forskningsprosjekter på konkrete tema. Bufdirs har et viktig samfunnsmandat i kraft av å være fagdirektorat for barnevernet, familievernet, krisesentre og adopsjonsfeltet. I tillegg har vi et overordnet fagansvar på de sektorovergrepene oppvekst, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. For å ivareta våre oppgaver er det nødvendig å motta kunnskapsbasert kunnskap der det mangler, på konkrete, identifiserte risikoområder eller utfordringer. Dette benyttes som grunnlag for tiltak- og tjenesteutvikling. Før igangsettelse av slike prosjekter har vi en klar plan for bruk av kunnskapen. For eksempel igangsatte vi i 2015 et langsiktig forskningsprosjekt *Barnevernets undersøkelsesarbeid - fra bekymring til beslutning*, som aktivt benyttes for å utvikle innholdet i et digitalt saksbehandlersystem/kvalitetssystem som kommunalt barnevern

skal kunne ta i bruk. Prosjektet har en økonomisk ramme på 12 millioner.

På andre områder har vi behov for å igangsette evalueringer av konkrete tiltak, metoder eller tilnærminger for å få kunnskap om virkningen og behov for å justere innretning. Vi er også pålagt av reglement for økonomistyring i staten å gjennomføre evalueringer for å få informasjon om hele eller deler av virksomhetens ansvarsområde og aktiviteter. Konkrete eksempler på slike prosjekter er følgeevaluering av fritidskortet og evaluering av tilskuddsordningen *Støtte til oppfølgings- og løsfunksjoner for ungdom*.

For andre oppgaver, som ved utvikling av faglig normerende veiledere, retningslinjer og råd, så vil vi innhente systematiske kunnskapsoppsummeringer. Dette kan også gjelde også når vi skal gi faglige råd til departementet. For eksempel innhenter vi nå en systematisk kunnskapsoppsummering om barns medvirkning i barnevernet, og en om bruk av brobyggere.

Buudir får også oppdrag fra departementene om å iverksette konkrete kunnskapsinnhentinger, som kan være knyttet til lov- eller regelverksutvikling, eller som grunnlag for politisk utviklingsarbeid. Eksempler er evaluering av talspersons- og tillitspersonsordningene i barnevernet, og en forskningsinnsats om samvær etter omsorgsovertakelse.

For å sikre at vi har kunnskap til riktig tid, og at forskningsinnsatsen treffer våre behov, er det nødvendig å ha tilstrekkelige midler til disposisjon. Det er derfor nødvendig for Buudir å ha midler til disposisjon for å ha mulighet til å gjennomføre sitt samfunnsmandat og sine forpliktelser som fagorgan på viktige områder. Vi er derfor uenige i arbeidsgruppens forslag om å ta midler fra oppdragsforskning. Vi er imidlertid enige i behovet for å styrke forskningsinnsatsen på området gjennom større bevilgninger for å bidra til å gi stabile og solide forskningsmiljø. Dette er også et eksplisitt mål i Buudirs kunnskapsstrategi 2019-2021.

Vi har også kommentarer til følgende beskrivelse av nå-situasjonen:

«Buudir står for mesteparten av forskningsoppdragene som lyses ut på DOFFIN knyttet til utsatte barn og unge. Bruk av oppdragsforskning har i mange tilfeller karakter av kortsiktighet og brannsløkking, og som derved ofte ekskluderer universitets- og høyskoleforskere fra å søke. En av hovedutfordringene er at oppdragene tildeles mange ulike miljøer, inkludert konsulentmiljøer, noe som igjen fører til at resultatet kan bli overflatisk og pengene spres tynt slik at det bygges ikke robuste miljøer som over tid får solid forskningskompetanse som kan levere forskning av høy kvalitet og med høy relevans. Departementer og direktorater som bestillere av forskning bør derfor oppfordres til å tenke langsiktig gjennom å styrke utvalgte forskningsmiljøer. Dette kan gjøres ved å tildele større og langsiktige prosjekter, med tydelige krav om høy vitenskapelig kvalitet».

Hvilken kunnskap vi har behov for varierer fra oppgave til oppgave. Alt fra å få kunnskap om hvordan andre land organiserer sitt tilbud, situasjonsbeskrivelser, eller utredninger som ikke innebærer å utvikle ny kunnskap - til større og mer omfattende forskningsspørsmål. Førstnevnte oppdrag krever som oftest ikke forskningskompetanse. Slike oppdrag blir som regel lyst ut på Doffin med en kortere kostnads- og tidsramme, og går noen ganger til konsulenter.

Buudir kan imidlertid ikke se at tidshorisont eller kostnadsramme vanligvis ikke gir mulighet til UH-sektoren til å søke på FoU-prosjektene som lyses ut. I Buudirs portefølje av pågående FoU-prosjekter går 13 % av totalrammen til konsulentmiljøer. De resterende 87% er forskningsprosjekter som gjennomføres av UH-sektoren, forskningsinstitutter, FHI eller som støtte til offentlig sektor phd. Kontraktene som er inngått med disse miljøene er også i hovedsak de med størst totalramme og lengst tidshorisont, da en klar hovedtyngde av FoU-opdragene er på minimum tre år. Buudir kan også informere om at vi vurderer å prøve ut to nye anskaffelsesformer på forskningsområdet, herunder bidragsfinansiert forskning og rammeavtaler på forskning. Bidragsfinansiering gir støtte til UH-sektoren uten krav til motytelse. Buudir har vurdert at dette kan være et hensiktsmessig virkemiddel for å blant annet stimulere til forskning av bedre kvalitet, mer uavhengig forskning og mer fleksibilitet for forskningsmiljøene. Rammeavtaler på forskning vil kunne bidra til å nå målet om å bygge kunnskapsmiljøer, de inkluderer færre miljøer med et mer forutsigbart og kontinuerlig samarbeid om forskningsbehov på direktoratets områder. Når de to nye anskaffelsesformene skal prøves ut vil Buudir legge opp til en åpen prosess både for innspill i forkant, og ved inngåelse av kontrakter slik at prinsippet om åpenhet og likeverdighet ivaretas. Når det er sagt vurderer Buudir at det likevel fremdeles vil være et behov for å lyse ut prosjekter enkeltvis, da bidragsfinansiering eller rammeavtaler trolig ikke vil kunne dekke alle fremtidige behov. Grunnen til det er, som tidligere nevnt, at Buudirs ansvarsfelt er svært bredt og med et variert kunnskapsbehov.

Mål 6. Sentrale kunnskapshuller om utsatte barn og unge er fylt

4.6.2 Tiltak: Forskningsrådet lyser ut forskningsprogrammer som spesifikt etterspør forskning om følgende temaer: 1) barnefokus, barns deltagelse og brukervedvirkning; 2) barn med minoritetsbakgrunn, flyktninger og enslige mindreårige asylsøkere; 3) fattigdom, digitale arenaer og sivilsamfunn; 4) tiltak overfor utsatte barn og unge; 5) forebygging og tidlig intervensjon; 6) normative og prinsipielle problemstillinger – statens legitimitet; 7) beslutningsprosesser og rettslige reguleringer; 8) implementeringsforskning.

Buudir støtter målet. Imidlertid vil det kreve noe innsats å vurdere og prioritere hvilke kunnskapshull som det er størst behov for å fylle, jf også kommentar til mål 4. Vi er enige i arbeidsgruppas vurdering av at det ved bør gjøres en prioritering av hvilke grupper av utsatte barn og unge man ønsker særlig

kunnskapsutvikling om. Imidlertid mener vi listen bør begrunnes og vurderes nærmere, ut fra kunnskapshull sammenholdt med en risikovurdering og behovsvurdering. Vi har forståelse for at arbeidsgruppa, innenfor tidsperioden man har hatt til rådighet, ikke har rukket å utarbeide kunnskapsoversikter som grunnlag for å peke på områder. Arbeidsgruppen bør vurdere om det er mer hensiktsmessig å knytte dette målet tettere opp mot mål 4 og en langtidsplan for forskning. En del av utarbeidelsen av langtidsplanen for forskning kunne vært nettopp å utarbeide en slik systematisk kunnskapsoppsummering for å avdekke sentrale kunnskapshull om utsatte barn og unge. I tillegg kunne en oppgave til en strategigruppe, som arbeidsgruppa foreslår under mål 4, bestående av forskere, brukere av kunnskap og sluttbrukere, vært nyttig å få innspill fra, nettopp for å utvikle en prioritering av forskningsinnsats, som kunne gå over år. Dersom arbeidsgruppa vil beholde et tiltak som peker på konkrete områder, så mener Bufdir at det også er andre grupper og perspektiver som bør vurderes inkludert; barn og unge utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep, som antakelig er en særlig utsatt gruppe i et livsløpsperspektiv, og barn og unge i et kjønns- og likestillingsperspektiv. Sistnevnte er særlig knyttet til kunnskap om kjønn har betydning for utfall og for muligheter for utsatte barn og unge. I tillegg foreslår vi at arbeidsgruppa ser på forslag fra #Ung i dag-utvalget (NOU 2019 19), som peker på bruk av sosiale medier, seksualisering, porno og seksuelle praksiser på nett, samt kommersialisering av barndommen og kroppspress. I tillegg bør det tydeliggjøres at barn og unge kan tilhøre flere forskjellige utsatte grupper, og at dette må ses i sammenheng. Det er viktig at barneperspektivet trekkes frem, slik vi vurderer at arbeidsgruppa har gjort. Det kan med fordel utdypes at barns ståsted og behov, samt hvordan ulike sosiale indikatorer (eksempelvis fattigdom) påvirker utvikling, endres over tid og med alder. «Barnas perspektiv» (barns synspunkter og perspektiver) vil også påvirkes av alder og modenhet.

Mål 7. Det er en velfungerende datainfrastruktur for forskning på utsatte barn og unge

4.7.1 Tiltak: Det er etablert løsninger, infrastruktur og teknologi som sikrer personvern hensyn, informasjonsinnhenting, legger til rette for registrering av data og datatilgjengelighet for forskning og analyse

4.7.2 Tiltak: Det registreres basisinformasjon, statistikk og faktainformasjon om utsatte barn og unge. Denne informasjonen er kvalitetssikret, oppdatert og tilgjengelig uten kostnader for forskerne.

4.7.3 Tiltak: Det er gratis tilgang til oppdatert helsedata og registre med sosiale, økonomiske og demografiske opplysninger

4.7.4 Tiltak: SSBs datamateriale er gratis tilgjengelig, uten forsinkelser, for landets forskningsmiljøer.

Bufdir er enige i målet om en velfungerende datainfrastruktur for forskning.

Bufdir mener tiltakene virker hensiktsmessige, men anbefaler at de foreslåtte tiltakene drøftes nærmere med SSB og

Helsedirektoratet knyttet til muligheter og de juridiske rammene som utgår av statistikklovgivingen.

Mål 8. Det er en kunnskapssentral som inneholder all kjent vitenskapelig kunnskap og forskning om utsatte barn og unge

4.8.1 Tiltak: All forskning om utsatte barn og unge samles i en brukervennlig og funksjonell kunnskapssentral og database.

4.8.2 Tiltak: Informasjon om kunnskapsbasen til hele forskningssystemet, praktikere og kommunene.

4.8.3 Tiltak: Lage retningslinjer som setter som krav at all FoU skal vise til kunnskapsoversikter.

Bufdir støtter intensjonen og ser det er et ambisiøst mål. Tiltakene er spennende og vil antakelig kreve omfattende, finansiering, kontinuerlig tverretattlig samarbeid og omlegging av dagens løsninger. Det vil være en fordel om arbeidsgruppa på disse tiltakene beskriver dem mer i dybden, og ser nærmere på økonomiske og administrative konsekvenser.

Utdanningene bør imidlertid også nevnes som målgruppe.

Tiltak 4.8.3 ser ut til å være en gjentakelse av tidligere tiltak?

Mål 9. Det er enheter med spisskompetanse på og ansvar for implementering av tiltak som hjelper utsatte barn og unge

4.9.1 Tiltak: Implementeringskompetansen som er etablert i kompetansesentrene (Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge (NBU), Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU)) bør koordineres og rendyrkes til ett spissfaglig miljø for tiltaksimplementering.

For Bufdir er dette tiltaket noe uklart formulert. Det er uklart for oss om arbeidsgruppa i tiltaket mener 1) det bør finnes kun ett spissfaglig miljø for tiltaksimplementering som skal ha ansvar for all implementering av ulike tiltak og metoder i alle relevante tjenester, for alle målgrupper innenfor kategorien utsatte barn og unge. Dette kan i så fall synes utfordrende å få til innenfor miljøene nevnt over. Eller 2) om arbeidsgruppa her foreslår at disse sentrene skal veilede andre som har ansvar for implementering, ut fra beste tilgjengelige kunnskap.

Bufdir er enige i at kompetansen om implementering må samles og benyttes i all implementering av tiltak og tjenester. Bufdir er videre opptatt av at det finnes en sterk implementeringsstruktur og -miljøer, som er godt kjent og blir brukt av tjenester og kommuner. Bufdir er også enig i at det er viktig med et godt samarbeid mellom kompetansesentrene om implementering, og at det finnes sterke miljøer som er godt kjent med forskningsfronten på området, og aktivt benytter dette.

Det vil være en fordel om arbeidsgruppa tydeliggjør tiltaket og beskriver det mer i dybden. Det vil være en fordel om alternative tiltak også vurderes.

Bydel Stovner

Det er svært positivt at det legges stor vekt på barns medvirkning og samfunnsdeltakelse.

Stavanger kommune, direktørområdene

- Stavanger kommune mener at BarnUnge21 er et svært viktig arbeid for utviklingen av gode tjenester til barn og unge.

Helse og velferd og Oppvekst og utdanning

- Kommunen mener imidlertid at dokumentet kunne vært bedre gjennomarbeidet og strukturert. Høringsfristen kunne med fordel vært lenger i den spesielle situasjonen Norge er i nå.
- Stavanger kommune støtter mer kunnskapsbasert og relevant forskning for videreutvikling av tjenester til barn og unge.
- Samarbeid med FOU om forskning i et regionalt samarbeid fordrer planlegging for langsiktig arbeid.
- Praksisfeltet bør ha tettere samarbeid med forskningsfeltet og i større grad være premissleverandører for nye forskningsspørsmål.
- Barns rettigheter og medvirkning må være tydelig forankret i alt arbeid knyttet til forskning, utdanning, ledelse og praksisfeltet
- Kommunene bør få i oppdrag å utarbeide en plan for BarnUnge21 som inneholder strategi for planlegging, iverksetting og gjennomføring på alle nivå

Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd samt Oppvekst og utdanning

- Stavanger kommune mener at ung21 er et svært viktig dokument for barn og unges fremtid. Kommunen mener derfor at dokumentet kunne vært enda bedre gjennomarbeidet og høringsfristen kunne vært lenger spesielt i den spesielle situasjonen Norge er i akkurat nå.
- Stavanger kommune støtter mer kunnskapsbasert og relevant forskning videre utvikling av tjenester til barn og unge.
- Samarbeid med FOU om forskning i et regionalt samarbeid fordrer langsiktig arbeid.
- Praksisfeltet må ha et tettere samarbeid med forskningsfeltet og i større grad være premissleverandører for nye forskningsspørsmål.
- Barns rettigheter og medvirkning må gjennomsyre alt arbeid knyttet til forskning, utdanning, ledelse og praksisfeltet for at vi skal bidra til enda bedre oppvekstmiljøer for barn og unge i det 21. århundre.
- Kommunene bør få i oppdrag å utarbeide en plan for BarnUnge21 med en implementeringsstrategi for planlegging, iverksetting og gjennomføring på alle nivå

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Bergen kommune

Bergen kommune har forslag til tema som det er behov for mer forskning på: - Effekt av ulik foreldreveiledning. - Effekt av helsefremmende og forebyggende undervisning i skolen. - Effekt av innsats for inkludering versus effekt av ekskludering fra fellesskapet. - Hvordan tidlig innsats påvirker skolefravær. - Hvilken effekt har ulike typer forebyggende tiltak. - Hvordan organisere tjenestene på en måte som best møter ulike behov og gir samordnet hjelp.

Organisasjon (Privat)

Svar

Blå Kors	<p>Som det trekkes frem i rapporten er forskning på området fragmentert og mangler en kunnskapsoversikt, og en opplever å mangle gode data på hvordan barn og unge som sliter egentlig har det. Som en anonym lavterskel tjeneste er vi i kontakt med mange av disse barna. Når det trekkes frem at 44% av de som blir utsatt for overgrep fra voksne ikke sier i fra om det - har vi data på de som snakker med oss om det for første gang. Det er derfor viktig å få følgeforskning på de tiltakene som er satt inn også de som er anonyme og nettbasert.</p> <p>Mer forskning på frivillige kontra fagansatte i organisasjoner/hjelpe tilbud rettet mot barn og unge.</p>
KS	<p>Kap. 1.1. beskriver ulike måter å forstå «utsatte barn og unge» på, uten noen konklusjon. Dermed er målgruppa like uavklart. Det er underlig at ikke arbeidsgruppene har brukt det brede kunnskapsgrunnlaget som er utviklet i det statlige prosjektet 0 - 24 samarbeidet for å definere utsatte barn og unge.</p> <p>I kap. 1.2 står det at målsettingen for den norske velferdsstaten er at alle skal få like muligheter. Det skal være likeverdige muligheter. Det er en svært viktig distinksjon. Filosofen Tore Frost har en god gjennomgang av velferdslovgivningen og forskjellen på likhet og likeverd i en artikkel vi hadde liggende på KS' nettside.</p> <p>Kap.1.3: Utenforslagsbegrepet er krevende. KS har brukt og bruker begrepet, men dette må balanseres mot inkluderingsbegrepet. KS har utviklet Utenforregnskapet for å vise hvor mye det lønner seg å investere i forebyggende innsatser. Måten det omtales på, krever en høy grad av både faglig og etisk bevissthet.</p> <p>Kap. 2: Fokus er på sosial- og helsefaglige utdanninger, mens lærerutdanninger og forskning på barnehage og skole er fraværende. Statped er ikke nevnt. Fokuset på BFD blir snevert, og vi vil igjen vise til 0 - 24 samarbeidet og Meld. St. 6 (2019 - 2020) Tett på. Alle barn er i skolen og nesten alle i barnehagen. De lever store deler av hverdagen sin der, og det er et hovedbudskap i Meld. St. nr 6 at da må også kompetansen om inkluderende praksis være del av barnehagens og skolens kompetanse. Barnehage og skole må og trenger å samarbeide tett med andre tjenester, men utgangspunktet når vi snakker om utsatte barn og unge bør være de universelle arenaene, ikke de mer stigmatiserende tiltakene. Kunnskaps- og forskningshull omtaler heller ikke forskning på barnehage og skole. Dersom barns levde liv og livssituasjon skal være utgangspunkt og fokus, må det bygge på hverdagslivet deres, og der er barnehagen og skolen.</p>
Utdanningsforbundet	<p>Overordnede kommentarer</p> <p>Utdanningsforbundet viser til det pågående arbeidet med å skape en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon for utsatte barn og unge. Både barn og unge, men også beslutningstakerne, politikere og profesjonene har behov for en kunnskapsbasert politikk av</p>

kvalitet, basert på medvirkning fra aktuelle aktører, høy etisk standard og praksisnær forskning.

Utdanningsforbundet er kritisk til at de som representerer lærere og leder i hele utdanningssystemet ikke har vært inkludert i arbeidet med strategien. Lærere og ledere i barnehage og skole står i nær og daglig relasjon med de barna og de ungdommene som denne strategien omfatter. Det er den yrkesgruppen som er tettest på alle barn og unge, de er de som fanger faresignal tidlig. Lærere og ledere sitter med en utdanning og erfaring som arbeidsgruppene ville ha tjent på å inkludere på et tidligere tidspunkt. Tre-parts samarbeidet er et grunnleggende prinsipp i den norske modellen. Vi opplever at rapportutkastene i for stor grad bærer preg av manglende samarbeid, blant annet med lærerorganisasjonene.

Alle barn og unge har krav på en trygg hverdag, likeverdig og inkluderende utdanning basert på et bredt og helhetlig menneske- og læringssyn. Utdanningsforbundet er opptatt av at alle profesjonsutøvere med ansvar for barn og unge har solide, praksisnære og forskningsbaserte utdanninger. Vi støtter de vurderingene som er gjort av behovet for å styrke utdanningene i et system for kompetanseheving gjennom etter- og videreutdanning. En satsing på offentlig sektor-ph.d. må inkluderes i det. Det vil bidra til å styrke den praksisnære og erfaringsbaserte forskningen, og den er grunnlaget for profesjonsutdanninger av høy kvalitet. Mer forskning om utsatte barn og unge med særlige utfordringer er viktig, men vi har noen grunnleggende spørsmål og kommentarer til enkelte rapportutkastene og forslag til tiltak.

Det heter at *forskningen må har et tydelig barneperspektiv*. Vi oppfatter at det er uklart hva som menes med barneperspektiv i denne sammenhengen. I rapportutkastet heter det *Selv om ikke all forskning som skal ha deltagelse og medvirkning fra barn, så må forskningen være tydelig på barns levde barndoms liv og deres moralske og rettslige status i det norske samfunn*. Vi er opptatt av barn og unges personvern, ivaretagelse av barn og unges rettigheter knyttet til innsyn i deres liv, hvem som har ansvaret for samtykke på deres vegne og ikke minst sikring av vern mot uønsket innsyn i personopplysninger. En stor del av utsatte barn og unge er for unge til selv å gi samtykke, og mange har ikke foreldre som bør, eller kan, gi det på deres vegne. Samtykke forutsetter som kjent samtykkekompetanse noe som ikke vil være tilstede for flere av de mest utsatte barna og unge. I utkast til rapporten *Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon* fremmes 23 tiltak knyttet til målsettingen om at Norge skal bli verdensledende på forskning om utsatte barn og unge. Det er viktig med ambisjoner, særlig på vegne av utsatte barn og unge. Det samlede kunnskapsgrunnlaget i rapportene viser at det er mange tiltak som må på plass- og diskusjoner som må tas -før Norge søker plassen som verdensledende, dette kommer vi tilbake til under de enkelte rapportutkastene.

Vi mener at det er gode grunner til en sterkere vektlegging av følgende punkt i mandatet: *BarnUnge21-strategiens skal bidra til*

et godt beslutningsgrunnlag for regjeringens prioriteringer innenfor feltet fremover, med mål om at færre barn og unge faller utenfor gjennom livsløpet.

Barn og unge har de samme rettigheter som voksne når det gjelder personvern, men i tillegg er barn gitt et særskilt internasjonalt vern gjennom FNs barnekonvensjon. Personvernet handler om individets rett til et privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger. Begrepet personvern blir gjerne forbundet med individets interesse i å kontrollere formidling og bruk av personopplysninger som angår en selv. Dette er et grunnleggende prinsipp i en rettsstat, forankret i Den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK). Vernet om den personlige integritet og personvernet ble innlemmet Grunnlovens § 102 i 2014. Retten til å bestemme over egne personopplysninger ble ytterligere skjerpet i 2018 i ny norsk lov om behandling av personopplysninger basert på EU/EØS reglene i General Data Protection Regulation (GDPR). Utdanningsforbundet mener at denne må vektlegges sterkere i denne strategien. Utdanningsforbundet mener at er viktig at det settes et sterkere søkelys på det svake forskningsgrunnlaget vi har om utsatte barn og unge. Vi mener at rapporten er et utgangspunkt for det videre arbeidet med en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for utsatte barn og unge. Når det gjelder dette rapportutkastet har vi noen prinsipielle kommentarer innledningsvis, deretter kommenteres de ulike spørsmålene. Rapporten tar i liten grad høyde for at mange av barn og unge har andre enn foreldrene som nærmeste omsorgsperson (er), det kan være fosterhjem, institusjon eller annen bo- og oppfølgingsinstitusjon. Barn og unge har de samme rettigheter som voksne når det gjelder personvern, og i tillegg er barn gitt et særskilt internasjonalt vern gjennom FNs barnekonvensjon.

Bedrift/foretak (Privat)	Svar
Manuelt håndverk AS	Dette er veldig bra, men håper på hjelp til å komme med mer. Og spesielt sett fra meg som far, barne og ungdoms arbeider og leverandør av håndverkskurs til barn og unge
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Et meget spennende forslag til tiltak 4.9.1. som vi støtter oss helt bak.

Andre (Offentlig)	Svar
BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	BarnsBeste –nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende og etterlatte. Med mandat fra HOD har vi jobbet i 12 år med å samle, systematisere og formidle forskning, praksiserfaring og brukerkunnskap på feltet. Først vil vi ønske å berømme Barne- og familiedepartementet som oppdragsgiver, strategigruppen og Forskningsrådet for det igangsatte og grundige arbeidet. Vi trenger ytterligere grep om dette feltet. Vi støtter derfor opp om

at det utarbeides en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon for utsatte barn og unge. Vi støtter målet om å fremme en felles forståelse av utfordringene og å lage en felles forpliktende strategi. Det må være et overordnet samarbeid og samkjøring av forskning, utvikling av relevante utdanninger, ledelse og politisk styring, praksisfeltet og brukerens erfaring. Det finnes ikke i dag og kommer tydelig fram i rapporteringen. Vår viktigste innsigelse er den manglende og sprikende definisjonen av «utsatte barn og unge». De fire delrapportene opererer med ulike forståelser og er preget av silotenkning. Det at definisjonen er ufullstendig, ikke godt nok gjennomtenkt og mangler en god operasjonalisering får noen konsekvenser av det vi i BarnsBeste ser i dag: For det første er begrepet «utsatte barn og unge» i seg selv stigmatiserende både for barna og for foreldrene. Det er også objektiviserende og deterministisk i sin forståelse av disse barna og deres familier. Dette er et språk som kan virke mot sin hensikt om å bistå barna på en helhetlige og meningsfull måte. Barna som omtales kan oppleve stigma og agere med motstand og likegyldighet. Omtalen er ikke egnet til å oppnå intensjonen om deltakelse fra barn og unge. Omtalen er heller ikke egnet til at forskere, praktikere og samfunn gir en oppmerksomhet preget av likeverd og respekt i møte med barna. Omtalen er ikke egnet for at foreldre skal oppsøke hjelp og veiledning. Barn er ikke utsatte overalt hele tiden. De deltar på mange ulike arenaer med mange ulike sosiale treffpunkter hvor de kan ha mestringsfølelse. Definisjonen i dag har en determinisme bygget inn i seg. Helsefremmende og forebyggende perspektiver må få plass. Forskning og praksis bør også inkludere oppmerksomhet mot det normale og vanlige – at vi sammen lager en samfunnsstruktur som skaper helse, oppvekst og velferd for alle barn og unge. På engelsk så snakker man om at barn har en eller flere vanskelige barndomsopplevelser (risikofaktorer) som gjør at de har en grad av statistisk sjanse for å falle utenfor – Adverse Childhood experiences (ACE). Denne måten å snakke om barna på bør være til inspirasjon. En stor andel barn og unge opplever å være pårørende i løpet av oppveksten. Vi kan derfor normalisere mer enn det vi gjør i dag.

Det følger av punkt 1 at vi må få bedre begreper på disse barna, enn at de er utsatte eller sårbare, og utvikle en bedre forståelse av hva risikofaktorene er. Her bør begrepene «barn som pårørende» eller «barn som etterlatte» være inkludert. Det vil fjerne noen av betenkelighetene i punkt 1 om stigmatiserende språkbruk. Videre ved å operasjonalisere bedre, vil vi få mer presise tall over hvor mange barn dette gjelder. Dette mangler i dag og er grunnleggende for å kunne vurdere ringvirkningene. Det vil også gjøre det lettere å finne frem til den relevante forskningen og kunnskapen som er gjort og lettere å identifisere hvilke lover, forskrifter, departementer og tjenester som må inkluderes og vurderes. Forskning, lover og forskrifter er mye mer spisset mot

spesifikke risikofaktorer og problemstillinger barn og unge vokser opp med. En mer fullstendig språklig kategorisering med underliggende risikofaktorer vil derfor være viktig. Et sted å starte kan være å definere barn som pårørende og etterlatte:

1.

2.

Andre kategorier som rapportene nevner er (a) barn og unge som faller utenfor utdanningssystemet og (b) Barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier. Ser vi nærmere på disse kategoriene så oppdager vi at rotårsaken ofte kan knyttes til at de er, eller har vært, barn som pårørende eller etterlatte.

3. Den tredje mangelen som følger av bruken av begrepet av «utsatte barn og unge» er at man ikke klarer å identifisere relevant forskning. Rapporten viser at det ikke er god nok kjennskap til forskningen som er blitt gjort på disse barna og deres familier, hverken nasjonalt eller internasjonalt. Dette følger av punkt 1 og 2, fordi den begrenser seg til søkebegrepene «utsatte barn og unge». Det gjør at antagelsene om kunnskapsgrunnlaget for feltet er feilaktig. Premisset, at vi ikke vet nok om risikofaktorene, som ligger til grunn for alle rapportene, leder feil av sted. Derfor ønsker vi å tilby vår kompetanse når de ulike kunnskapsgrunnlagene skal utvikles. BarnsBeste har siden 2010 ledet et forskernettverk som er tverrfaglig (medisin, helsefag, samfunnsvitenskap, psykologi, sosialt arbeid), tverrsektorielt (psykisk helse, rus, somatikk), består av forskere/stipendiater fra universiteter, høyskoler, helseforetak, kompetansesentre (Korus, RKBU), og forskningsinstitusjoner. Nettverket har et tett samarbeid med praksisfeltet (noen jobber både med forskning og i klinikk/praksisfelt). Vi har fått til samarbeid om forskningsprosjekter på tvers av sektor, fag og institusjoner. Basert på dette gjennomført en rekke doktorgrader, internasjonale publikasjoner, og utgitt 2 fagbøker sammen. *Barn som pårørende-resultater fra en multisenterstudie* (Ruud et. Al 2015) er et direkte resultat av samarbeid gjennom forskernettverket. Det er det største studien som har vært utført i Norge, på tvers av 5 helseforetak, resulterte i 3-4 doktorgrader og en rekke internasjonale artikler. Internasjonale forskningsområder om «Young careres», «COPMI – children of parents with mental illness» og «Adverse Childhood Experience» - er et lite knippe av det som også er relevant. I tillegg til all forskning gjort på risiko og utenforskap er det også et økende forskningsfelt som ser på motstandsdyktighet og post-traumatisk vekst hos de samme barna og familiene. Dette har ikke rapportene klart å fange opp.

4. Den fjerde mangelen som er en konsekvens av fokuset gjennom «utsatte barn og unge»- er som punkt 3 viser at rapporten ikke tenker tverrsektorielt nok. Det har ulike konsekvenser.

Den tar ikke innover seg at der det er barn, der er det også foreldre. Selv om barna har egne rettigheter gjennom

barnekonvensjonen, så er de også del av en familie. Mye av arbeidet med å redusere risikofaktorene i et barns oppvekst er å gi foreldrene støtte i deres omsorgskapasitet og omsorgskompetanse.

Når utgangspunktet er barnet, så glemmes betydning av voksentjenestene i det å identifisere barn og unge som vokser opp med risikofaktorer gjennom kontakten man har med foreldrene. Da mister man en viktig mulighet til å komme tidlig inn og forebygge.

Rapportene blir preget av silotankegang. Familiene og barna forholder seg ikke til en og en sektor, men gjerne til to eller flere tjenester på tvers av sektorer. Det betyr at forskrifter og lover i de ulike sektorene og tjenestene ikke nødvendigvis er samkjørte. Kommunikasjonen og samhandlingene mellom tjenestene er fragmentert utfra sektor.

Fordi forskningen ofte skjer innenfor en sektor betyr det at kunnskapen vi har om familien som vokser opp med risikofaktorer også er fragmentert utfra sektor.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

BarnsBeste anbefaler at:

Det utvikles et bedre begrep, med en mer presis definisjon og der til forståelse enn «utsatte barn og unge». Barn som pårørende og etterlatte må inkluderes.

Det lages gode deskriptive tall på hvor mange barn og familier som vokser opp med risikofaktorer.

Det foretas en juridisk gjennomgang av relevant forskrifter og lover for å sikre god og sammenhengende ivaretagelse av barna og deres familier på tvers av sektorer og tjenester. Kartlegge hvilken grad føringene virker sammen for det beste for barn og unge.

Forskningen må styrke barneperspektivet ytterligere. Det betyr å bruke et bredt spekter av forskningsmetodikk. Et syn på barn som *subjekt* må også gjenspeile seg i metode, problemstillinger, kunnskapsbehov, begrepsbruk og synet på hvordan man kan fremskaffe kunnskap om barns situasjon: dvs å inkludere barn som deltakere i forskning, forske med og om barn, ikke på barn. Forskningen må inkludere voksentjenestene hvor barn er tilstede. Det er en viktig arena for å tidlig identifisere barn og unge som vokser opp med risikofaktorer, og har betydning for barnas helse, velferd og utvikling.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Statped

"Utsatte barn og unge" er i likhet med barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ikke en homogen gruppe. Det er derfor vesentlig at forskningen tar høyde for dette.

I rapporten påpekes det viktigheten av tverrfaglig forskning. Vi ønsker å legge til at tjenestene gis fra ulike sektorer og nivå. Det er derfor viktig at det er tverrfaglig kompetanse i forskningen.

Erfaringer fra praksisfeltet bør tas med i forskningen

Vi støtter at forskning om utsatte barn og unge skal ha høy metodisk kvalitet med sikte på at tjenestene skal ta i bruk systematisert og kvalitetssikret kunnskap i praksis. Samtidig ønsker vi å bemerke at forskningen også bør bygge på erfaringer fra praksisfeltet inn i forskningen.

Personvern

Vi ønsker avslutningsvis å peke på at det er viktig at personvernet på utsatte barn og unge, spesielt barn med særskilte vansker eller sjeldne diagnoser blir ivaretatt.

**Privatperson
(Enkeltperson)**

Svar

Odd Sverre Westbye

Se 1a

Tone Bakke

Mye spennende her.

Stiftelse (Offentlig)

Svar

Stine Sofies Stiftelse

Kommenterer rapporten i sin helhet her.

Stine Sofies Stiftelse er svært tilfreds med den tydelige anbefalingen om å definere utsatte barn og unge som en av de viktigste samfunnsutfordringene for Norge, og viktigheten av tidlige intervensjoner for å sikre barns helse, utdanning og utvikling.

Delrapporten gir konkrete forslag til styrking av forskningsfeltet på utsatte barn og unge. Stine Sofies Stiftelse støtter alle de spesifikke målsetningene med tiltak som er skissert. Vi ønsker også å tilføye at i utvikling av norsk forskning, med kvalitet i internasjonal klasse, vil samarbeid mellom aktører som har brukernærhet og sterke forskningsmiljøer være viktig.

Eksempelvis har Stine Sofies Stiftelse inngått et forsknings samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI) om en longitudinell studie (Den Norske Trippel-S-undersøkelsen). I dette samarbeidet vil Stine Sofie Senteret, som er et nasjonalt kurs- og mestringssenter for volds- og overgrep utsatte barn og deres familier, være utgangspunkt for å rekruttere og kartlegge utsatte barn og unge gjennom livsløpet. Samarbeidet er i utgangspunktet initiert og grunnfinansiert av Stine Sofies Stiftelse (vedlegg, prosjektprotokoll).

Vi støtter spesielt tiltak 2.6.2.4 *Tiltak overfor utsatte barn og unge.*

**Skole- og
barnehagesektor
(Offentlig)**

Svar

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) og Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG)

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) og Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG) er svært glad for at det nå rettes oppmerksomhet mot samordning av innsatsen overfor utsatte barn og unge, og at man har valgt å se veien fra forskning, via utdanning og ledelse til praksis i sammenheng.

FUB og FUG har valgt å svare sammen ettersom synspunktene er sammenfallende. FUB og FUG har videre valgt å gi en generell kommentar til hver del, og ikke svare på de konkrete spørsmålene underveis. Vi håper disse innspillene kan være til nytte i det videre arbeidet.

FUB og FUG ser at det er gjort et grundig arbeid og kjenner igjen bildet som beskrives. I innledningen til rapporten løftes utfordringen med å balansere grensegangen mellom ansvaret som foreldrene og staten. Dette er et viktig spørsmål. FUB og FUG ønsker at staten kan ta et større ansvar for å veilede foreldrene til å bli gode omsorgspersoner og støttespillere for sine barn. Vi tror det er mye å hente på å gå tyngre inn i det forebyggende arbeidet. Og mange foreldre trenger veiledning. Nye samfunnsstrukturer gjør at foreldre ikke nødvendigvis har andre voksenroller som kan veilede dem i foreldrerollen, eller de har voksenroller som har annen kulturbakgrunn enn barnas klassekamerater som kan gi rom for et utenforskap som i utgangspunktet ikke er der.

FUB og FUG syns målene er gode og setter tiltakene. Vi savner imidlertid fokus på foreldrene/familien, som vi mener bør være utgangspunktet for gode tiltak - i et barneperspektiv. Ved å ruste foreldrene til å bli gode rollemodeller for egne barn, kan man forebygge utenforskap i noen av sårbarhetsgruppene som beskrives. Helsestasjonen, barnehagen og skolen er naturlige møteplasser for foreldre. Vi ønsker mer forskning på hvordan disse institusjonene kan bidra med informasjon og veiledning på en måte som ivaretar foreldrenes integritet og verdisyn på en respektfull måte.

Vi vet fra forskning på samarbeidet mellom hjem og barnehage/skole at foreldreinvolvering og et godt samarbeid med barnehagen/skolen har stor betydning for barnets trivsel og utvikling. Vi vet at relasjonen mellom foreldrene og de ansatte påvirker relasjonen mellom de ansatte og barnet. Vi vet f.eks. at en god relasjon mellom barnet og den ansatte beskytter mot mobbing og utestengelse, og at barnet lærer raskere å lese. Vi vet også at de ansatte samarbeider best med de som har samme bakgrunn som dem selv. Det betyr f.eks. at foreldre i gruppe 2. og 3. i oversikten på side 7 i delrapport 1 stiller med handicap allerede før barnet har startet i barnehagen/skolen, selv om det kan være der behovet for gode relasjoner er størst.

Vi vet lite hva som er status for samarbeidet i barnehager og skoler, hvordan foreldre (og ansatte) opplever dette samarbeidet, eller hva som gjør at noen lykkes med et godt samarbeid og god foreldreinvolvering (også der foreldrene har annen bakgrunn enn de ansatte). Dette trenger vi mer forskning på. Dette kan muligens komme inn under tiltak 4.6.2, "forebygging og tidlig intervensjon", men kan hende er det ikke helt dekkende.

FUB og FUG får mange henvendelser fra foreldre som forteller om vanskelig samarbeid med barnehagen/skolen. De opplever å ikke bli tatt på alvor, og ofte også at ansatte holder hjemmet som ansvarlig for barnets utfordringer i barnehagen/skolen, framfor å lytte og bidra til å hjelpe. I stedet for for å være en støtte for hverandre, oppstår det konflikt og de blir en belastning for hverandre, noe som går ut over barnet. Drugli og Nordahl omtaler samarbeidet mellom hjem og skole som "the missing link". Vi trenger mer forskning for å lykkes på dette området.

Der hvor det er mange involverte rundt barnet i skolen, snakker man gjerne om "laget rundt eleven". FUGs erfaring er at det med mange ulike profesjoner inne i bildet glemmer man ofte foreldrenes rolle, og de opplever å miste sin legitime rolle som omsorgsperson overfor eget barn. Vi kunne ønske mer forskning på hvilken rolle foreldrene "gis" i slike situasjoner.

Annet (Offentlig)

Bergen Kommune/etat for barn og familie

Svar

Høringsinnspill til rapporter BarnUnge21, mai 2020.

Etat for barn og familie i Bergen kommune, dekker tjenester for barn og unge innen helsestasjons- og skolehelsetjeneste, psykisk helse og barnevern.

For å innhente innspill til høringen fra vår etat, samlet vi fagpersoner fra både egne og andre tjenester i kommunen som arbeider med barn og unge og fra mange ulike nivå til en «hodekok», med utgangspunkt i å beskrive utfordringsbilder og mulige løsninger da særlig til rapporten som omhandler bruk av kunnskap i praksis.

Gjennom denne prosessen, er det samlet innspill som er relevante for både forskning, utdanning, ledelse og bruk av kunnskap i praksis – og høringsinnspillet gis derfor også samlet.

Utfordringsbilde

Bruk av forskning i praksisfeltet har nær sammenheng mellom hvordan denne kunnskapen forstås. Praksisfeltet består av utøvere som i ulik grad er gitt verktøy til denne forståelsen gjennom sin grunn- og videreutdanning. Det er en forutsetning med grunnleggende kjennskap til forskningsmetoder, statistikk og begreper for å kunne forstå og ta i bruk oppdatert kunnskap. Dette må ivaretas gjennom utdanningsforløp.

I praksisfeltet ses dette for eksempel ved at det kan være unødig tvil om forskningen er spesifikk nok eller om målgruppen en skal

nå gjennom praksis kan sammenlignes med målgruppen forskningen har vært rettet mot, eventuelt om anbefalinger tar høyde for dette.

Informasjon om forskning og kunnskap formidles på en måte som kan være fremmedgjørende, både for fagpersoner og brukere. Det kan være vanskelig å forstå, og dette kan føre til mindre tillit til grunnlaget eller/også at det er vanskelig å overføre informasjon og kunnskap til praksis. Avstanden mellom de som utfører forskning og de som skal utføre kunnskapsbasert praksis, oppleves som stor.

For at oppdatert kunnskap skal medføre endring i praksis, må det settes av tilstrekkelig tid til forståelse/implementering i praksisfeltet.

Flere tjenester opplever at deres praksis styres av ulike føringer (nasjonale/lokale). Disse kan i seg selv bygge på oppdatert kunnskap og forskning, noe som gir trygghet og likhet i tilbudene. Samtidig blir det i mindre grad relevant for den enkelte å ta stilling til sin praksis.

Tiltak som kan legge til rette for at forskning tas i bruk i praksisfeltet:

God bruk av forskning, og praksis som er kunnskapsbasert, må bygge på en god forståelse av den oppsummerte kunnskapen, og dette fordrer igjen innsikt i og tillit til hvordan slik kunnskap opparbeides. Dette må være et fokus i grunn- og videreutdanninger som er relevante for barn- og ungefeltet. Kunnskapsbasert praksis fordrer verktøy som bør være kjent av alle/mange i våre tjenester.

Praksisfeltet må få muligheten til å spille inn relevante spørsmål/problemstillinger til forskningen og delta aktivt i utvikling, gjennomføring og implementering av forskning. Aksjonsforskning og tjenestedesign fremheves som metoder som legger til rette for innovasjon i nær tilknytning til praksis.

Praksisfeltet må bidra til systematisk oversikt over det man ønsker å finne ut av – for eksempel gjennom å spille inn fokusområder/tema for kunnskapsoppsummeringer.

Formidling av kunnskap må tilpasses til mottakere – og til det praksisfeltet kunnskapen ønsker å nå ut til. Spesielt må formidling vektlegge relevans for praksisfeltet og fordeler ved å ta i bruk ny kunnskap og hvordan det gjennomføres i praksis. Når kunnskap skal omgjøres til intervensjon/ tiltak må det tas høyde for hvilke implikasjoner det har for praksis og for organisasjonen – det må tilrettelegges i lys av implikasjonene.

Ny kunnskap krever opplæring – øving og evaluering av praksis – det vil si at det er en systematikk ifht hvordan dette blir tatt i bruk. Formidling av ny kunnskap bør tilstrebe å knyttes til øving. Ved å innøve ny praksis på en god måte, sikres endring og at det tydeliggjøres hvilken praksis som skal endres eller avlæres. Evalueringen må innbefatte tilbakemeldinger fra brukerne, dette gir støtte til videre implementering og tillit til endringer.

Ledere på alle nivå har et stort ansvar for å få forskning ut i praksis. I «ytterste ledd» er det behov for at arbeidsplassene bruker tid på å gjøre tilgjengelig, gjennomgå og få en felles forståelse av ny og relevant kunnskap. På strategisk nivå, bør det legges til rette for samarbeid med forskningsmiljø, bruke ressurser/tid på å forstå og innarbeide ny anbefalt praksis i tjenestene. Bruk av kunnskap/ forskning må etterspørres fra overordnede. Strukturer i organisasjonen for å ta forskning i bruk i praksis, vil være god lederstøtte. For eksempel avdeling for kunnskapsutvikling og øvingsarena (lokale strukturer i Bergen kommune) og samarbeidsfora som Kunnskapskommunen.

Hvordan kunnskap fra praksisfeltet kan «nå frem» til forskningen

Det må være en tydelig linje og samarbeid mellom høyskoler, universitet og praksisfeltet med struktur for informasjon begge veier.

Det bør legges til rette for samarbeidsorgan mellom forskningsmiljø og praksisfelt for utveksling/dialog. Dette gir muligheter til å identifisere felles interesseområder, kommunisert viktige tema og for forskningen til å vende seg mot praksisfeltet. Når forskningen er praksisnær oppleves den også som relevant i praksisfeltet – blir mer anvendelig. Det fremheves bruk av ulike metoder/tilnærminger som legger til rette for at utøvere og brukere tar aktivt del i utvikling av ny kunnskap. Videre at en i tjenestene legger til rette for at utøvere har eller opparbeider seg kompetanse slik at de kan bidra til praksisnær forskning.

<p>Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)</p>	<p>Med vennlig hilsen Etat for barn og familie, Bergen kommune</p> <p>For å sikre brukermedvirkning, implementering og kobling til praksis er det nødvendig med en regional struktur for forskning på området. Vi foreslår at arbeidsgruppen ser til struktur for forsknings samarbeid i oppfølgingen til HelseOmsorg21 som er knyttet til helseregionene, men dele inn regionen for Helse Sør-Øst i mindre områder. En sterk vektlegging på kompetansesentrene og å etablere senter for fremragende forskning innenfor feltet må bygge opp om praksisnær forskning og implementeringsforskning innenfor eksisterende tjenester i alle deler/regioner av landet.</p>
--	--

Helsesektor (Privat) Svar

<p>Alternativ til Vold</p>	<p>På side 7 er det en oppsummering av Hvem de utsatte barn og unge er. Det bør legges til at barn som lever med vold, overgrep og omsorgssvikt er en egen gruppe . Hele rapporten bygger på prinsippet om å være nær barn og unges virkelighet og livsbetingelser. I denne oppsummeringen beskrives det punkter som holder seg til ytre beskrivelser og symptomer. Vi forstår at dette ikke er hensikten hos forfatterne. Likevel fremstår dette som et brudd med de intensjonene om et barneperspektiv som ligger til grunn for rapporten. Her mangler barnets opplevelse av situasjonen og hva det er som gjør at barn og unge ikke gjennomføre skolegang, hva det er ved å bo i en lavinntekstfamilie som skaper vanskeligheter osv. Det er jo ikke hjelpe- og omsorgstiltaket i barnevernet som gjør det vanskelig for barn men snarere det som utløser disse tiltakene. På side 17 under punktet om barn med minoritetsbakgrunn ønsker vi et utvidet perspektiv på minoritetsbegrepet. Vi savner en beskrivelse av andre minoriteter som: kjønnsidentitet, seksuell legning og funksjonsnedsettelse.</p>
<p>Den offentlige tannhelsetjenesten i Trøndelag FK og Kompetansesenteret Tannhelse Midt, Trøndelag FKF</p>	<p>God rapport! Generelt synes vi rapporten er for lang og med noe gjentakelse. Vi mener den med fordel kan kortes ned og da bli mer leservennlig. Det er også noen skrivefeil, særlig i sammendraget.</p>
<p>Helse Bergen, RVTS</p>	<p>Det er flere gode tiltak som foreslås, men vi velger her å påpeke noen større utfordringer vi ser med forslagene. Kommentarene er av generell art, og går på tvers at denne delrapporten og Delrapport 4 (Bruk av kunnskap i praksis). Vi opplever et manglende samsvar mellom disse delrapportene. .</p> <p>Overordnet virker det som om rapportene representerer ulike kunnskapssyn generelt, og ulike syn på hvilken forskning feltet utsatte barn og unge trenger spesielt. Satt litt på spissen synes</p>

det i visse partier som at den formen for forskning som kritiseres i delrapport 4, og som det foreslås tiltak mot der, på mange måter er den typen forskning som det legges opp til her i Delrapport 1.

Som regionalt ressurscenter kan vi bekrefte den utfordringen som påpekes i delrapport 4, med for stor «avstand» til den internasjonale vitenskapelig forskningsverdenen, og hvor mye av den eksisterende forskningen oppleves lite relevant ut fra at den blir for overordnet og generell, eller overforenklet ift. den komplekse virkeligheten lokale tjenester må forholde seg til. Som tiltak mot disse utfordringene foreslås det i Delrapport 4 blant annet å «Prioritere forskning som tar opp aktuelle behov, med søkelys på ulike geografiske forhold og behov og med hensyn til lokale behov for forebygging og tilbud som kan hjelpe barn og unge» og å «Prioritere finansiering av forskning som skjer lokalt, uten et krav om nasjonal implementering som overordnet mål».

Men andre ord fremmes et behov for kontekstualisert forskning tilpasset lokale behov, ut fra en «nedefra og opp» perspektiv med høy grad av lokal brukerstyring. Vi ser en klar utfordring knyttet til å skulle møte dette behovet med de virkemidler som foreslås her i delrapport 1, hvor det først og fremst tales for internasjonalisering og sentralisering av forskningen rundt sterke og «robuste miljøer» og «et nasjonalt kunnskapssenter» men en ambisjon om å bli «verdensledende». Det er klart at det ene ikke trenger å utelukke et andre, men de ulike vinklingene i de to rapportene gir en uro for en manglende integrert forståelse av hvordan man skal ivareta balansen mellom disse ambisjonene. Det virker noe underlig at spørsmålet «Hva skal til for at forskning innlemmes i praksis?» kun stilles i delrapport 4 og ikke fremstår som integrert del av resonnetet her i Delrapport 1. Og med det ambisjonsnivå som presenteres i her i Delrapport 1 kan man se for seg at disse tiltakene vil kunne beslaglegge en stor del av den foreliggende potten av forskningsmidler på feltet.

På et mer spesifikt nivå er det noe uklart for oss hva som menes med at det «På alle nivå i forskningssystemet må det kreves at forskningssatsninger er basert på systematisk og etterprøvbare oppsummeringer av tidligere forskning». Ofte er det nettopp mangelen på en eksisterende kunnskapsoppsummering som illustrere behovet for forskning på et felt. Så da spør det om man her mener at det skal gjøres en slik kunnskapsoppsummering, dersom den ikke eksisterer, som grunnlag for ethvert forskningsprosjekt. I så fall bør det presiseres.
- Men igjen: *Gjelder det da også den lokalt forankrede forskningen som forslås prioritert i Delrapport 4?*

19 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.